

Nr 35

Regeringens proposition om ändringar i lagstiftningen om utlämning för brott m. m.;

beslutad den 20 februari 1975.

Regeringen föreslår riksdagen att antaga de förslag som har upptagits i bifogade utdrag av regeringsprotokoll ovannämnda dag.

På regeringens vägnar

OLOF PALME

LENNART GEIJER

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås vissa ändringar i bestämmelserna om utlämning för brott. I fråga om utlämning till utomnordisk stat föreslås att utlämning i princip skall få ske också när brottet har begåtts inom Sverige. Enligt förslaget skall utlämning vidare få beviljas även för mindre allvarliga brott, om utlämning samtidigt begärs för flera brott och åtminstone ett av dem uppfyller särskilda krav på svårhetsgrad. I vissa fall när enligt gällande bestämmelser utländsk brottmålsdom utgör hinder mot lagföring här i landet skall enligt förslaget inte heller utlämning få ske. Vidare föreslås förenklningar i utlämningsförfarandet och en ändrad reglering på vissa punkter när det gäller användning av tvångsmedel och transitering. Beträffande utlämning till annat nordiskt land läggs förslag fram som syftar till att förenkla myndigheternas handläggning av utlämningsärenden.

Det gäller här främst en begränsning av antalet fall då medgivande av regeringen krävs för att en person som har utlämnats skall få dömas i det andra landet för andra brott som har begåtts före utlämningen än det som har föranlett denna.

I syfte att undanröja vissa hinder som f. n. kan möta mot att från svensk sida begära utlämning för eller verkställighet utomlands av svensk brottmålsdom föreslås att domstol skall ges möjlighet att dela upp en för flera brott gemensamt ådömd påföljd.

Slutligen föreslås att en ny lag införs som ger möjlighet att under vissa förutsättningar besluta om beslag och husrannsakan på begäran av främmande stat även utan samband med utlämning.

1 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1957: 668) om utlämning för brott

Härigenom föreskrives i fråga om lagen (1957: 668) om utlämning för brott¹

dels att 3 § skall upphöra att gälla,

dels att nuvarande 25 och 26 §§ skall betecknas 26 respektive 27 §,

dels att i 1, 11, 20—22 och 24 §§ ordet "Konungen" skall bytas ut mot "regeringen",

dels att i 20 § orden "i statsrådet" skall bytas ut mot "för regering-

en",

dels att 4, 9, 10, 12, 14—17 och 23 §§ samt den nya 26 § skall ha nedan angivna lydelse,

dels att i lagen skall införas en ny paragraf, 25 §, av nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 §²

Ej må någon utlämnas, med mindre den gärning för vilken utlämning begäres motsvarar brott, för vilket enligt svensk lag är stadgat fängelse i mer än ett år. Har personen i den främmande staten dömts för gärningen, må han utlämnas allenast om påföljden utgör minst frihetsstraff i fyra månader eller annat omhändertagande på anstalt under motsvarande tid.

Skall utlämning till främmande stat ske för gärning som avses i första stycket, må utlämning till den staten samtidigt medgivas jämväl för annan gärning som motsvarar brott enligt svensk lag.

Har personen i den främmande staten dömts till gemensam påföljd för gärning som avses i första stycket första punkten och för annan gärning som motsvarar brott enligt svensk lag, må utlämning för gärningarna äga rum, om den gemensamma påföljden utgör minst frihetsstraff i fyra månader eller annat omhändertagande på anstalt under motsvarande tid.

9 §

Har den som begäres utlämnad dömts för gärningen i den främmande staten, må utlämning ej beviljas, med mindre domen stöddes av utredningen och ej heller eljest föranleder allvarlig erinran.

¹ Senaste lydelse av

3 § 1962: 82

11 § 1964: 176

26 § 1959: 255

² Senaste lydelse 1964: 176.

Nuvarande lydelse

Om dom angående gärningen ej meddelats i den främmande staten, skall framställningen om utlämning grundas på beslut om häktning, som meddelats av behörig myndighet i den främmande staten. Framställningen må ej bifallas, med mindre sannolika skäl äro, att personen begått gärningen.

Föreslagen lydelse

Om dom angående gärningen ej meddelats i den främmande staten, skall framställningen om utlämning grundas på beslut om häktning, som meddelats av behörig myndighet i den främmande staten. *I fråga om gärning, för vilken utlämning kan ske enligt 4 § andra stycket, må dock framställningen grundas på annan utredning.* Framställningen må ej bifallas, med mindre sannolika skäl äro, att personen begått gärningen.

Genom överenskommelse med främmande stat må bestämmas, att i förhållande till den staten fällande dom eller sådant beslut om häktning som meddelats av domstol eller domare skall godtagas, om det ej i särskilt fall framgår, att domslutet eller häktningsbeslutet är uppenbart oriktigt.

10 §

Är den person som avses med framställningen här i riket *åtalad* för det uppgivna brottet, eller *har här i riket* meddelats dom eller beslut om eftergift av åtal *beträffande samma brott*, må utlämning för det brottet ej äga rum.

Har i fråga om den person som avses med framställningen här i riket *meddelats dom beträffande* det uppgivna brottet eller *med stöd av 20 kap. 7 § rättegångsbalken eller motsvarande bestämmelse i annan författning* meddelats beslut att icke tala å brottet, må utlämning för det brottet ej äga rum.

Ej heller må utlämning beviljas, om straff för brottet skulle vara förfallet enligt svensk lag.

Har fråga om ansvar för brottet prövats genom lagakraftgående dom, meddelad i annan främmande stat än den som gjort framställning om utlämning, och är brottet förövat i den först nämnda staten eller har denna stat tillträtt den europeiska utlämningskonventionen den 13 december 1957, den europeiska konventionen den 28 maj 1970 om brottmålsdoms internationella rättsverkningar eller den europeiska konventionen den 15 maj 1972 om överförande av lagföring i brottmål eller har den staten slutit särskilt avtal med Sverige om utlämning för brott, må den tilltalade ej utlämnas för det brottet,

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

1. om han har frikänts från ansvar,

2. om han har förklarats skyldig till brottet utan att påföljd har ådömts,

3. om ådömd påföljd har verkställts i sin helhet eller verkställigheten pågår, eller

4. om ådömd påföljd har bortfallit enligt lagen i den stat där domen meddelats.

Tredje stycket gäller ej i fråga om brott, som har förövats i den stat som gjort framställning om utlämning eller mot denna stat eller menighet eller allmän inrättning i den staten, eller brott, som avses i 2 kap. 3 § 5 eller 6 brottsbalken, såvida ej lagföringen har skett på begäran av den stat som gjort framställning om utlämning.

12 §

Vid beviljande av utlämning skola i tillämpliga delar uppställas följande villkor:

1. Den som utlämnas må icke, utan särskilt medgivande enligt 24 §, i den främmande staten åtalas eller straffas för annat brott som begåtts före utlämningen eller, utom i fall som avses i 13 § andra stycket, utlämnas till annan stat, med mindre han underlåtit att, oaktat hinder ej mött, lämna landet inom fyrtiofem dagar efter rättegång och undergående av straff eller annan påföljd som må hava ådömts honom för brott, varför utlämning ägt rum, eller återvänt dit sedan han lämnat landet.

2. Den som utlämnas må icke under den tid av fyrtiofem dagar som under 1 sägs på något sätt hindras att lämna landet, såframt han icke gör sig skyldig till nytt brott.

3. Den som utlämnas må icke för brottet åtalas vid domstol, som endast för tillfället eller för särskilda undantagsförhållanden erhållit befogenhet att pröva mål av sådan beskaffenhet. Konungen äger dock medgiva undantag från var nu sagts, om det finnes förenligt med rättssäkerheten.

4. Den som utlämnas må ej för brottet straffas med döden.

2. Den som utlämnas må icke för brottet åtalas vid domstol, som endast för tillfället eller för särskilda undantagsförhållanden erhållit befogenhet att pröva mål av sådan beskaffenhet. Regeringen äger dock medgiva undantag från vad nu sagts, om det finnes förenligt med rättssäkerheten.

3. Den som utlämnas må ej för brottet straffas med döden.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

I fall som avses i 5 eller 6 § skall särskilt angivas, att den som utlämnas icke må straffas enligt bestämmelse som avser brott av krigsman eller såsom för politiskt brott.

I övrigt uppställer *Konungen* de villkor som prövas erforderliga.

I övrigt uppställer *regeringen* de villkor som prövas erforderliga.

14 §

Framställning om utlämning skall göras på diplomatisk väg.

Vid framställningen skall fogas avskrift av häktningsbeslut eller dom som åberopas och, om det ej framgår av beslutet eller domen, uppgift om personens nationalitet och hemvist, brottets beskaffenhet, tid och plats för detta samt i den främmande staten tillämpliga straffbestämmelser. Signalement skall om möjligt företes.

Vid framställningen skall fogas avskrift av häktningsbeslut eller dom som åberopas eller, i fall som avses i 4 § andra stycket, annan utredning på vilken framställningen grundas. I den mån det ej framgår av nämnda handlingar, skall uppgift lämnas om personens nationalitet och hemvist, brottets beskaffenhet, tid och plats för brottet samt i den främmande staten tillämpliga straffbestämmelser. Signalement skall om möjligt företes.

15 §

Framgår av inkomna handlingar, att framställningen icke lagligen kan bifallas, eller finner *Konungen* eljest anledning föreligga att icke villfara framställningen, skall den omedelbart avslås.

Innan *regeringen* meddelar beslut i anledning av framställningen, skall yttrande avgivas av riksåklagaren och ärendet prövas av högsta domstolen. Är det uppenbart att framställningen ej bör bifallas, skall den dock omedelbart avslås.

16 §

Därest framställningen icke omedelbart avslås, överlämnas ärendet till riksåklagarämbetet, som verkställer erforderlig utredning enligt vad om förundersökning i brottmål är stadgat.

Om tvångsmedel skall gälla vad som i allmänhet är föreskrivet för brottmål. Beslut av rätten gäller tills vidare intill dess högsta domstolen prövat ärendet enligt vad nedan sägs och, om utlämning enligt dess beslut kan lagligen beviljas, *Konungen* avgjort ärendet. Talan mot rättens beslut föres genom besvär till högsta domstolen utan inskränkning till viss tid.

Riksåklagaren skall till grund för sitt yttrande verkställa erforderlig utredning enligt vad om förundersökning i brottmål är stadgat.

Om tvångsmedel skall gälla vad som i allmänhet är föreskrivet för brottmål. Beslut av rätten gäller tills vidare intill dess högsta domstolen prövat ärendet och, om utlämning enligt dess beslut kan lagligen beviljas, *regeringen* avgjort ärendet. Talan mot rättens beslut föres genom besvär till högsta domstolen utan inskränkning till viss tid.

Nuvarande lydelse

Den som häktats äger påfordra, att ny förhandling skall äga rum inom tre veckor från det beslut senast meddelats.

17 §

Sedan utredningen avslutats, överlämnar riksåklagarämbetet ärendet jämte eget yttrande till högsta domstolen.

Föreslagen lydelse

Sedan utredningen avslutats, överlämnar riksåklagaren ärendet jämte sitt yttrande till högsta domstolen.

23 §

Den som i främmande stat är efterlyst för brott, vilket enligt denna lag kan föranleda utlämning, må i avvaktan på begäran därom omedelbart anhållas eller åläggas reseförbud av polis- eller åklagarmyndighet enligt vad som i allmänhet gäller om brottmål. Beslag må ock i sådant fall äga rum.

Beslut om användning av tvångsmedel skall utan uppskov anmälas hos rätten, som skyndsamt efter förhandling enligt vad om brottmål är stadgat prövar åtgärden samt, om anhållande eller reseförbud skall bestå, genast underrättar chefen för justitiedepartementet därom. Finner denne, att hinder mot utlämning föreligger eller att utlämning eljest ej bör ske, har han att utverka *Konungens* förordnande om upphävande av åtgärden. I annat fall skall den främmande staten genom utrikesdepartementets försorg underrättas om åtgärden. Därvid skall angivas viss av chefen för justitiedepartementet bestämd tid, inom vilken framställning om utlämning skall göras.

Den som i främmande stat är misstänkt, tilltalad eller dömd för brott, vilket enligt denna lag kan föranleda utlämning, må på begäran av behörig myndighet i den främmande staten eller med anledning av där utfördad efterlysning omedelbart anhållas eller åläggas reseförbud av åklagare enligt vad som i allmänhet gäller om brottmål. Beslag må ock i sådant fall äga rum.

Beslut om användning av tvångsmedel skall utan uppskov anmälas hos rätten, som skyndsamt efter förhandling enligt vad om brottmål är stadgat prövar åtgärden samt, om anhållande eller reseförbud skall bestå, genast underrättar chefen för justitiedepartementet därom. Finner denne, att hinder mot utlämning föreligger eller att utlämning eljest ej bör ske, har han att utverka *regeringens* förordnande om upphävande av åtgärden. I annat fall skall den främmande staten genom utrikesdepartementets försorg underrättas om åtgärden. Därvid skall angivas viss av chefen för justitiedepartementet bestämd tid, inom vilken framställning om utlämning skall göras. *Denna tid får icke vara längre än fyrtio dagar från den dag personen anhölls eller reseförbud meddelades enligt första stycket. När framställning om utlämning inkommer, skall utrikesdepartementet genast underrätta den myndighet som först meddelat beslut om åtgärden. Sådant under-*

Nuvarande lydelse

Mot rättens beslut må talan ej föras. Den som anhållits eller underkastats reseförbud äger dock för prövning, om åtgärden skall bestå, påfordra ny förhandling inom tre veckor från det beslut senast meddelats.

Föreslagen lydelse

rättelse skall jämväl lämnas, därest framställning om utlämning ej inkommer inom utsatt tid.

Har framställning om utlämning av den som är anhållen eller underkastad reseförbud ej gjorts inom den enligt andra stycket bestämda tiden, skall den anhållne frigivas eller meddelat reseförbud hävas. Detsamma gäller när framställning avslås enligt 15 §. Om anhållen i annat fall ej frigives, skall framställning om hans häktande avlätas till rätten sist å åttonde dagen efter den, då riksåklagaren fick del av utlämningsframställningen. Göres ej framställning, som nu sagts, skall den anhållne omedelbart frigivas.

25 §

Sedan framställning om utlämning gjorts, må ej åtal för det uppgivna brottet väckas, såvida icke framställningen avslagits.

Beviljas utlämning sedan åtal väckts, skall detta förhållande anses utgöra rättegångshinder i brottmålet.

25 §

Chefen för justitiedepartementet äger medgiva, att den som av främmande stat utlämnas till annan stat må föras genom riket, såframt denne icke är svensk medborgare och ej heller eljest synnerliga skäl äro däremot. Framställning härom göres på diplomatisk väg.

26 §

Sker utlämningen till Danmark, Finland, Island eller Norge må medgivas, att även svensk medborgare föres genom riket, om hinder ej skulle ha förelegat för utlämning av honom till den mottagande staten enligt 2 eller 4 § lagen (1959: 254) om utlämning för brott till Danmark, Finland, Island och Norge.

Bestämmelser i överenskommelse med främmande stat, som för Sveriges del är gällande vid lagens ikraftträdande, skall lända till efterrättelse även om de avviker från vad lagen föreskriver.

2 Förslag till

Lag om ändring i brottsbalken

Härigenom föreskrives i fråga om brottsbalken,
dels att 38 kap. 4, 6, 8 och 9 §§ skall ha nedan angivna lydelse,
dels att i balken skall införas en ny paragraf, 34 kap. 18 §, av nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

34 kap.

18 §

Uppkommer fråga om utlämning till Sverige för verkställighet av dom, varigenom någon dömts till fängelse, ungdomsfängelse eller internering som gemensam påföljd för två år eller flera brott, och kan utlämning enligt den främmande statens lagstiftning ej ske för alla brotten, skall domstol, efter anmälan av åklagare, undanröja den gemensamt ådömda påföljden och döma till påföljd för den brottslighet, för vilken utlämning kan äga rum.

Vad som föreskrives i första stycket skall även gälla, då fråga uppkommer om att svensk brottmålsdom, som avser två eller flera brott, skall verkställas utomlands i enlighet med lagen (1972: 260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom och hinder mot verkställighet föreligger enligt den främmande statens lagstiftning såvitt avser något eller några av brotten.

38 kap.

4 §

Anmälan jämlikt 34 kap. 10, 12 eller 15 § göres hos första domstol i något av målen.

Ansökan jämlikt 34 kap. 13 § göres hos den rätt som först avgjort det mål vari dömts till internering.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Anmälan jämlikt 34 kap. 18 § göres hos den rätt som först dömt i målet.

6 §¹

Nämnd skall deltaga vid under-
rätts avgörande av fråga, som av-
ses i 2 § eller i 27 kap. 6 §, 28
kap. 9 §, 30 kap. 8 § eller 34 kap.
10 § andra stycket, 12 eller 13 §
eller 15 § såvitt angår tillämp-
ning av 10 § andra stycket. Det-
samma skall gälla i fråga om un-
danröjande av påföljd enligt 34
kap. 1 § 3, förverkande av vill-
korligt medgiven frihet eller annan
åtgärd enligt 34 kap. 4 §, åtgärd
enligt 34 kap. 5 §, åtgärd eller
behandling enligt 34 kap. 6 § samt
återintagning i anstalt eller annan
åtgärd enligt 34 kap. 8 eller 9 §.

Nämnd skall deltaga vid under-
rätts avgörande av fråga, som av-
ses i 2 § eller i 27 kap. 6 §, 28
kap. 9 §, 30 kap. 8 § eller 34 kap.
10 § andra stycket, 12 §, 13 §,
15 § såvitt angår tillämpning av
10 § andra stycket, eller 18 §. Det-
samma skall gälla i fråga om un-
danröjande av påföljd enligt 34
kap. 1 § 3, förverkande av vill-
korligt medgiven frihet eller annan
åtgärd enligt 34 kap. 4 §, åtgärd
enligt 34 kap. 5 §, åtgärd eller
behandling enligt 34 kap. 6 § samt
återintagning i anstalt eller annan
åtgärd enligt 34 kap. 8 eller 9 §.

Vid avgörande av fråga, som avses i 27 kap. 5 § andra stycket eller
28 kap. 11 §, är underrätt domför med en lagfaren domare.

8 §

I mål om åtgärd enligt 2 § el-
ler 27 kap. 5 § andra stycket eller
6 §, 28 kap. 9 §, 30 kap. 8 § eller
34 kap. 10 § andra stycket, 12 el-
ler 13 § eller 15 § såvitt angår
tillämpning av 10 § andra stycket
skall underrätt lämna den dömde
tillfälle att yttra sig. Begär han att
bliva muntligen hörd, skall till-
fälle därtill beredas honom. Rät-
tens avgörande av saken sker ge-
nom beslut.

I mål om åtgärd enligt 2 § eller
27 kap. 5 § andra stycket eller 6 §,
28 kap. 9 §, 30 kap. 8 § eller 34
kap. 10 § andra stycket, 12 eller
13 § eller 15 § såvitt angår till-
ämpning av 10 § andra stycket
skall underrätt lämna den dömde
tillfälle att yttra sig. Begär han att
bliva muntligen hörd skall tillfälle
därtill beredas honom. *I mål om
åtgärd enligt 34 kap. 18 § skall
den dömde lämnas tillfälle att ytt-
ra sig där så är möjligt.* Rättens
avgörande av saken sker genom be-
slut.

Åtgärd enligt 28 kap. 11 § må beslutas utan att tillfälle beredes den
dömde att yttra sig.

9 §²

Rättens beslut om åtgärd enligt
27 kap. 5 § andra stycket, 28 kap.
11 § eller 34 kap. 10 § andra styc-
ket, 12 eller 13 § eller 15 § så-

Rättens beslut om åtgärd enligt
27 kap. 5 § andra stycket, 28 kap.
11 § eller 34 kap. 10 § andra styc-
ket, 12 §, 13 §, 15 § såvitt angår

¹ Senaste lydelse 1969: 259.

² Senaste lydelse 1973: 918 (första stycket) och 1974: 205 (andra stycket).

Nuvarande lydelse

vitt angår tillämpning av 10 § andra stycket länder omedelbart till efterrättelse, om ej annorlunda förordnas. Detsamma gäller avgöranden enligt 27 kap. 6 §, 28 kap. 9 § eller 34 kap. 4, 5, 6 eller 8 § angående föreskrifter, provotid eller tid för ungdomsfängelse.

Avser beslut jämlikt 28 kap. 9 § andra stycket eller 34 kap. 6 § att någon skall undergå behandling varom stadgas i 28 kap. 3 §, äger rätten, om förhållandena påkalla det, förordna att beslutet skall gå i verkställighet utan hinder av att det ej vunnit laga kraft. Sådant förordnande må ock meddelas i fråga om beslut jämlikt 34 kap. 8 § om återintagning i anstalt av den som undergår ungdomsfängelse.

Föreslagen lydelse

tillämpning av 10 § andra stycket, eller 18 § länder omedelbart till efterrättelse om ej annorlunda förordnas. Detsamma gäller avgöranden enligt 27 kap. 6 §, 28 kap. 9 § eller 34 kap. 4, 5, 6 eller 8 § angående föreskrifter, provotid eller tid för ungdomsfängelse.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1975.

3 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1959: 254) om utlämning för brott till Danmark, Finland, Island och Norge

Härigenom föreskrives i fråga om lagen (1959: 254) om utlämning för brott till Danmark, Finland, Island och Norge,

dels att 20 § skall upphöra att gälla,

dels att i 9 § ordet "riksåklagarämbetet" skall bytas ut mot "riksåklagaren",

dels att i 15 och 18 §§ ordet "Konungen" skall bytas ut mot "regeringen".

dels att 5, 7 och 17 §§ skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Utlämning må ej äga rum, om här i riket meddelats dom angående det uppgivna brottet eller beslut om eftergift av åtal för brottet.

Föreslagen lydelse

5 §

Utlämning må ej äga rum, om här i riket meddelats dom angående brottet eller beslut med stöd av 20 kap. 7 § rättegångsbalken eller motsvarande bestämmelse i annan författning att icke tala å brottet.

7 §

Vid utlämning skall såsom villkor gälla, att den som utlämnas icke må i den främmande staten åtalas eller straffas för annat brott som begåtts före utlämningen med mindre

Vid utlämning skall i tillämpliga delar följande villkor gälla:

1. Den som utlämnas må icke i den främmande staten åtalas eller straffas för annat före utlämningen begånget brott, om här i riket meddelats dom angående brottet

Nuvarande lydelse

särskilt medgivande lämnats enligt 18 §;

han själv inför domstol samtyckt därtill;

han underlåtit att, oaktat hinder ej mött, lämna landet inom en månad efter rättegång och undergående av straff eller annan påföljd som må hava ådömts honom för brott, varför utlämning ägt rum; eller

han återvänt dit sedan han lämnat landet.

Därjämte skall gälla, att den som utlämnas allenast må i fall som avses i 8 § eller efter medgivande enligt 18 § utlämnas till tredje stat för brott, som han förövat före utlämningen.

I samband med beviljande av utlämning må uppställas de ytterligare villkor, som prövas erforderliga.

17 §¹

Den som är *efterlyst* för brott, vilket enligt denna lag kan föranleda utlämning, må, såframt för gärningen eller gärning av motsvarande beskaffenhet enligt svensk lag är stadgat fängelse, i *avvakten på begäran om utlämning* omedelbart anhållas eller åläggas reseförbud av *polis- eller åklagarmyndighet* enligt vad som i allmänhet gäller om brottmål. Beslag må ock i sådant fall äga rum.

¹ Senaste lydelse 1964: 212.

Föreslagen lydelse

eller beslut med stöd av 20 kap. 7 § rättegångsbalken eller motsvarande bestämmelse i annan författning att icke tala å brottet.

2. *Svensk medborgare som utlämnas må i den främmande staten ej heller åtalas eller straffas för annat brott som begåtts före utlämningen med mindre*

särskilt medgivande lämnats enligt 18 §;

han själv inför domstol samtyckt därtill;

han underlåtit att, oaktat hinder ej mött, lämna landet inom en månad efter rättegång och undergående av straff eller annan påföljd som må hava ådömts honom för brott, varför utlämning ägt rum; eller

han återvänt dit sedan han lämnat landet.

3. *Vad som föreskrives under 2 skall i fråga om politiskt brott gälla även när den som utlämnas icke är svensk medborgare.*

4. Den som utlämnas må allenast i fall som avses i 8 § eller efter medgivande enligt 18 § utlämnas till tredje stat för brott, som han förövat före utlämningen.

Den som är *misstänkt, tilltalad eller dömd* för brott, vilket enligt denna lag kan föranleda utlämning, må, såframt för gärningen eller gärning av motsvarande beskaffenhet enligt svensk lag är stadgat fängelse, *på begäran av polis- eller åklagarmyndighet i den främmande staten eller med anledning av där utfärdad efterlysning* omedelbart anhållas eller åläggas reseförbud av *åklagare* enligt vad som i allmänhet gäller om brottmål.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

Beslag må ock i sådant fall äga rum.

Beslut om användning av tvångsmedel enligt denna paragraf skall på begäran av den som beslutet avser prövas av rätten, som i ärendet skyndsamt skall hålla förhandling enligt vad om brottmål är stadgat. Mot rättsens beslut må talan ej föras.

Polis- eller åklagarmyndighet i den främmande staten skall ofördröjligen underrättas, då beslut fattats om användning av tvångsmedel enligt denna paragraf. Har icke framställning om utlämning mottagits inom två veckor från det underrättelsen avsändes, skall beslutet omedelbart hävas.

Polis- eller åklagarmyndighet i den främmande staten skall ofördröjligen underrättas, då beslut fattats om användning av tvångsmedel enligt denna paragraf. Har icke framställning om utlämning mottagits inom två veckor från det underrättelsen avsändes, skall beslutet omedelbart hävas. *Om anhalten i annat fall ej frigives, skall framställning om hans häktande avlåtas till rätten sist å femte dagen från den dag anställningsmyndigheten fick del av utlämningsframställningen.*

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1975.

4 Förslag till

Lag om användning av vissa tvångsmedel på begäran av främmande stat

Härigenom föreskrives följande.

Villkor för användningen av tvångsmedel

1 § Är någon i främmande stat misstänkt, tilltalad eller dömd för där straffbelagd gärning, får enligt vad som föreskrives i denna lag föremål eller skriftlig handling, som finns här i riket, efter framställning tagas i beslag och överlämnas till den främmande staten.

2 § Egendom som avses i 1 § får tagas i beslag, om den skäligen kan antagas äga betydelse för utredning om gärningen eller vara någon frånhänd genom denna. Bestämmelserna i 27 kap. 2 och 3 §§ rättegångsbalken äger därvid motsvarande tillämpning.

För eftersökande av egendom som är underkastad beslag får husrannsakan företagas enligt vad som föreskrives i 28 kap. 1 och 3 §§ rättegångsbalken.

3 § Med anledning av framställning från annan stat än Danmark, Finland, Island eller Norge får åtgärd enligt 1 § ej vidtagas, om hinder mot utlämning för brottet skulle ha förelegat enligt 4 § första stycket första punkten, 5 §, 6 § eller 10 § lagen (1957: 668) om utlämning för brott.

När fråga är om framställning från Danmark, Finland, Island eller Norge får åtgärden ej vidtagas, om hinder mot utlämning för brottet skulle ha förelegat enligt 3 § första stycket, 4 § eller 5 § lagen (1959: 254) om utlämning för brott till Danmark, Finland, Island och Norge.

4 § I beslut om överlämnande av beslagtagna egendom till den främmande staten får föreskrivas de förbehåll som är påkallade av hänsyn till enskild rätt eller från allmän synpunkt.

Förfarandet vid framställning från utomnordisk stat

5 § Framställning från annan stat än Danmark, Finland, Island eller Norge skall göras på diplomatisk väg.

Framställningen skall innehålla uppgift om personens namn, nationalitet och hemvist, den egendom som avses, brottets beskaffenhet, tid och plats för brottet samt i den främmande staten tillämpliga straffbestämmelser. Har dom meddelats i den främmande staten, skall avskrift därav fogas vid framställningen. I annat fall skall uppgift lämnas om de omständigheter som åberopas till stöd för misstanken eller åtalet och, i förekommande fall, det enskilda anspråk varom är fråga.

6 § Framställningen och övriga inkomna handlingar skall genast överlämnas till riksåklagaren. Är det uppenbart att framställningen ej bör bifallas, skall den dock omedelbart avslås av regeringen.

7 § Riksåklagaren skall låta företaga de åtgärder som påkallas av framställningen. Bestämmelserna i 27 kap. 9—13 §§ samt 28 kap. 4—10 §§ rättegångsbalken äger därvid motsvarande tillämpning.

8 § Verkställt beslag skall skyndsamt anmälas hos rätten för prövning, huruvida beslaget är lagligen grundat och följaktligen skall bestå samt om det är påkallat att vid egendomens överlämnande till den främmande staten föreskriva förbehåll som avses i 4 §.

Rätten skall så snart det kan ske hålla förhandling i frågan. Om förhandlingen gäller i tillämpliga delar bestämmelserna i 24 kap. 17 § andra stycket rättegångsbalken. Rättens avgörande av saken sker genom beslut.

9 § Sedan de åtgärder som avses i 7 och 8 §§ fullgjorts, överlämnar riksåklagaren ärendet jämte eget yttrande till regeringen.

Har rätten funnit verkställt beslag ej vara lagligen grundat, skall regeringen avslå framställningen. I annat fall prövar regeringen, om den beslagtagna egendomen skall överlämnas till den främmande staten. Vid bifall till framställningen skall föreskrivas de förbehåll enligt 4 § som rätten funnit påkallade eller som regeringen eljest finner erforderliga.

Förfarandet vid framställning från nordisk stat

10 § Framställning från Danmark, Finland, Island eller Norge skall göras av vederbörande polis- eller åklagarmyndighet antingen hos riksåklagaren eller, om det är känt var egendomen finns, hos stats- eller distriktsåklagare.

Angående framställningen gäller bestämmelserna i 5 § andra stycket.

11 § Finner åklagaren att hinder mot bifall till framställningen föreligger enligt denna lag eller att bifall eljest bör vägras, skall han genast

avslå framställningen. I annat fall skall han företaga de åtgärder som påkallas av framställningen. Därvid äger bestämmelserna i 27 kap. 9—13 §§ samt 28 kap. 4—10 §§ rättegångsbalken motsvarande tillämpning.

12 § Verkställt beslag skall skyndsamt anmälas hos rätten. Denna prövar om beslaget är lagligen grundat och avgör om egendomen skall överlämnas till den främmande staten. Bifalles framställningen, skall rätten föreskriva de förbehåll enligt 4 § som finnes erforderliga.

I fråga om rättens handläggning av ärendet gäller vad som föreskrives i 8 § andra stycket.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1975.

5 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1963: 197) om allmänt kriminalregister

Härigenom föreskrives att 3 § lagen (1963: 197) om allmänt kriminalregister skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 §¹

I registret skall anteckning ske

1. om för den som dömts till påföljd av beskaffenhet att skola antecknas i registret provotid förlänges eller påföljden förklaras skola avse jämväl annat brott eller undanröjes eller ock påföljd förklaras skola träda i stället för annan påföljd;

2. om villkorligt medgiven frihet förklaras förverkad;

3. om för den som dömts till skyddstillsyn förordnande meddelas om behandling enligt 28 kap. 3 § brottsbalken;

4. om för den som dömts till ungdomsfängelse domstol förlänger den längsta tid som ungdomsfängelse må pågå eller föreskriver, att överförande till vård utom anstalt ej må ske före viss tidpunkt;

5. om för den som dömts till internering domstol medger förlängning av tiden för vård i anstalt eller bestämmer ny minsta tid för anstaltsvården;

I registret skall anteckning ske

1. om för den som dömts till påföljd av beskaffenhet att skola antecknas i registret provotid förlänges eller påföljden förklaras skola avse jämväl annat brott eller undanröjes eller ock påföljd förklaras skola träda i stället för annan påföljd;

2. om villkorligt medgiven frihet förklaras förverkad;

3. om för den som dömts till skyddstillsyn förordnande meddelas om behandling enligt 28 kap. 3 § brottsbalken;

4. om för den som dömts till ungdomsfängelse domstol förlänger den längsta tid som ungdomsfängelse må pågå eller föreskriver, att överförande till vård utom anstalt ej må ske före viss tidpunkt;

5. om för den som dömts till internering domstol medger förlängning av tiden för vård i anstalt eller bestämmer ny minsta tid för anstaltsvården;.

¹ Senaste lydelse 1964: 549.

Nuvarande lydelse

6. om beslut meddelas jämlikt 34 kap. 10 § brottsbalken; samt

7. om för den som erhållit anstånd med verkställigheten av förvandlingsstraff prövotiden förlänges eller anståndet förklaras förverkat.

Föreslagen lydelse

6. om beslut meddelas jämlikt 34 kap. 10 *eller 18* § brottsbalken; samt

7. om för den som erhållit anstånd med verkställigheten av förvandlingsstraff prövotiden förlänges eller anståndet förklaras förverkat.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1975.

Utdrag av protokollet över justitieärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet den 15 november 1974.

Närvarande: Ministern för utrikes ärendena ANDERSSON, statsråden STRÄNG, JOHANSSON, HOLMQVIST, ASPLING, GEIJER, BENGTSSON, NORLING, LÖFBERG, CARLSSON, FELDT, SIGURDSEN, GUSTAFSSON, LEIJON, HJELM-WALLÉN.

Chefen för justitiedepartementet, statsrådet Geijer, anmäler efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter fråga angående ändringar i *lagstiftningen om utlämning för brott m. m.* och anför.

1 Inledning

Den svenska lagstiftningen om utlämning för brott från Sverige till annat land utgörs av lagen (1957: 668) om utlämning för brott (den allmänna utlämningslagen) och lagen (1959: 254) om utlämning för brott till Danmark, Finland, Island och Norge (den nordiska utlämningslagen). Lagarna innehåller bestämmelser om förutsättningar för utlämning och om förfarandet i utlämningsärenden. Den allmänna utlämningslagen gäller inte i förhållande till de övriga nordiska länderna. Utlämning till sådant land regleras enbart genom den nordiska utlämningslagen. Utlämningslagarna innehåller inte några bestämmelser om utlämning för brott från annat land till Sverige. Däremot finns i 2 kap. 8 § andra stycket brottsbalken (BrB) en bestämmelse som anger att villkor, som uppställs vid utlämning från främmande stat till Sverige, skall lända till efterrättelse här i riket.

I utlämningslagarna föreskrivs vissa minimivillkor som i varje särskilt fall måste vara uppfyllda för att utlämning skall få ske. Av utlämningslagarna följer sålunda inte att Sverige är skyldigt att bevilja utlämning, när de i resp. utlämningslag angivna villkoren är uppfyllda. Genom avtal med annan stat kan Sverige dock ha förpliktat sig att under vissa betingelser till den andra avtalsslutande staten utlämna personer som uppehåller sig här. Sverige är i dag bundet av ett mindre antal sådana traktater. Anledningen till att sådana avtal har ingåtts är främst att en del främmande staters interna lagstiftning kräver en ömsesidigt förpliktande traktat som ett oeftergivligt villkor för att utlämning över huvud skall kunna komma till stånd. För att Sverige skall kunna ingå ett sådant av-

tal om utlämning med annan stat krävs att avtalet som villkor för utlämning från Sverige innehåller åtminstone de minimivillkor för utlämning som uppställs i utlämningslagarna.

Under senare tid har inom Danmark, Finland och Norge pågått arbete med ändring av dessa länders utlämningslagstiftning. Detta arbete har hittills lett till att det i Danmark, som förut inte har haft någon allmän utlämningslag, har utfärdats en sådan lag med ikraftträdande den 1 juli 1967 och att det i Finland har antagits en ny allmän utlämningslag, som trätt i kraft den 1 januari 1971. I Norge, som har en allmän utlämningslag från år 1908, har utarbetats utkast till en ny sådan lag. Under detta lagstiftningsarbete har överläggningar hållits mellan företrädare för justitiedepartementen i Danmark, Finland, Norge och Sverige i syfte att få till stånd så likartade regler som möjligt inom de nordiska länderna. I samband därmed har fråga uppkommit att i några avseenden ändra den svenska allmänna utlämningslagen.

I anslutning till översynen av den allmänna utlämningslagen har vidare aktualiserats frågan om införande av möjlighet för domstol att i vissa fall dela upp en för flera brott gemensamt ådömd påföljd för att utlämning skall kunna ske till Sverige för någon del av brottsligheten eller den svenska domen till någon del skall kunna verkställas utomlands. En sådan ordning förutsätter ändringar i BrB.

Den svenska nordiska utlämningslagen motsvaras i de övriga nordiska länderna av lagar med i huvudsak samma innehåll som den svenska. Dessa lagar tillkom efter nordiskt samarbete. Vid de förut nämnda nordiska departementsöverläggningarna har också diskuterats fråga om ändring i de nordiska utlämningslagarna i syfte att undanröja vissa olägenheter som visat sig vara förenade med den nuvarande lagstiftningen.

Enligt såväl den allmänna som den nordiska utlämningslagen kan vissa tvångsmedel, bl. a. beslag, användas både i avvaktan på att begäran om utlämning skall göras och sedan sådan framställning har kommit in. Däremot saknas i stort sett möjlighet att utan samband med utlämningsförfarande verkställa beslag för utländsk myndighets räkning. Denna brist har vållat vissa praktiska olägenheter.

De sålunda angivna frågorna har tagits upp till behandling i en inom justitiedepartementet i juni 1974 upprättad promemoria (Ds Ju 1974: 8) med förslag till ändringar i lagstiftningen om utlämning för brott m. m. I promemorian föreslås, förutom ändringar i den allmänna utlämningslagen och den nordiska utlämningslagen, vissa ändringar i BrB samt införande av en lag om användning av tvångsmedel på begäran av främmande stat. Lagförslagen torde få fogas till statsrådsprotokollet i detta ärende som *bilaga 1*.

Efter remiss har yttranden över promemorian avgetts av justitiekanslern (JK), riksåklagaren (RÅ), Svea hovrätt, rikspolisstyrelsen, kriminalvårdsstyrelsen, statens invandrarverk, Sveriges domareförbund, Sveriges

advokatsamfund, Föreningen Sveriges statsåklagare och Föreningen Sveriges åklagare.

RA har överlämnat yttranden från överåklagarna i Stockholms, Göteborgs och Malmö åklagardistrikt samt från länsåklagarna i Älvsborgs, Skaraborgs och Kopparbergs län.

2 Gällande rätt

2.1 Den allmänna utlämningslagen

Den allmänna utlämningslagen (ändrad senast 1973: 124) innehåller regler om villkoren för och förfarandet vid utlämning från Sverige till annan stat än Danmark, Island, Finland och Norge. Villkoren är upptagna i 1—13 §§, reglerna om förfarandet i 14—22 §§ och övriga bestämmelser i 23—26 §§.

Enligt 1 § får Kungl. Maj:t besluta om utlämning av den som i främmande stat är misstänkt, tilltalad eller dömd för där straffbelagd gärning och uppehåller sig här i riket. Därvid skall iakttas de villkor och det förfarande som lagen föreskriver. Det har inte ansetts nödvändigt att i själva lagtexten sanktionera möjligheten att inom lagens ram ingå ömsesidigt förpliktande överenskommelser med annan stat om utlämning för brott. I 2 § anges att svensk medborgare inte får utlämnas. Avgörande är här medborgarskapet vid den tidpunkt då utlämning skall ske. I avtal om utlämning kan göras förbehåll om att även andra än svenska medborgare inte utlämnas eller att utlämning i sådana fall sker efter särskild prövning. I 3 § första stycket finns en regel om att utlämning får beviljas endast för gärning, som helt eller delvis har förövats utom riket eller ombord på utländskt fartyg eller luftfartyg, eller för medverkan till sådan gärning. Regeln vilar på uppfattningen att det ankommer på en stat att själv bestraffa brott som har begåtts inom dess eget område. Frågan var ett brott skall anses begånget får för Sveriges del besvaras med ledning av bestämmelserna i 2 kap. 4 § BrB. Från huvudregeln i 3 § första stycket allmänna utlämningslagen görs visst undantag i andra stycket tillagt år 1962. Undantaget avser gärning förövad i Sverige av den som var ämbets- eller tjänsteman hos den ansökande staten och medborgare i samma stat.

I 4 § uppställs vissa krav beträffande svårhetsgraden av den gärning för vilken utlämning begärs. Gärningen måste motsvara brott, för vilket enligt svensk lag är stadgat fängelse i mer än ett år. Har dom meddelats i den främmande staten för gärningen, måste därjämte påföljden utgöra minst frihetsstraff i fyra månader eller annat omhändertagande på anstalt under motsvarande tid. Genom dessa regler, sammanställda med det i 1 § angivna villkoret att gärningen skall vara straffbelagd i den

främmande staten, föreligger ett krav på dubbel straffbarhet. Om en utlämningsbegäran avser flera brott, av vilka endast något har den föreskrivna svårhetsgraden medan övriga brott är av mindre allvarlig beskaffenhet, kan utlämning ske endast för det svårare brottet.

Regler som begränsar möjligheterna att utlämna då fråga är om militära och politiska brott har tagits in i 5 och 6 §§. Utlämning får enligt 7 § inte heller ske om åtgärden kan medföra risk för att den utlämnade på grund av bl. a. sin härstamning eller religiösa eller politiska uppfattning blir utsatt för förföljelse av svår beskaffenhet. Bestämmelsen korresponderar med 2 och 53 §§ utlänningslagen (1954: 193), som gäller den s. k. asylrätten. Utlämning får enligt 8 § allmänna utlänningslagen inte heller beviljas, om åtgärden i särskilt fall på grund av den avsedda personens ungdom, hälsotillstånd eller personliga förhållanden i övrigt, med beaktande jämväl av gärningens beskaffenhet och den främmande statens intresse, skulle vara uppenbart oförenlig med humanitetens krav.

I syfte att ytterligare tillgodose intresset av rättsskydd för den som begärs utlämnad har i 9 § uppställts vissa krav på bevisning i skuldfrågan. I princip fordras dom eller häktningsbeslut från myndighet i den stat som ansöker om utlämning. I 10 § första stycket föreskrivs förbud mot utlämning när åtal för det uppgivna brottet redan har väckts här i landet. Förbudet gäller också när dom eller beslut om eftergift av åtal beträffande brottet har meddelats. Enbart ett här meddelat beslut om häktning eller reseförbud med anledning av brottet utgör däremot inte hinder mot utlämning. I 10 § andra stycket uppställs vidare förbud mot utlämning, när straff för brottet skulle vara förfallet enligt svensk lag. Enligt 11 § utgör också inledd förundersökning, väckt åtal eller meddelad dom här i landet för annat brott än det som utlämningsbegäran avser i vissa fall hinder mot utlämning.

När utlämning beviljas skall vissa villkor ställas upp (12 § första stycket). Villkoren, som är avsedda till skydd för den utlämnade, är följande. Den utlämnade får inte, utan medgivande av Kungl. Maj:t i det särskilda fallet, åtalas eller straffas i den främmande staten för annat brott som har begåtts före utlämningen eller vidareutlämnas till annan stat, innan 45 dagar har förflutit efter rättegång och avslutad verkställighet av påföljd för det brott varför utlämning har ägt rum (p. 1). Under denna tid om 45 dagar får den utlämnade inte hindras att lämna landet, såvida han inte gör sig skyldig till nytt brott (p. 2). Rättegång inför extraordinär domstol får inte äga rum (p. 3). Från detta villkor kan Kungl. Maj:t dock medge undantag i vissa fall. Den som utlämnas skall inte få straffas med döden (p. 4). Utöver dessa obligatoriska villkor kan Kungl. Maj:t ställa upp de ytterligare villkor som anses nödvändiga (12 § tredje stycket).

Vid konkurrens mellan två eller flera stater, som begär utlämning av

samma person, uppkommer frågan till vilken stat utlämning bör ske och om vidareutlämning bör tillåtas. I 13 § finns vissa bestämmelser härom.

Det formella förfarandet vid utlämning regleras i 14—22 §§. Framställning om utlämning skall göras på diplomatisk väg. Kungl. Maj:t kan omedelbart avslå framställningen, om det framgår av inkomna handlingar att den inte lagligen kan bifallas eller om Kungl. Maj:t eljest finner anledning att inte bifalla framställningen. I annat fall överlämnas framställningen av Kungl. Maj:t till RA för utredning enligt reglerna om förundersökning i brottmål. Det förutsätts att lokal åklagarmyndighet kan anlitas att biträda med utredningsarbetet. Vanliga straffprocessuella tvångsmedel kan användas, men därvid gäller i några avseenden särskilda regler. Efter avslutad utredning överlämnar RA ärendet jämte eget yttrande till högsta domstolen för prövning om utlämning lagligen kan beviljas. Sedan domstolen har meddelat beslut, skall ärendet avgöras av Kungl. Maj:t i statsrådet. Innebär beslutet att högsta domstolen har funnit hinder mot utlämning möta enligt 1—10 §§ utlämningslagen, får framställningen inte bifallas. I vissa fall kan frågan dock hänskjutas till internationell skiljedom. Bifaller Kungl. Maj:t framställningen, skall viss tid utsättas inom vilken den ansökande staten skall hämta den som skall utlämnas.

Övriga bestämmelser i den allmänna utlämningslagen, införda i 23—26 §§ reglerar bl. a. användningen av tvångsmedel mot efterlyst, medgivande till vidareutlämning och transitering. Enligt 23 § kan den som i främmande stat är efterlyst för utlämningsbart brott anhållas eller åläggas reseförbud i avvaktan på framställning om utlämning. Beslut fattas av polis- eller åklagarmyndighet, som också kan förordna om beslag. Beslutet skall utan uppskov anmälas hos rätten för prövning av åtgärden. Rättens beslut kan inte överklagas, men den som har anhållits eller ålagts reseförbud kan begära omprövning av åtgärden inom tre veckor från det beslut senast meddelades. Skall anhållande eller reseförbud bestå, skall rätten genast underrätta chefen för justitiedepartementet. Kungl. Maj:t kan upphäva åtgärden, om hinder föreligger mot utlämning eller utlämning av annat skäl inte bör ske. Om åtgärden inte upphävs, underrättas den främmande staten om åtgärden och anges viss tid inom vilken framställning om utlämning skall göras.

I 24 § har Kungl. Maj:t getts möjlighet att utan hinder av villkor som uppställts för utlämning enligt 12 § medge att den utlämnade får ställas till ansvar i den främmande staten för annan före utlämningen förövd gärning än den för vilken utlämning skett eller vidareutlämnas från den begärande staten till tredje stat. Paragrafen innehåller vidare vissa bestämmelser om förfarandet i sådana ärenden.

Enligt 25 § får chefen för justitiedepartementet medge att den som av främmande stat utlämnas till annan stat förs genom Sverige, om han

inte är svensk medborgare eller eljest synnerliga skäl föreligger mot transiteringen.

2.2 Den nordiska utlämningslagen

Den nordiska utlämningslagen (ändrad senast 1973: 126) innehåller liksom den allmänna utlämningslagen huvudsakligen regler om villkoren för utlämning och om förfarandet. I båda dessa hänseenden innebär regleringen i den nordiska lagen på flera punkter en uppmjukning i förhållande till motsvarande bestämmelser i den allmänna utlämningslagen beroende på den rättslikhet som råder mellan de nordiska länderna.

I 1—8 §§ finns bestämmelser om villkoren för utlämning från Sverige till övriga nordiska länder. För utlämning fordras att gärningen är straffbar enligt lagen i den stat som begär utlämning. För andra brott än politiska brott krävs däremot inte straffbarhet enligt svensk lag. Här upprätthålls alltså inte principen om den dubbla straffbarheten. Till skillnad från vad som gäller enligt den allmänna utlämningslagen kan också svensk medborgare utlämnas, dock endast under vissa förutsättningar som anges i 2 §. I fråga om politiskt brott gäller emellertid enligt 4 § förbud mot utlämning av svensk medborgare. I 3 § uppställs som huvudregel att utlämning inte får ske, om i den begärande staten endast böter kan ådömas för gärningen eller om en redan ådömd påföljd inte utgör frihetsstraff eller annat omhändertagande på anstalt. Härifrån ges dock möjlighet till undantag, om utlämning samtidigt äger rum för annat brott som uppfyller förutsättningarna för att utlämning skall få ske.

Enligt 5 § får utlämning inte äga rum, om i Sverige har meddelats dom eller beslut om eftergift av åtal angående det uppgivna brottet. I den nordiska utlämningslagen saknas motsvarighet till 10 § andra stycket allmänna utlämningslagen, enligt vilket hinder för utlämning föreligger om straff för det uppgivna brottet skulle vara preskriberat enligt svensk lag. Att den nordiska lagen inte uttryckligen förbjuder utlämning i sådant fall ligger i linje med standpunkten att utlämning till annat nordiskt land inte förutsätter att gärningen är straffbar enligt svensk lag. Inte heller föreligger enligt den nordiska lagen hinder mot utlämning, när den som avses med framställningen är åtalad här i riket för det uppgivna brottet. Däremot utgör enligt 6 § första stycket inledd förundersökning eller åtal för annat brott av viss svårhetsgrad hinder mot utlämning, liksom förestående verkställighet av fängelse eller annat omhändertagande på anstalt. För rättegång kan dock enligt andra stycket i samma paragraf utlämning medges på det villkoret att den utlämnade senare överlämnas till svensk myndighet.

I 7 § första och andra styckena anges de obligatoriska villkor som skall gälla vid utlämning till annan nordisk stat. Dessa villkor skyddar den utlämnade från att åtalas eller straffas för annat brott som har be-

gåtts före utlämningen än det som föranlett utlämningen och från att bli vidareutlämnad till tredje stat för sådant brott. Enligt 7 § tredje stycket kan de ytterligare villkor ställas upp som anses nödvändiga i det särskilda fallet.

Det skydd som 7 § — den s. k. specialitetsregeln — sålunda bereder den som har utlämnats kan, utom såvitt gäller skyddet mot vidareutlämning, upphöra som en följd av hans egna åtgärder, nämligen

a) om han själv inför domstol samtycker till åtal eller bestraffning för brott begånget före utlämningen,

b) om han inte, trots att han haft möjlighet till det, har lämnat verkställighetslandet inom en månad efter rättegång och verkställighet av den påföljd, vård eller behandling för vilken han utlämnats dit, eller

c) om han återvänt till verkställighetslandet sedan han lämnat det.

Med stöd av 18 § kan dispens ges från de villkor som gäller enligt 7 §. På framställning av myndighet i det land till vilket utlämning har skett kan Kungl. Maj:t medge att den utlämnade ställs till ansvar eller vidareutlämnas till annan stat för brott begånget före utlämningen. Ett sådant ärende handläggs, såvitt gäller framställning från annat nordiskt land enligt reglerna i den nordiska utlämningslagen och i annat fall enligt bestämmelserna i 24 § allmänna utlämningslagen.

Utlämningsförfarandet regleras i 9—16 §§. I stället för att anlita den diplomatiska vägen skall de berörda ländernas myndigheter ta direkt kontakt med varandra. Polis- eller åklagarmyndighet i den stat som önskar utlämning skall göra framställning därom antingen hos RA eller, om gärningsmannens uppehållsort i Sverige är känd, direkt hos vederbörande stats- eller distriktsåklagare. Framställningen skall grundas på fällande dom eller annat domstolsbeslut, enligt vilket sannolika skäl föreligger till misstanke att det uppgivna brottet har begåtts av den som begärs utlämnad. Dom eller beslut krävs dock inte om den som önskas utlämnad samtycker till utlämning eller erkänner gärningen. Åklagaren skall verkställa utredning och är behörig att mottaga samtycke till utlämning. Vid samtycke kan åklagaren själv meddela beslut om utlämning, om inte fall som avses i 4, 6 eller 8 § är för handen och inte heller annat hinder eller skäl mot utlämning föreligger. Om åklagaren inte meddelar beslut om utlämning, skall han efter avslutad utredning sända handlingarna i ärendet till justitiedepartementet för Kungl. Maj:ts avgörande. Om den som önskas utlämnad så begär, skall högsta domstolen pröva om utlämning lagligen kan beviljas. Finner högsta domstolen hinder föreligga mot utlämning, får Kungl. Maj:t inte bifalla framställningen.

Enligt 17 § kan vissa tvångsmedel användas mot den som är efterlyst för brott som kan föranleda utlämning enligt den nordiska utlämningslagen under förutsättning att svensk lag stadgar fängelse för brottet. De tvångsmedel som här kommer i fråga är anhållande, reseförbud och be-

slag. Beslut om användning av sådant tvångsmedel skall på begäran av den som beslutet avser prövas av domstol. Polis- eller åklagarmyndighet i den främmande staten skall ofördröjligen underrättas när beslut om användning av tvångsmedel har fattats. Om inte framställning om utlämning har mottagits inom två veckor efter det att underrättelsen avsänts, skall beslutet omedelbart hävas.

Enligt 19 § får den som utlämnas från en nordisk stat till en annan sådan stat utan särskilt tillstånd föras genom Sverige.

Det ankommer enligt 20 § på Kungl. Maj:t att förordna om tillämpning av den nordiska utlämningslagen i förhållande till stat som lagen avser. Enligt kungörelse (1960: 472) har Kungl. Maj:t förordnat att lagen fr. o. m. den 1 september 1960 skall vinna tillämpning i förhållande till samtliga nordiska länder. Kungl. Maj:t får enligt berörda lagrum också i övrigt meddela de föreskrifter som erfordras för tillämpning av lagen. Med stöd av sistnämnda bestämmelse har Kungl. Maj:t utfärdat kungörelse (1960: 473) med vissa föreskrifter rörande tillämpningen av den nordiska utlämningslagen. I kungörelsen regleras vissa frågor om underrättelse till den som önskas utlämnad angående rätten att påkalla högsta domstolens prövning och om upptagande av samtycke.

2.3 Utlämningsavtal

Som redan har nämnts kompletteras utlämningslagstiftningen i vissa fall av de avtal och konventioner om utlämning för brott, genom vilka Sverige i förhållande till viss eller vissa främmande stater har åtagit sig att under närmare angivna förutsättningar bevilja utlämning.

Sverige är f. n. inte bundet av andra bilaterala utlämningsavtal än dem som har ingåtts med Belgien år 1870 (SFS 1870: 37), Amerikas Förenta Stater år 1961 (SÖ 1963: 17), Storbritannien och Nordirland år 1963 (SÖ 1965: 19) samt Australien (prop. 1973: 78).

Vidare har Sverige år 1959 tillträtt den inom Europarådet utarbetade och den 13 december 1957 dagtecknade europeiska utlämningskonventionen (SÖ 1959: 65). Till konventionen har — förutom Sverige — hittills anslutit sig Cypern, Danmark, Finland, Grekland, Irland, Israel, Italien, Liechtenstein, Nederländerna, Norge, Schweiz, Turkiet och Österrike. Konventionen gäller dock inte vid utlämning mellan de nordiska länderna. Beträffande vissa artiklar i konventionen som står i strid med den allmänna utlämningslagen har Sverige gjort förbehåll.

I detta sammanhang bör särskilt nämnas att enligt artikel 7 punkt 1 i den europeiska utlämningskonventionen utlämning får vägras beträffande brott vilket enligt den anmodade statens lagstiftning är att anse som helt eller delvis begånget på dess territorium eller på en plats som är likställd med dess territorium. Enligt artikel 9 skall utlämning inte

medges om den eftersökte av den anmodade statens behöriga myndigheter slutligt har dömts för det eller de brott för vilka utlämning begärs. Utlämning får också vägras när den anmodade statens behöriga myndigheter har beslutat antingen att inte väcka åtal eller att efterge åtalet för samma brott.

Europarådets kommitté för brottslighetsfrågor (ECCP) beslöt i maj 1974 att för sin del anta ett förslag till resolution angående tillämpningen av den europeiska utlämningskonventionen. Enligt resolutionsförslaget skall stater som har anslutit sig till konventionen rekommenderas att inte utnyttja den rätt att vägra utlämning, som enligt artikel 7 punkt 1 i konventionen tillkommer den anmodade staten, i sådana fall där lagföring i den ansökande staten klart ligger i rättvisans intresse ("clearly in the interest of justice"). Vidare innehåller resolutionsförslaget en rekommendation att utvidga tillämpningsområdet för artikel 9 till att avse även domar som meddelats i tredje land. Förslaget skall nu närmast underställas ministerkommitténs ställföreträdare.

2.4 Andra former för internationellt samarbete rörande lagföring och verkställighet

Den ökade internationella rörligheten och den alltmer internationella karaktär som viss brottslighet fått under senare tid har föranlett en ökad samverkan mellan olika stater på brottsbekämpningens område. Denna samverkan har tagit sig uttryck i bl. a. överenskommelser om överförande av lagföring eller verkställighet av straff från ett land till ett annat.

Såvitt gäller verkställighet av straff regleras det nordiska samarbetet liksom beträffande utlämning genom ensartad lagstiftning i de olika nordiska länderna. För Sveriges del finns bestämmelser i lagen (1963: 193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m. m. (ändrad senast 1973: 629). En europeisk konvention om brottmålsdoms internationella rättsverkningar (brottmålsdomskonventionen) har tillträtts av Sverige och bestämmelser i detta ämne har i anledning därav tagits in i lagen (1972: 260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom (ändrad senast 1973: 136). Enligt nämnda lagar kan utländsk brottmålsdom på begäran verkställas här i landet liksom det är möjligt att från svensk sida begära verkställighet i främmande stat av svensk brottmålsdom.

Lagföring för brott kan med stöd av ett av de högsta åklagarmyndigheterna i de nordiska länderna den 6 februari 1970 träffat samarbetsavtal flyttas över till annat nordiskt land där den misstänkte är bosatt eller, i vissa fall, till land där han uppehåller sig. Inom Europarådet har utarbetats en konvention om överförande av lagföring i brottmål (lagföringskonventionen). Frågan om Sveriges tillträde till denna konvention

och om lagstiftning som föranleds därav behandlas i departementspromemorian (Ds Ju 1973: 12) Internationellt samarbete rörande överförande av lagföring i brottmål.

Enligt 5 § 7 lagen om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom får europeisk brottmålsdom inte verkställas här i landet, om den dömde genom lagakraftätagande dom, som meddelats i annan främmande stat än den stat som gjort framställning om verkställighet, för gärning som påföljden avser har frikänts från ansvar eller dömts till påföljd, som har verkställts i sin helhet eller håller på att verkställas eller har bortfallit till följd av preskription eller på grund av att nåd eller amnesti beviljats i nämnda stat, eller om den dömde genom sådan dom förklarats skyldig till brottet utan att påföljd ådömts. Mot denna bestämmelse svarar en år 1972 i BrB införd ny paragraf, 2 kap. 5 a §. Enligt där givna bestämmelser får under vissa närmare angivna förutsättningar lagföring inte ske i Sverige för gärning beträffande vilken fråga om ansvar prövats genom lagakraftätagande dom som har meddelats i främmande stat där gärningen förövats eller i främmande stat som har tillträtt den europeiska brottmålsdomskonventionen. I promemorian Ds Ju 1973: 12 föreslås att motsvarande skall gälla när fråga om ansvar för gärningen har prövats genom lagakraftätagande dom meddelad i främmande stat som har tillträtt den europeiska konventionen om överförande av lagföring i brottmål.

3 Departementspromemorian

3.1 Ändringar i den allmänna utlämningslagen

3.1.1 Platsen för brottet

I promemorian (Ds Ju 1974: 8) redogörs inledningsvis för vad som gäller eller avses komma att gälla enligt de nordiska ländernas allmänna utlämningslagar i fråga om utlämning för brott som har begåtts inom det egna landet. Därvid konstateras att den finska lagen (3 §) föreskriver att utlämning för brott, förövat i Finland eller ombord på finskt fartyg eller luftfartyg, får ske om lagföring för brottet i den ansökande staten befinns ändamålsenlig och det straff som i den främmande staten skulle kunna följa på brottet inte väsentligt avviker från påföljd som kunde följa på brottet enligt finsk lag. Har straff ådömts för brottet, får utlämning ske endast om straffpåföljden inte väsentligt avviker från vad som i Finland hade kunnat följa på brottet. Enligt det norska utkastet till ny lag om utlämning (3 §) kan utlämning ske också för gärning, som helt har begåtts inom det egna landet, dock endast om det inte kan antas att gärningen bör åtalas i Norge. Den danska lagen saknar helt bestämmelser i dessa hänseenden.

Den svenska bestämmelsen i 3 § allmänna utlämningslagen om att ut-

lämning i princip får beviljas endast för gärning som helt eller delvis har förövats utom Sverige eller ombord på utländskt fartyg eller luftfartyg eller för medverkan till sådan gärning bygger, konstateras det i promemorian, på uppfattningen att ett brott bör lagföras och bestraffas i det land där det har begåtts. I promemorian framhålls vidare att det i praktiken emellertid kan förekomma fall där det framstår som lämpligt och praktiskt att brottet beivras i annat land än gärningslandet även om gärningsmannen uppehåller sig där. Sålunda kan det ibland vara önskvärt att lagföring sker i ett sammanhang för likartad brottslighet som har förövats i flera stater. Som exempel nämns systematiska checkbedrägerier i ett flertal länder. Som regel torde det i ett sådant fall innebära en fördel för gärningsmannen att hela brottsligheten kan bedömas i ett sammanhang. Endast en rättegång behöver äga rum. Den därvid utmätta påföljden torde i regel inte heller bli svårare än den sammanlagda effekten av de separata påföljdsbestämningar som annars skulle bli nödvändiga. Från rättssäkerhetssynpunkt synes det därför inte möta betänkligheter att i dessa fall göra det möjligt att utlämna för brott begångna i Sverige. Möjlighet bör därför finnas att i sådana och liknande fall bevilja utlämning även för brott som har begåtts här i landet. Detta bör gälla oavsett om brottet omfattas av den ursprungliga utlämningsframställningen eller om det först under utlämningsärendets handläggning upptäcks att den som begärs utlämnad har begått sådant brott och det anmodande landet i anledning därav förklarar sig villigt att överta lagföringen. Det bör också vara möjligt att lämna medgivande enligt 24 § beträffande sådant i Sverige förövat brott som uppdragas efter verkställd utlämning.

Enligt promemorian kan det vidare sättas i fråga om inte utlämning bör kunna medges för brott som har begåtts i Sverige även om annan, utomlands förövad brottslighet inte föreligger. Ibland framstår det nämligen som ändamålsenligt att utlämning kan beviljas i sådan situation. Så kan t. ex. vara fallet när en utländsk medborgare här i landet har begått brott mot en landsman som därefter återvänt till sitt hemland. Det kan därvid vara mera ändamålsenligt och praktiskt, t. ex. från bevissynpunkt, att målet handläggs i gärningsmannens hemland. Resocialiseringsmöjligheterna kan också tänkas vara större, om påföljden får verkställas i hemlandet.

I promemorian framhålls att önskemålet om rättslikhet mellan de nordiska ländernas allmänna utlämningslagar bäst skulle tillgodoses om 3 § i den svenska lagen slopas så att utlämning också skall kunna beviljas för brott som har förövats uteslutande i Sverige. En lagändring av anförut slag skulle därtill stå i god överensstämmelse med aktuella strävanden att ytterligare förbättra det europeiska samarbetet för att hindra och beivra brott. Det hänvisas här till den rekommendation som utarbetats inom Europarådet.

Att medge utlämning och därmed lagföring utomlands för brott begånget i Sverige kan enligt promemorian sägas innebära ett avsteg från principen om absolut åtalsplikt. I promemorian erinras emellertid om att ett betydelsefullt undantag från denna princip redan har gjorts i den nordiska utlämningslagen, som medger att utlämning beviljas också för brott som har begåtts i Sverige. Ett upphävande av 3 § i den allmänna utlämningslagen innebär därför ingen principiell nyhet inom utlämningslagstiftningen.

Vidare framhålls i promemorian att det i allt större omfattning torde komma att inträffa att utlämningar som har dömts i Sverige efter att ha begått brott här kommer att avtjäna straffet i hemlandet. En sådan utveckling kan väntas bli följden bl. a. av ett ökat europeiskt samarbete på detta område inom ramen för europakonventionen om brottmålsdoms internationella rättskraft. Det är vidare sannolikt att den europeiska konventionen om överförande av lagföring i brottmål kommer att få till följd att åklagarmyndigheterna i andra länder i allt större utsträckning på framställning från svensk åklagarmyndighet kommer att överta lagföringen för brott som deras egna medborgare har begått under vistelse i Sverige. Ett upphävande av 3 § utlämningslagen utgör enligt promemorian sett mot denna bakgrund en konsekvens av det ökande internationella samarbetet på det rättsliga området.

I promemorian föreslås under åberopande av det anförda att 3 § utlämningslagen upphävs. Det understryks därvid att en sådan åtgärd givetvis inte får till följd att det uppkommer någon som helst skyldighet att utlämna för brott som har begåtts i Sverige. Övriga utlämningsvillkor gäller också för sådant brott, t. ex. hindret enligt 10 § första stycket på grund av att åtal har väckts här för brottet. Även i sådant fall då det visserligen inte föreligger något i utlämningslagen angivet hinder för utlämning men där det likväl framstår som olämpligt att utlämning för brottet äger rum kan utlämning alltid vägras med stöd av Kungl. Maj:ts diskretionära prövningsrätt.

3.1.2 Utlämning för flera gärningar

I promemorian påpekas att det enligt de danska och finska lagarna samt det norska utkastet är möjligt att utlämna även för brott som inte uppfyller de i lagen uppställda kraven på svårhetsgrad, nämligen när det är fråga om flera gärningar och åtminstone en av dessa uppfyller kraven. I anslutning till en redogörelse för de överväganden i denna fråga som gjordes vid den svenska utlämningslagens tillkomst nämns i promemorian att en liknande regel föreslogs av lagrådet (prop. 1957: 156 s. 114 och 119). Vidare hänvisas till att möjlighet till utlämning i nu avsedda fall finns enligt de nordiska utlämningslagarna (se 3 § i den svenska lagen). I anslutning härtill framhålls i promemorian att ett införande av en motsvarande bestämmelse i den svenska allmänna utläm-

ningslagen skulle innebära att större enhetlighet i de nordiska ländernas lagstiftning uppnås. Vidare erinras om att den europeiska utlämningskonventionen (artikel 2 punkt 2) innehåller en regel av innebörd att den anmodade staten skall äga rätt att medge utlämning även för sådana accessoriska brott som inte uppfyller villkoren beträffande straffskalan.

Både sakliga skäl och intresset av nordisk rättslikhet talar således enligt promemorian för att bestämmelsen i 4 § allmänna utlämningslagen bör kompletteras med en föreskrift som gör det möjligt att, när en person begärs utlämnad för två eller flera brott av vilka något eller några är lindrigare än som anges i denna bestämmelse, bevilja utlämning även för brott av sådan lindrigare beskaffenhet. I promemorian diskuteras därefter om det för sådana lindrigare brott likväl skall krävas viss minsta svårhetsgrad, exempelvis att det skall ingå fängelse i straffskalan. Härvid framhålls att det enligt den finska lagen och det norska utkastet fordras endast att gärningen är straffbar enligt finsk resp. norsk rätt. Några särskilda skäl att för svensk del inta en annan ståndpunkt torde enligt promemorian inte föreligga. Konsekvensen av en motsvarande regel blir å andra sidan bl. a. att utlämning kan beviljas även för sådana gärningar som enligt svensk rätt bedöms som rena ordningsförelser och kan medföra endast penningböter. Mot en sådan ordning kan invändas att resultatet i undantagsfall kan bli att den som har utlämnats för lagföring i den ansökande staten sedermera frikänns för det grova brottet och fälls till ansvar endast för den gärning som enligt svensk rätt kan medföra enbart böter. En sådan konsekvens synes dock enligt promemorian inte behöva anses som stötande annat än om den tilltalade därvid skulle dömas till en frihetsberövande påföljd. Vissa möjligheter att förhindra uppkomsten av sådana situationer torde emellertid föreligga genom den fria prövningsrätt som Kungl. Maj:t alltid har i utlämningsärenden. Det bör därför förutsättas att Sverige i utlämningsavtal inte kommer att ålägga sig en skyldighet utan endast medge en möjlighet att i förevarande fall bevilja utlämning för gärningar, för vilka enligt svensk rätt är stadgat endast böter.

I promemorian förordas att bestämmelsen tas in som ett andra stycke av 4 § och utformas så att den ger Kungl. Maj:t möjlighet att med hänsyn till omständigheterna i det enskilda fallet avgöra om utlämning bör beviljas även för lindrigare brott. Härigenom kommer den prövning av utlämningsbegäran som högsta domstolen har att göra att omfatta även den föreslagna bestämmelsens tillämplighet.

3.1.3 Dom i tredje land som hinder mot utlämning

I promemorian hänvisas till den utvidgning av tillämpningsområdet för artikel 9 i den europeiska utlämningskonventionen som rekommenderats inom Europarådet. Artikel 9, som föreskriver att utlämning inte skall medges om den eftersökte av den anmodade statens behöriga myndighe-

ter slutligt har dömts för det brott för vilket utlämning begärts, bör enligt rekommendationen tillämpas också om dom har meddelats i tredje land. Vidare erinras om de hinder för straffverkställighet respektive lagföring i Sverige som föreligger enligt bestämmelserna i 5 § 7 lagen om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom och 2 kap. 5 a § BrB. I sammanhanget framhålls också att det i promemorian Ds Ju 1973: 12 har föreslagits en utvidgning av sistnämnda lagrum till att avse även fall då fråga om ansvar för gärning prövats genom lagakraftätagande dom i främmande stat som har tillträtt den europeiska konventionen om överförande av lagföring i brottmål. I de fall då enligt de angivna bestämmelserna verkställighet och lagföring inte får ske i Sverige synes enligt promemorian inte heller utlämning för lagföring i annat land böra komma i fråga. Det föreslås därför att en mot 5 § 7 internationella verkställighetslagen och 2 kap. 5 a § brottsbalken svarande bestämmelse tas in i 10 § allmänna utlämningslagen.

I promemorian konstateras att den sålunda föreslagna bestämmelsen innebär att ett nytt absolut utlämningshinder tillkommer. Detta hinder kan i vissa fall strida mot internationella överenskommelser som Sverige tidigare har ingått. Det torde därför vara nödvändigt att förse den föreslagna nya bestämmelsen med en övergångsbestämmelse som gör det möjligt att tillämpa sådana överenskommelser även om de avviker från utlämningslagens regler i deras nya lydelse. Enligt promemorian bör man emellertid från svensk sida under hand försöka få till stånd en anpassning av ifrågavarande överenskommelser till de nya bestämmelserna.

3.1.4 Villkor vid utlämning

Under detta avsnitt behandlas i promemorian den s. k. immunitetsregeln i 12 § första stycket 2 allmänna utlämningslagen. Enligt detta lagrum skall som villkor för utlämning gälla att den utlämnade under 45 dagar närmast efter rättegång och avtjänande av därvid bestämd påföljd inte får på något sätt hindras att lämna det land till vilket han har utlämnats såvida han inte gör sig skyldig till nytt brott. Det konstateras att varken de danska och finska lagarna eller det norska utkastet innehåller någon motsvarande bestämmelse. Inte heller innehåller den europeiska utlämningskonventionen någon motsvarighet till förevarande svenska bestämmelse. Något förbehåll i detta hänseende gjordes inte från svensk sida vid tillträdet till konventionen. Också utlämningsavtalen med Amerikas Förenta Stater och Storbritannien saknar motsvarighet till nu ifrågavarande bestämmelse (jfr prop. 1962: 40 s. 7 och 1963: 174 s. 7).

Den nuvarande immunitetsregeln framstår enligt promemorian som alltför långt gående genom att den begränsar det utlämningsbegärande landets befogenheter att vidta åtgärder med anledning av den utlämnades eget handlande till att gälla endast lagföring för brott, begånget efte-

utlämningen. Sålunda kommer en person, som utlämnas till det land där han är medborgare, efter avtjänande av straffet i förhållande till sina landsmän att försättas i en för honom gynnsam särställning som kan anses stötande för rättskänslan. För den främmande staten kan det därvid synas särskilt egendomligt att den utlämnade inte ens får omhändertas i administrativ ordning eller meddelas avflyttningsförbud med anledning av omständighet som har inträffat efter utlämningen.

De nu anförda skälen jämte angelägenheten att nå större enhetlighet i de nordiska ländernas lagstiftning på detta område och en bättre överensstämmelse mellan den allmänna utlämningslagen och de utlämningsavtal som Sverige under senare år har ingått anses i promemorian ha en sådan tyngd att immunitetsregeln i den svenska lagen bör upphävas. Det framhålls därvid att en sådan ändring knappast kan sägas medföra någon beaktansvärd försämring av den utlämnades ställning. Det föreslås därför att bestämmelsen i 12 § första stycket 2 skall utgå.

3.1.5 Förfarandet

I promemorian konstateras att en framställning om utlämning enligt gällande ordning handläggs först i utrikesdepartementet och därefter i justitiedepartementet. För att ärendet skall kunna överlämnas till RÅ för vidare utredning krävs beslut av Kungl. Maj:t i statsrådet. Beslutet innehåller endast ett förordnande enligt 16 § att ärendet skall överlämnas till RÅ. Beslut enligt 15 §, som innebär att framställningen omedelbart avslås, förekommer ytterst sällan. Kungl. Maj:ts beslut om överlämnande av ärendet till RÅ utgör därför enligt promemorian i praktiken en onödig omgång som inte oväsentligt fördröjer handläggningen. Eftersom den som begärs utlämnad inte sällan är anhållen medför det tillämpade förfarandet också en förlängning av anhållningstiderna.

I syfte att förenkla förfarandet och vinna tid i handläggningen föreslås i promemorian en ordning som innebär att framställning om utlämning i fortsättningen skall överlämnas direkt från utrikesdepartementet till RÅ. Chefen för justitiedepartementet torde dock böra hållas underlättad om samtliga framställningar. Därigenom möjliggörs bl. a. en kontroll av att det inte samtidigt föreligger någon sådan konkurrerande framställning från annat nordiskt land, om vilken Kungl. Maj:t har att fatta beslut enligt 15 § andra stycket nordiska utlämningslagen.

Den möjlighet till omedelbart beslut om avslag som 15 § allmänna utlämningslagen ger torde enligt promemorian kunna behållas även om handläggningsordningen ändras. Motsvarande möjlighet finns i de övriga nordiska ländernas lagstiftning. Vidare är det önskvärt att utredning inte verkställs i fall som överlämnats till RÅ och som, innan någon egentlig utredning hunnit verkställas, bedöms som ett uppenbart avslagsfall. Det föreslås därför att RÅ i sådant fall genast överlämnar ärendet jämte eget yttrande till chefen för justitiedepartementet. Kungl. Maj:t

prövar därefter om framställningen omedelbart skall avslås. I annat fall, dvs. om RÅ inte genast överlämnar ärendet till Kungl. Maj:t eller om framställningen inte avslås omedelbart, skall nödvändig utredning verkställas genom RÅ:s försorg. Förfarandet skall sedan fortsätta enligt samma ordning som nu gäller. Dessa förslag till ändringar i nuvarande handlägningsordning medför ändringar i 15 och 16 §§ allmänna utlämningslagen.

3.1.6 *Tvångsmedel*

Promemorian behandlar under detta avsnitt reglerna i 23 § första stycket allmänna utlämningslagen om befogenhet för polis- eller åklagarmyndighet att besluta om användning av tvångsmedel mot den som i annan stat är efterlyst för brott som kan föranleda utlämning. De tvångsmedel som i sådant fall kan tillgripas i avvaktan på en begäran om utlämning är anhållande, reseförbud och beslag.

I promemorian påpekas att det i de danska och finska utlämningslagarna och det norska utkastet till ny lag om utlämning finns bestämmelser som anger att den som har anhållits provisoriskt skall frigges, om han inte begärs utlämnad inom viss tid. Vidare hänvisas till att det i den europeiska utlämningskonventionen (artikel 16 punkt 4) föreskrivs, att den som anhållits provisoriskt får frigges, om den anmodade parten inte mottagit begäran om utlämning inom 18 dagar efter anhållandet, och att anhållningstiden under inga förhållanden får överskrida 40 dagar från dagen för anhållandet. Enligt de med Amerikas Förenta Stater och Storbritannien ingångna utlämningsfördragen (artikel XII punkt 2 resp. artikel 11 punkt 2) skall den som anhållits provisoriskt frigges, om utlämningsframställning inte mottagits inom 40 resp. 30 dagar efter anhållandet. I utlämningsfördraget med Australien (artikel XVII punkt 3) stadgas att den anhållne får försättas på fri fot om utlämningsframställning inte görs inom skälig tid efter anhållandet.

Det konstateras i promemorian att den svenska utlämningslagen saknar en regel om frigivning av den som har anhållits provisoriskt för det fallet att han inte begärs utlämnad inom viss tid. Det framhålls vidare att en sådan bestämmelse fanns i det till lagrådet remitterade förslaget till utlämningslag men att den senare uteslöts i propositionen i samband med att man på lagrådets hemställan slopade en likaledes föreslagen föreskrift om en maximitid på två månader för framställning om utlämning av den som är anhållen. Såväl Sveriges därefter gjorda internationella åtaganden som önskemålet om nordisk rättslikhet på detta område synes emellertid enligt promemorian tala för att en särskild regel om den allra längsta tid under vilken någon skall kunna vara anhållen i avvaktan på en formell framställning om utlämning bör tas in i lagen. Det föreslås därför att 23 § kompletteras med en bestämmelse om frigivning av den som har anhållits provisoriskt, om inte framställning om utläm-

ning har gjorts inom viss tid. Det konstateras därvid att en liknande tidsfrist har tagits in i 17 § lagen om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom. Utgångspunkten för tidsberäkningen bör i förevarande fall vara dagen för anhållandet, dvs. den dag då anhållningsbeslutet verkställdes, och fristen bör bestämmas till 30 dagar. Därigenom uppnås överensstämmelse med motsvarande bestämmelse i avtalet mellan Sverige och Storbritannien. Det är emellertid enligt promemorian nödvändigt att göra undantag för sådana fall där framställningen om utlämning grundas på överenskommelse med främmande stat vari längre frist stadgats (t. ex. konventionen mellan Sverige och Amerikas Förenta Stater). I promemorian understryks slutligen att det inte är avsikten med den föreslagna regeln att den tid som där anges skall bli normerande i annat avseende än som en absolut övre gräns vid den fortsatta praktiska tillämpningen av bestämmelserna i 23 § andra stycket.

Härefter behandlas i promemorian förhållandet mellan 16 och 23 §§. Enligt 16 § andra stycket skall, sedan framställning om utlämning gjorts, beträffande tvångsmedel gälla vad som i allmänhet är föreskrivet för brottmål. Det framhålls i promemorian att det däremot inte klart framgår av utlämningslagen hur användningen av tvångsmedel enligt 16 § som förutsätter ett häktningsförfarande enligt rättegångsbalken (RB), skall samordnas med anhållningsförfarandet enligt 23 §. Promemorian hänvisar till att problemet har berörts i ett av dåvarande ställföreträdande justitieombudsmannen (JO) Wennergren genom beslut den 26 mars 1971 avgjort ärende (JO:s ämbetsberättelse 1972 s. 496 ff). JO har där uttalat bl. a. att den omständigheten att en utlämningsframställning anländer bör föranleda åtgärd för att få det anhållningsbeslut som meddelats i avbidan på denna framställning ersatt med ett ordinärt häktningsbeslut enligt 16 § utlämningslagen. Inom vilken tid åtgärden skall vidtas är oreglerat. Den i 24 kap. 12 § RB stadgade femdagarsfristen är enligt JO:s mening uppenbarligen otillämplig. JO anser därför att mer inte kan sägas än att åtgärd för häktning skall vidtas utan uppskov. JO har till justitiedepartementet överlämnat en avskrift av beslutet att tas under övervägande vid en översyn av utlämningslagen.

Enligt promemorian kan det inte råda någon tvekan om att avsikten har varit att anhållandet inte bör utsträckas längre än som är oundgängligen nödvändigt och att det vid behov så snart som möjligt bör ersättas av ett ombändertagande i mindre provisorisk form. Förfarandets nära anknytning till det vanliga rättegångsförfarandet i brottmål gör det naturligt att anhållandet i så fall i princip skall följas av häktning. En förutsättning är givetvis att den för häktningsfrågans bedömning nödvändiga utredningen kan förebringas inför rätten. Detta torde sällan vara fallet innan en formell framställning om utlämning av den anhållne har gjorts. I praktiken har det sålunda visat sig att de handlingar på vilka en fullständig utredning kan grunda sig i regel företes först i samband med

utlämningsframställningen. Praktisk möjlighet att avlåta häktningsframställning torde alltså inte finnas förrän vetskap föreligger om att utlämning har begärts och utlämningsframställningen med därvid fogade handlingar har kommit åklagarmyndigheten tillhanda. En förtydligande föreskrift om skyldighet att avlåta häktningsframställning eller att frige den anhållne bör därför enligt promemorian knyta an till tidpunkten för begäran om utlämning.

Promemorian förordar att skyldighet att göra häktningsframställning skall åvila anhållningsmyndigheten, dvs. RÅ eller den lokala åklagarmyndighet som handlägger ärendet. Med den ändrade ordning i fråga om förfarandet som tidigare föreslagits kommer handlingarna i ärendet att överlämnas från utrikesdepartementet direkt till RÅ. Anhållningsmyndigheten kommer på så sätt att i nära anslutning till utlämningsframställningens avlämnande få möjlighet att bedöma om häktningsframställning bör avlätas. För att undanröja den oklarhet som JO har påtalat bör det i 23 § införas en bestämmelse om skyldighet att i detta skede av förfarandet föranstalta om framställning om häktning av den som har anhållits enligt 23 §, om den anhållne inte friges. Skyldigheten att vidta sådan åtgärd åvilar enligt vanliga straffprocessuella regler anhållningsmyndigheten, som därför i förekommande fall av RÅ omedelbart bör underrättas om att utlämningsbegäran har inkommit och få del av därvid överlämnade handlingar.

I promemorian hänvisas till att enligt utlämningsfördragen med Amerikas Förenta Stater, Storbritannien och Australien de handlingar varpå framställning om utlämning grundas skall vara åtföljda av översättning till den anmodade statens språk. Den europeiska utlämningskonventionen innehåller föreskrift om att handlingar i utlämningsärende skall vara avfattade på den begärande eller den anmodade statens språk men att den anmodade staten kan kräva översättning till ett av Europarådets officiella språk enligt eget val. Detta innebär att utlämningsframställning som grundas på europakonventionen inte behöver vara åtföljd av översättning till svenska språket av de handlingar som åberopas i ärendet. Eftersom dom eller sådant häktningsbeslut som meddelats av domstol eller domare enligt 9 § tredje stycket allmänna utlämningslagen i regel skall godtagas i sådana fall, behöver emellertid översättningen till svenska inte medföra någon nämnvärd fördröjning av handläggningen. I fråga om utlämningsframställningar som varken grundar sig på europakonventionen eller på något av de bilaterala utlämningsfördragen kan Sverige alltid begära att handlingarna skall vara översatta till svenska språk.

Mot bakgrund av vad som nu sagts bör det enligt promemorian kunna förutsättas att häktningsframställning alltid skall kunna avlätas till rätten inom samma tidsfrist som enligt 24 kap. 12 § RB gäller vid anhållande, dvs. inom fem dagar. Med hänsyn till den fördröjning som i

vissa fall kan orsakas av att handlingarna i utlämningsärendet måste översättas innan de kan överlämnas från utrikesdepartementet till RÅ, synes emellertid i förevarande sammanhang utgångspunkten för nämnda frist böra räknas först från det RÅ får del av utlämningsframställningen. Det föreslås att en bestämmelse med denna innebörd tas in i 23 §.

I promemorian framhålls slutligen att de föreslagna ändringarna i 23 § avser även fall då i stället för anhängande reseförbud åläggs i avvaktan på en begäran om utlämning.

3.1.7 *Transitering*

I promemorian påpekas att det i de danska och finska lagarna samt i det norska lagutkastet i motsats till den svenska lagen finns en särskild reglering vad gäller genomtransport från främmande stat till annat nordiskt land. Reglerna innebär bl. a. att genomtransport i sådant fall kan ske också såvitt gäller medborgare i transiteringslandet i samma utsträckning som utlämning till det mottagande nordiska landet skulle ha kunnat äga rum enligt den internordiska utlämningslagstiftningen.

Promemorian hänvisar till att det från de övriga nordiska länderna har framförts önskemål om ett förtydligande av transiteringsregeln i den svenska allmänna utlämningslagen för fall som nu har nämnts. För att avhjälpa den brist som på denna punkt finns i den svenska utlämningslagen och få en likartad reglering av denna fråga i de fyra ländernas lagstiftning bör enligt promemorian den svenska transiteringsregeln kompletteras. Förslag till ändring av 25 § läggs därför fram. Ändringsförslaget bygger närmast på texten i den danska lagen och det norska utkastet.

3.2 *Uppdelning av gemensam påföljd*

I promemorian hänvisas inledningsvis till vad som där tidigare (avsnitt 3.1.2) sagts om det fallet att utlämning begärs från Sverige för verkställighet av påföljd som avser både utlämningsbara och icke utlämningsbara brott. Utlämning beviljas då endast med avseende på förstnämnda brott och det förutsätts att den gemensamma påföljden i det främmande landet till följd härav kommer att delas upp på de olika brotten och att verkställighet sker i enlighet med de villkor som uppställts från svensk sida.

Motsvarande problem uppkommer enligt promemorian ibland i det spegelvända fallet, dvs. när man från svensk sida begär utlämning från annan stat för verkställighet av redan ådömd gemensam påföljd för flera brott och hinder mot utlämning enligt den främmande statens lagstiftning möter i fråga om något av brotten. Brottet uppfyller kanske inte uppställda krav på gärningens svårhetsgrad eller är över huvud taget inte straffbart enligt den främmande statens strafflagstiftning eller också

har preskription inträtt enligt denna lagstiftning. I sådana fall måste man från svensk sida återkalla utlämningsframställningen, eftersom det f. n. inte finns någon laglig möjlighet att dela upp den gemensamma påföljden på olika brott.

I promemorian framhålls vidare att en motsvarande situation kan uppkomma, om det med stöd av den europeiska brottmålsdomskonventionen begärs verkställighet utomlands av svensk brottmålsdom som avser två eller flera brott och hinder mot verkställighet enligt den främmande statens lagstiftning föreligger såvitt avser något eller några av brotten. Problemet har uppmärksamats av RÅ i remissyttrande över den inom justitiedepartementet upprättade promemorian (Ds Ju 1972: 4) angående lagstiftning om verkställighet av utländsk brottmålsdom m. m. (se prop. 1972: 98 s. 62 och 85). RÅ ifrågasätter därvid om inte svensk domstol, i första hand domstol som har dömt i målet, bör ges möjlighet att dela upp den ådömda påföljden med avseende på de olika brott som ingår i domen, när en sådan uppdelning behövs för att verkställighet skall kunna ske i främmande stat.

En bestämmelse av det slag som RÅ avsett synes enligt promemorian lämpligen böra utformas efter mönster av stadgandet i 34 kap. 10 § första stycket BrB, där det föreskrivs bl. a. att, om det genom lagakraftvunnen dom förordnats att påföljd som ådömts i tidigare mål skall avse ytterligare brott och den tidigare ådömda påföljden av högre rätt ändras genom dom som vinner laga kraft, frågan om påföljd för nämnda brott efter anmälan av åklagare ånyo skall prövas av domstol. Den nya bestämmelsen om möjlighet för domstol att dela upp en för flera brott gemensamt bestämd påföljd bör avse både det fallet att fråga är om utlämning till Sverige för verkställighet av endast en del av en svensk dom och den situationen att det övervägs att begära verkställighet utomlands beträffande någon del av en här meddelad dom (jfr artikel 4 punkt 2 i den europeiska konventionen om brottmålsdoms internationella rättsverkningar och 7 § lagen om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom). I promemorian läggs fram förslag till en ny paragraf i 34 kap. BrB av denna innebörd. Vidare föreslås en följdändring i 38 kap. samma balk.

3.3 Ändringar i den nordiska utlämningslagen

3.3.1 Förbudet mot åtal för annat brott m. m.

I promemorian hänvisas till att det vid de nordiska departementsöverläggningarna angående ändringar i utlämningslagstiftningen från dansk sida har lagts fram förslag till ändringar i vissa av reglerna i de nordiska utlämningslagarna. Syftet med förslaget är att åstadkomma en begränsning av antalet fall i vilka medgivande krävs för att den utlämnade skall kunna ställas till ansvar i verkställighetslandet för gärning som begåtts

före utlämningen. Medgivande skall enligt förslaget behöva ges bara när gärningen innefattar politiskt brott eller när den utlämnade är medborgare i det land från vilket han har utlämnats. Därjämte skall ett absolut hinder mot åtal och bestraffning gälla, när den utlämnade i sistnämnda land har dömts eller frikänts eller meddelats åtalsunderlåtelse för gärningen.

Som motivering för förslaget har vid överläggningarna angetts att dess genomförande skulle innebära en väsentlig förenkling av myndigheternas handläggning av dessa ärenden utan åsidosättande av rättsskyddssynpunkter. Därvid hänvisades till rättslikheten i de nordiska länderna och det förtroende man har för varandras rättssystem. Under överläggningarna nåddes enighet om att man borde genomföra de föreslagna ändringarna.

Ett förslag till ändring av 7 och 18 §§ nordiska utlämningslagen, byggt på det danska ändringsförslaget, läggs fram i promemorian. Förslaget innebär i huvudsak följande.

I 7 § *första stycket 1* tas in en bestämmelse som anger att det i fall då den utlämnade i Sverige dömts eller frikänts eller meddelats åtalsunderlåtelse för brott, som begåtts före utlämningen, föreligger absolut hinder mot att i verkställighetslandet åtala eller straffa honom för samma brott. Enligt gällande regler kan medgivande enligt 18 § inte lämnas i sådant fall, eftersom hinder mot utlämning för brott föreligger enligt 5 §. Där emot kan den utlämnade åtalas eller straffas, om han själv samtycker till det eller annat undantagsfall enligt 7 § föreligger. I detta hänseende innebär ändringsförslaget ett ökat skydd för den utlämnade. Från handläggningssynpunkt medför den föreslagna regeln att myndigheterna i det nordiska land till vilket utlämningen skett måste undersöka om dom eller åtalsunderlåtelse beträffande den tidigare gärningen har meddelats i Sverige. Med hänsyn till det samarbete som finns mellan polis- och åklagarmyndigheterna i de nordiska länderna synes detta inte behöva välla några problem. Den myndighet som har att ta ställning till frågan om åtal eller verkställighet av viss åtgärd kan vända sig direkt till vederbörande myndighet i det andra landet och inhämta upplysning huruvida dom eller åtalsunderlåtelse hindrar lagföring eller verkställighet. Har beslut att inte tala å brottet meddelats kommer beslutet att hindra lagföring och verkställighet så länge det inte ändras.

De i 7 § *första stycket 2* föreslagna bestämmelserna är tillämpliga endast vid utlämning av svensk medborgare. De upptar de hinder som enligt 7 § nu gäller beträffande alla som utlämnas från Sverige till annat nordiskt land. För medborgare i annat land än Sverige medför ändringsförslaget sålunda att han kan åtalas eller straffas för tidigare brott utan att medgivande behöver inhämtas från Sverige och utan att hans eget samtycke eller annan undantagssituation föreligger.

I 7 § *första stycket 3* tas in en undantagsbestämmelse för annan än

svensk medborgare. Är det tidigare brottet av politisk natur, måste enligt förslaget medgivande enligt 18 § inhämtas från Sverige eller också den utlämnades samtycke eller annat i första stycket 2 nämnt undantagsfall föreligga.

7 § första stycket 4. Bestämmelsen motsvarar 7 § andra stycket i gällande lag. Den innebär ingen saklig ändring. I fråga om vidareutlämning skall således gälla samma ordning som f. n.

3.3.2 Tvångsmedel

Som förutsättning för användande av tvångsmedel enligt 17 § gäller att den som avses med åtgärden är efterlyst för brott som kan föranleda utlämning. Vid de förut berörda departementsöverläggningarna angående ändringar i utlämningslagstiftningen framkom enligt promemorian att denna bestämmelse i praxis har föranlett tveksamhet i sådan fall då främmande stat begär exempelvis provisoriskt omhändertagande av en person med känd adress utan att någon formell efterlysning föreligger. Under överläggningarna nåddes enighet om att tvångsmedel borde kunna användas provisoriskt även i dessa fall och att erforderliga justeringar i lagtexten borde göras för att undanröja föreliggande tveksamhet. Det föreslås därför i promemorian att 17 § första stycket ändras så att den, som i främmande stat är misstänkt, tilltalad eller dömd för brott som kan föranleda utlämning, på begäran av den främmande staten eller med anledning av där utfärdad efterlysning omedelbart får anhållas eller åläggas reseförbud.

3.3.3 Tillämpningsföreskrifter

Enligt 20 § första stycket ankommer det på Konungen att förordna om tillämpning av lagen i förhållande till stat som nämns i 1 § och enligt andra stycket meddelar Konungen i övrigt de närmare föreskrifter som erfordras för lagens tillämpning. I promemorian erinras att det av 8 kap. 13 § första stycket i den nya regeringsformen framgår att regeringen direkt på grund av regeringsformen är behörig att besluta föreskrifter om verkställighet av lag. Bestämmelsen i 20 § andra stycket nordiska utlämningslagen är sålunda överflödigt och bör därför enligt promemorian utgå (jfr prop. 1974: 35 s. 92).

3.4 Användning av tvångsmedel utan samband med utlämning

I promemorian erinras inledningsvis om att vissa tvångsmedel, bl. a. beslag, kan användas både i avvaktan på att begäran om utlämning skall göras och sedan sådan framställning inkommit. Om utlämning beviljas kan föremål som tagits i beslag överlämnas till den främmande staten, varvid de förbehåll som av hänsyn till enskild rätt eller ur allmän syn-

punkt finnes påkallade får föreskrivas (21 § allmänna utlämningslagen, 15 § tredje stycket nordiska utlämningslagen).

Det konstateras därefter i promemorian att det enligt svensk rätt inte finns möjlighet att utan samband med utlämningsförfarande verkställa beslag för utländsk myndighets räkning. Vid Sveriges anslutning till den europeiska konventionen om inbördes rättshjälp i brottmål gjorde man därför förbehåll om att sådan rättshjälp som avser husrannsakan och beslag inte skulle lämnas från svensk sida (se prop. 1961: 48 s. 7). Eftersom internationell rättshjälp i regel bygger på ömsesidighet medför detta att svensk myndighet inte kan påräkna bistånd från utländsk myndighet med åtgärder i utlandet för säkrande av bevis eller av målsägandes rätt att återfå egendom som frånhänts honom genom brott. Detta förhållande har i flera fall vållat praktiska olägenheter. Olägenheterna kan antas i framtiden bli ännu mer framträdande på grund av kriminalitetens tilltagande internationalisering.

Enligt vad som anförs i promemorian uppmärksammades även frågan om användning av tvångsmedel utan samband med utlämning vid departementsöverläggningarna angående ändringar i utlämningslagstiftningen. I Danmark sades beslag och husrannsakan kunna verkställas även på utländsk myndighets begäran enligt de allmänna reglerna härom i retsplejeloven. På finskt håll hade man ännu inte haft anledning att ta ställning i frågan. Från norsk sida framhölls att den allmänna utlämningslagen av år 1908 innehåller regler om internationell rättshjälp av förevarande slag och att motsvarande bestämmelser intagits i utkastet till ny allmän utlämningslag. Någon enighet om tillskapande av enhetliga regler i de nordiska länderna på detta område kunde emellertid inte nås under överläggningarna.

För svenskt vidkommande torde det enligt promemorian vara påkallat att införa bestämmelser som gör det möjligt att använda tvångsmedel för utländsk myndighets räkning även utan samband med utlämningsförfarande.

De tvångsmedel som i och för sig kan komma i fråga är, sägs det i promemorian, kvarstad, skingringsförbud, beslag och husrannsakan. I promemorian lämnas en redogörelse för gällande bestämmelser i RB om användningen av dessa tvångsmedel. Det konstateras att medan beslag används i utredningssyfte eller för att återskaffa konkreta föremål som avhänts målsäganden genom brott eller som kan antas ha förverkats på grund av brott tvångsmedlen kvarstad och skingringsförbud avser att säkerställa målsägandens eller det allmännas rätt till skadestånd eller annan ersättning i pengar på grund av brott. Sistnämnda tvångsmedel skiljer sig således inte principiellt — och i fråga om den lagtekniska utformningen endast obetydligt — från motsvarande civilprocessuella institut, som för övrigt har sina direkta motsvarigheter på det exekutionsrättsliga området i form av tvångsmedel för att säkra verkställigheten av redan

meddelade avgöranden rörande penningprestationer. Frågan om införande av möjlighet att använda de straffprocessuella tvångsmedlen kvarstod och skingringsförbud på begäran av utländsk myndighet synes därför enligt promemorian böra behandlas i ett större sammanhang, lämpligen i samband med utformandet av regler om erkännande och verkställighet av utländska domar i förmögenhetsrättsliga mål.

Instituten beslag och husrannsakan lämpar sig enligt promemorian bättre för en särreglering på grund av sin karaktär av ordinära hjälpmedel vid utredning av brott utan direkta motsvarigheter i civilprocessen. Dessutom torde det praktiska behovet av internationellt samarbete vara störst när det gäller dessa typer av tvångsmedel.

Beträffande den närmare utformningen av bestämmelser om användning av beslag och husrannsakan för utländsk myndighets räkning synes det enligt vad som sägs i promemorian av såväl principiella som praktiska skäl knappast vara möjligt att utan modifiering kopiera eller hänvisa till reglerna i 27 och 28 kap. RB. Vissa begränsningar med hänsyn till beskaffenheten och svårhetsgraden av det brott som ligger till grund för framställningen torde sålunda böra föreskrivas. Vidare förefaller det ändamålsenligt att i synnerhet såvitt gäller framställningar från utomnordiska stater bereda utrymme för en diskretionär prövning av lämpligheten att lämna begärt bistånd. Slutligen bör det finnas möjlighet att på samma sätt som vid överlämnande av beslagtagna föremål i samband med utlämning förskriva de förbehåll som av hänsyn till enskilds rätt eller ur allmän synpunkt finnes påkallade.

Sammanfattningsvis sägs i promemorian att bestämmelserna lämpligen torde böra utformas med utlämningslagstiftningen som förebild men med de skillnader som motiveras av de olika syften som utlämningsinstitutet å ena och förevarande tvångsmedel å andra sidan avser att tjäna.

Det är enligt promemorian mera tveksamt om ifrågavarande regler om tvångsmedel, såsom fallet är i norsk rätt, bör tas in i utlämningslagarna eller samlas i en särskild författning. Till stöd för det senare alternativet anförs att bestämmelserna är avsedda att tillämpas utan samband med utlämning och att det därför i viss mån skulle vara vilseledande att införa dem i utlämningslagstiftningen. Vidare torde den reglering som erfordras bli alltför omfattande för att rymmas i en enda paragraf. Övervägande skäl synes alltså enligt promemorian tala för att hörande bestämmelser tas in i en särskild författning.

En första förutsättning för att bistånd av förevarande slag skall lämnas bör enligt promemorian vara att någon i främmande stat är misstänkt, tilltalad eller dömd för där straffbelagd gärning. De i praktiken viktigaste fallen torde vara de där föremål eftersöks för att tjäna som bevisning under pågående lagföring av gärningsmannen i den främmande staten. Av hänsyn till målsägandeintressen bör man dock inte utesluta

de fall då lagföringen avslutats med fällande dom. Eftersom beslag under pågående brottsutredning och lagföring kan företas även för att säkra målsägandens intressen, skulle det sålunda förefalla inkonsekvent att avböja en begäran om rättshjälp bara därför att lagföringen utmynnat i en fällande dom. En förutsättning är givetvis att talan om förverkande eller utfående av föremålet i fråga förts och bifallits i målet.

I promemorian hänvisas till att det av såväl principiella som praktiska skäl lär vara nödvändigt att begränsa rättshjälpen med hänsyn till beskaffenhet och svårhetsgrad av det brott som ligger till grund för framställningen. Det förefaller naturligt att härvid göra skillnad mellan framställningar från nordiska och andra främmande stater. Lämpligen kan förutsättningarna för bifall anknytas till de i resp. utlämningslagar stadgade villkoren.

För bifall till framställning från nordisk stat skulle således enligt promemorian endast fordras att frihetsstraff eller annat omhändertagande på anstalt kan följa på det brott som ligger till grund för framställningen, att — om detta brott är av politisk beskaffenhet — gärningen eller gärning av motsvarande beskaffenhet är i svensk lag belagd med straff och gärningsmannen inte är svensk medborgare samt att här i riket inte meddelats dom eller beslut om åtalsunderlåtelse beträffande brottet. Någon anledning att i andra fall än det nyss nämnda utesluta bifall när den misstänkte, tilltalade eller dömde är svensk medborgare synes enligt promemorian inte föreligga.

När det gäller framställning om rättshjälp från utomnordisk stat bör, sägs det i promemorian, förutsättningarna för bifall vara snävare. Sålunda bör det krävas att den gärning som ligger till grund för framställningen motsvarar brott för vilket enligt svensk lag är stadgat fängelse i mer än ett år. Bifall till framställningen bör vara uteslutet om den gärning som ligger till grund för framställningen utgör militärt eller politiskt brott eller om gärningsmannen på grund av politiska förhållanden löper risk att i den främmande staten utsättas för svårare förföljelse. Framställningen bör inte heller kunna bifallas om gärningsmannen här i riket är åtalad för brottet i fråga eller om i Sverige — eller, under vissa tidigare under 3.1.3 angivna förutsättningar, i tredje stat — meddelats dom eller beslut om åtalsunderlåtelse beträffande brottet. Däremot synes det liksom när det gäller framställning från nordisk stat saknas anledning att i princip utesluta bifall därför att gärningsmannen är svensk medborgare.

Framställning om användning av tvångsmedel bör enligt promemorian innehålla uppgift om gärningsmannens namn, nationalitet och hemvist, den egendom som avses med framställningen, brottets beskaffenhet, tid och plats för detta samt i den främmande staten tillämpliga straffbestämmelser. Om dom meddelats i den främmande staten, bör givetvis avskrift av denna fogas vid framställningen. Om dom ännu inte medde-

lats, synes det inte finnas anledning att kräva mer än uppgift om de omständigheter som styrker misstanken eller åtalet. Att såsom fallet är vid utlämning uppställa krav på beslut om häktning av gärningsmannen torde sålunda inte vara motiverat.

Även när det gäller förfarandet vid prövning av begäran om rätts hjälp anses i promemorian att skillnad bör göras mellan framställning från nordisk och utomnordisk stat. Framställning från nordisk stat bör, liksom begäran om utlämning, kunna göras av vederbörande polis- eller åklagarmyndighet direkt hos svensk åklagarmyndighet. Denna bör först pröva om lagliga förutsättningar för bifall till framställningen föreligger enligt såväl den föreslagna lagen som RB:s bestämmelser om tvångsmedel av ifrågavarande slag. Om åklagaren finner att förutsättningarna är uppfyllda bör han göra en avvägning mellan å ena sidan vikten av det intresse som skall tillgodoses genom den begärda åtgärden och å andra sidan det intrång i tredje mans intresse som åtgärden kan innebära. Det torde enligt promemorian kunna förutsättas att RÅ kommer att verka för en enhetlig praxis i detta hänseende. Om åklagaren med bifall till framställningen förordnar om beslag, bör detta alltid underställas domstols prövning. Rätten bör därvid även pröva om hinder mot överlämnande av beslagtagna egendom föreligger och i förekommande fall föreskriva erforderliga förbehåll. Mot avgörandet bör talan kunna fullföljas enligt RB:s regler. Beslut om överlämnande av beslagtagna egendom bör kunna verkställas så snart det vunnit laga kraft.

Enligt promemorian bör framställning från utomnordisk stat göras på diplomatisk väg och till en början handläggas på samma sätt som en utlämningsbegäran. Om det inte redan av handlingarna framgår att hinder mot bifall till framställningen föreligger, bör denna alltså överlämnas till RÅ. Om denne finner att framställningen inte lagligen kan bifallas, bör han genast överlämna ärendet till chefen för justitiedepartementet så att regeringen får möjlighet att omedelbart pröva om framställningen skall avslås. Om något lagligt hinder mot bifall till framställningen inte anses föreligga, bör RÅ låta företa de åtgärder som föranleds av framställningen. Han bör därvid ha möjlighet att delegera handläggningen till lägre åklagarmyndighet. RB:s bestämmelser bör gälla i tillämpliga delar. Förordnande om beslag bör dock alltid meddelas av åklagare och underställas domstols prövning. Rätten bör därvid också pröva om hinder mot överlämnande av beslagtagna egendom till den främmande staten föreligger och vilka förbehåll som i händelse av sådant överlämnande är påkallade av hänsyn till enskilds rätt eller från allmän synpunkt. Talan mot rättens beslut bör kunna föras i enlighet med RB:s bestämmelser. Enligt promemorian synes det vid sådant förhållande inte finnas anledning föreskriva att frågan om lagligheten av att överlämna egendomen till den främmande staten efter mönster av allmänna utlämningslagens bestämmelser alltid skall prövas av högsta domstolen. Däremot bör det an-

komma på regeringen att besluta i frågan om egendomen skall överlämnas. Det ligger i sakens natur att regeringen därvid bör vara bunden av den bedömning som framgår av lagakraftvunnet domstolsbeslut i ärendet.

I promemorian läggs fram ett i enlighet med anförda riktlinjer utformat förslag till lag om användning av tvångsmedel på begäran av främmande stat.

4 Remissyttrandena

4.1 Ändringar i den allmänna utlämningslagen

Promemorians förslag om upphävande av förbudet i 3 § mot utlämning för brott som begåtts i Sverige har tillstyrkts eller lämnats utan erinran av samtliga remissinstanser. De enda principiella betänkligheter som riktats mot förslaget har framställts av *överåklagaren i Stockholm* och *Föreningen Sveriges statsåklagare*. Dessa remissinstanser påpekar sålunda att man genom utlämning av en person som gjort sig skyldig till brott i Sverige frånhänder sig rätten att förvisa honom ur riket. Denna invändning anses dock i yttrandena inte vara av avgörande betydelse.

I några yttranden görs gällande att ett upphävande av 3 § bör få till följd att man slopar eller mjukar upp också andra utlämningshinder än det som avses i denna paragraf. *Svea hovrätt* anser sålunda att det kan ifrågasättas om inte den föreslagna ändringen bör föranleda upphävande även av stadgandet i 10 § första stycket att i Sverige väckt åtal utgör hinder mot utlämning för brottet. Hovrätten knyter an till det i promemorian nämnda exemplet om systematiska checkbedrägerier i ett flertal länder och anser det föga meningsfullt att här i riket väckt åtal för ett sådant brott skall hindra en gemensam lagföring för hela brottsligheten i en främmande stat. Härtill kommer att stadgandet torde vila på samma princip, som genom upphävande av 3 § ej längre kommer att upprätthållas, eller att det ankommer på vederbörande stat att själv beivra brott inom dess områden. Hovrätten erinrar vidare om att i det förslag till lagstiftning (Ds Ju 1973: 12), som föranletts av Sveriges anslutning till den europeiska lagföringskonventionen, väckt åtal inte har ansetts utgöra hinder mot överförande av lagföring till annan stat. *Överåklagaren i Stockholm*, till vilken *RÅ* har anslutit sig, anser att bestämmelsen i 11 § att förundersökning, åtal eller dom i Sverige för annat brott i vissa fall utgör hinder mot utlämning bör revideras i samband med att 3 § utgår ur lagtexten.

När det gäller de rättstekniska konsekvenserna av ett upphävande av utlämningsförbudet i 3 § framhåller *Svea hovrätt* att möjligheten att bevilja utlämning för brott som har förövats i Sverige aktualiserar frågor om åklagarens åtalsplikt, målsägandens subsidiära åtalsrätt och sätt för realiserande av målsägandens skadeståndsanspråk på grund av brottet.

Enligt hovrättens mening bör dessa frågor regleras och ha sin plats i RB. En sådan reglering kan dock anstå i avvaktan på resultat av åtalsrättskommitténs arbete. Särskilda bestämmelser utanför RB bör emellertid redan nu meddelas angående målsägandens ställning samt om åtalsunderlåtelse och nedläggning av åtal vid bifall till framställning om utlämning för brott förövat här i riket. Bibehålls ordningen som innebär att väckt åtal utgör absolut hinder för utlämning, bör bestämmelser meddelas om förbud mot åtal i avvaktan på prövning av gjord framställning om utlämning. Enligt hovrätten bör det vidare övervägas om inte åtalsförbud bör gälla redan från tiden för ingripande enligt 23 § allmänna utlämningslagen i det fallet att förundersökning här har inletts angående brott av samma art som föranlett efterlysning i främmande stat.

Frågan om införande av en regel om åtalsunderlåtelse berörs även av *överåklagaren i Stockholm* som föreslår att i allmänna utlämningslagen förs in en bestämmelse, liknande den som har tagits in i 3 § första stycket i förslaget till lag om internationellt samarbete rörande lagföring av brott. Regeln torde enligt överåklagaren kunna utformas så att, sedan framställning om utlämning gjorts för brott begånget i Sverige, åtal ej får väckas eller strafföreläggande eller föreläggande av ordningsbot utfärdas för brottet, såvida ej begäran om utlämning avslagits. Av redovisningsskäl anser överåklagaren det även vara önskvärt med en regel av innebörd att åklagaren, sedan utlämning beviljats, under hänvisning därtill har att besluta att ej väcka åtal för brottet. Ett liknande förslag framförs av *Föreningen Sveriges statsåklagare*.

Det av Svea hovrätt berörda spörsmålet om målsägandens ställning tas upp också av *länsåklagaren i Älvsborgs län*. Enligt länsåklagaren får det förutsättas att vid prövningen av framställning om utlämning för brott som har begåtts i Sverige hänsyn tas till om svenskt målsägandebesvär föreligger. Samma synpunkt förs fram av *Föreningen Sveriges statsåklagare*.

Samtliga remissinstanser tillstyrker i princip eller lämnar utan erinran promemorians förslag att bestämmelsen i 4 § kompletteras med en föreskrift som gör det möjligt att utlämna även för gärning som inte uppfyller kraven på svårhetsgrad när det är fråga om flera brott och åtminstone ett av dessa uppfyller kraven. *Sveriges advokatsamfund* framhåller dock angelägenheten av att man i det särskilda fallet — i samband med bestämmande av utlämningsvillkoren — ägnar uppmärksamhet åt de i promemorian nämnda mindre önskvärda konsekvenser som en tillämpning av bestämmelsen skulle kunna få.

När det gäller avfattningen av det föreslagna tillägget framhåller *RA* att detta inte i tillräcklig grad löser de problem som uppstår vid utlämning av en person som i främmande stat dömts till gemensamt straff för en brottslighet som omfattar både ett jämförelsevis grovt brott och lindrigare brott. Härvid erinrar *RA* om det krav som uppställts i 4 § på att påföljden skall utgöra minst frihetsstraff i fyra månader. *RA* tar upp det

fallet att någon i främmande stat har fällts till ansvar för dels ett brott, exempelvis stöld, för vilket enligt svensk lag är stadgat fängelse i mer än ett år, dels lindrigare brott, för vilka enligt svensk lag är stadgat böter eller fängelse i högst sex månader. Om då ett gemensamt straff har bestämts till frihetsstraff i fyra månader eller något däröver, så kan det inte med någon säkerhet uttalas att påföljden för stölden utgjort minst fyra månaders frihetsstraff. Inte ens vid mycket långa frihetsstraff kan en sådan bedömning göras med säkerhet, om de lindrigare brotten som påverkat straffmätningen är många till antalet. Utlämning kan då inte ske för gärning som avses i första stycket. RÅ föreslår därför att kravet i fråga om ådömd påföljd ändras så att det får den innebörden att påföljden för gärningen och de övriga gärningar för vilka gemensamt straff må ha bestämts skall utgöra minst frihetsstraff i fyra månader.

Frågan vilka krav på bevisning i skuldfrågan som bör uppställas för de lindrigare brotten tas upp av RÅ och *länsåklagaren i Älvsborgs län*. Enligt RÅ:s mening bör en utlämningsframställning vara grundad på ett beslut om häktning för någon av de gärningar som avses med framställningen medan de sannolika skälen för att personen begått de övriga gärningarna bör få visas på annat sätt än genom häktningsbeslut.

Promemorians förslag i fråga om dom i tredje land som hinder mot utlämning har lämnats utan erinran av remissinstanserna.

Flertalet remissinstanser — däribland *Svea hovrätt*, *invandrarverket* och *Sveriges advokatsamfund* — godtar att immunitetsregeln i 12 § första stycket 2 upphävs.

Förslaget att slopa immunitetsregeln avstyrks av RÅ som anser att ett hävande av regeln skulle innebära en påtaglig försämring av rättsskyddet för den enskilde. På liknande skäl avstyrks förslaget även av *överåklagaren i Stockholm* och *länsåklagaren i Skaraborgs län*. De sistnämnda båda remissinstanserna framhåller särskilt att den föreslagna ändringen kan leda till att en utlämnad person utsätts för administrativa frihetsberövanden som strider mot svensk rättsuppfattning. I sammanhanget pekas också på 45-dagarsregeln i 12 § första stycket 1 som i promemorian inte föreslås ändrad. RÅ anser att ett slopande av immunitetsregeln drar med sig en ändring även av bestämmelserna i denna punkt. Även *Föreningen Sveriges statsåklagare* förordar att immunitetsregeln i 12 § första stycket 2 behålls men anser att tidsfristen enligt regeln möjligen kan förkortas något.

Promemorians förslag till förenklningar i handläggningen av utlämningsärenden lämnas i princip utan erinran av samtliga remissinstanser.

Frågan om en allmän tidsbegränsning i utlämningsärenden tas i detta sammanhang upp av *överåklagaren i Göteborg*. Överåklagaren ser det som en brist att promemorian inte innehåller något förslag om begränsning av den längsta tid som får förflyta från det att begäran om utlämning kommer in till dess beslut om utlämning skall föreligga.

Förslaget i promemorian om införande av en bestämmelse om frigivning av anhållene i det fallet att framställning om utlämning inte görs inom 30 dagar från anhållningsbeslutet har mötts av erinringar från några håll.

RÅ säger sig hysa viss tvekan vad gäller maximeringen av tiden till 30 dagar. Om det gäller mycket grova brott, där vidlyftigt material bedöms erforderligt, kan det enligt *RÅ* te sig stötande om den misstänkte måste sättas på fri fot och det kanske kort tid därefter inkommer en mycket våldokumenterad utlämningsframställning, som inte kan bifallas till följd av att den misstänkte lämnat landet eller gått under jorden. Det kunde vara lämpligare att chefen för justitiedepartementet bestämmer fristen från fall till fall. En alternativ lösning kan enligt *RÅ* vara att en lagstadgad frist i särskilda fall skall kunna förlängas.

Överåklagaren i Stockholm anser det motiverat att inte ha en tidsfrist av förevarande slag inskriven i lagen. I överåklagarens yttrande påpekas att man i så fall inte skulle beträffande redan ingångna traktater och vid nya överenskommelser med andra stater behöva stadga undantag från lagregeln, om överenskommelsen innefattar annan maximitid eller saknar bestämmelse härom. Vidare torde det kunna inträffa fall där det på grund av brottets karaktär och kommunikationssvårigheter ej går att inkomma med de handlingar som krävs inom tidsfristen. Man skulle därvid vara nödgad frige den anhållne eller upphäva meddelat reseförbud, vilket mången gång skulle te sig otillfredsställande. Enligt överåklagaren synes inte invändningar från rättssäkerhetssynpunkt föreligga, eftersom man kan utgå från att chefen för justitiedepartementet inte utsätter längre frist än vad i det särskilda fallet är motiverat.

Föreningen Sveriges åklagare hänvisar till att tidsfristen enligt den europeiska utlämningskonventionen är maximerad till 40 dagar och till att samma tidsfrist återfinns i utlämningsfördraget med Amerikas Förenta Stater. Föreningen anser det olämpligt att i lag stadga en kortare tidsfrist än den som godtagits genom undertecknande av konventionen eller fördrag.

Föreningen Sveriges statsåklagare ifrågasätter visserligen om inte den gällande ordningen kan bestå men finner likväl inte skäl till erinran mot att främst till åstadkommande av rättslikhet en maximifrist förs in i lagen.

Från några håll påpekas att den i promemorian föreslagna regeln att utrikesdepartementet skall underrätta den myndighet som meddelat beslut om tvångsmedel när framställning om utlämning har gjorts bör kompletteras med en underrättelseskyldighet även för de fall då utlämningsbegäran inte kommer in inom föreskriven tid. Det framhålls också att anhållningsmyndigheten bör få kännedom om den tidsfrist som chefen för justitiedepartementet bestämmer.

Överåklagaren i Göteborg tar upp frågan om förhållandet mellan å ena sidan ett provisoriskt anhållande enligt 23 § och å andra sidan an-

hållande och häktning enligt 16 § andra stycket. Överåklagaren anser det tveksamt på vilken grund en person skall kunna vara anhållen under tiden från det begäran om utlämning kommit in till utrikesdepartementet tills den överlämnas till RÅ och under den tid RÅ prövar framställningen. Även RÅ anser att formerna för övergången mellan provisoriskt anhållande samt anhållande och häktning enligt 16 § första stycket behöver övervägas ytterligare.

Promemorians förslag att, sedan begäran om utlämning kommit in, häktningsframställning skall göras inom samma tidsfrist som enligt 24 kap. 12 § RB gäller vid anhållande, dvs. fem dagar, och att utgångspunkten för fristen skall räknas från det att RÅ får del av utlämningsframställningen har föranlett invändningar från flera håll. *Svea hovrätt*, *Sveriges domareförbund* och *överåklagaren i Malmö* anser att tidsfristen blir alltför kort. Därvid hänvisas bl. a. till att utredningen med hänsyn till språksvårigheter och ärendets speciella natur inte kan undgå att bli tidsödande. *Svea hovrätt* liksom *överåklagaren i Göteborg*, *rikspolisstyrelsen* och *Föreningen Sveriges åklagare* föreslår att tidsfristen i stället skall räknas från det att utlämningsframställningen har kommit den lokala åklagarmyndigheten till handa.

RÅ godtar promemorians lösning att fristen skall räknas från det att utlämningsframställningen har kommit in till RÅ men hyser viss tvekan om den i 24 kap. 12 § RB stadgade fristen är tillräckligt lång för utlämningsärendena. Av hänsyn till den enskildes rättssäkerhet anser RÅ sig dock inte böra föreslå en längre frist. Hänvisningen till nämnda lagrum synes emellertid något oegentlig med hänsyn till att situationen i utlämningsärenden är en helt annan än i vanliga brottmål. Det kan därför enligt RÅ övervägas om man inte i stället bör i utlämningslagen ange en bestämd frist. Som ytterligare ett skäl härför anges att den pågående utredningen om de processuella frihetsberövandena kan resultera i bestämmelser som i ännu mindre grad är lämpade för utlämningsärenden.

En särskild fråga när det gäller användningen av provisoriska tvångsmedel tas upp av *rikspolisstyrelsen*. Styrelsen säger sig i några fall ha erfaren att åklagare förklarat sig inte kunna med stöd av 23 § allmänna utlämningslagen besluta om provisoriskt omhändertagande av i Sverige anträffad utlämning när det av telegrammet med begäran härom inte har framgått att vederbörande varit efterlyst i den främmande staten. Styrelsen hänvisar till promemorians förslag om ändring i 17 § nordiska utlämningslagen i syfte att göra det möjligt att på begäran av annan nordisk stat besluta om anhållande eller reseförbud utan att formell efterlysning föreligger. Enligt styrelsen talar samma skäl som åberopats till stöd för promemorians förslag i denna del för en motsvarande ändring i 23 § första stycket allmänna utlämningslagen.

Promemorians förslag ifråga om ändring av bestämmelserna om *t r a n s i t e r i n g* har inte mötts av erinran från något håll.

4.2 Uppdelning av gemensam påföljd

Ingen av remissinstanserna har gjort någon principiell erinran mot förslaget att domstol i vissa fall skall kunna dela upp en för flera brott gemensamt bestämd påföljd. *Svea hovrätt* finner det dock ogörligt att bestämma till vilken del de till tiden obestämda påföljderna ungdomsfängelse och internering skall avse sådan brottslighet för vilken utlämning kan äga rum. Även andra fall kan enligt hovrätten tänkas förekomma, då en uppdelning av påföljden inte kan göras, t. ex. om i ett frihetsstraff ingår ej utlämningsbara brott för vilka endast böter kan följa. Påföljderna ungdomsfängelse och internering torde vidare inte kunna verkställas utomlands. Hovrätten föreslår därför att det föreslagna nya lagrummet ges det innehålllet att domstol, efter anmälan av åklagare, skall bestämma påföljden för den brottslighet, för vilken utlämning kan äga rum. Ett liknande förslag framställs av *JK*. Vidare anser såväl hovrätten som *Sveriges domareförbund* att särskilda processuella bestämmelser bör meddelas för handläggning av mål av denna typ, lämpligen utformade på samma sätt som i 38 kap. 6 och 8 §§ BrB.

Kriminalvårdsstyrelsen framhåller att den föreslagna domstolsprövningen kan leda till att förfarandet drar ut på tiden. Enligt styrelsens mening är det därför önskvärt att domstolens beslut om uppdelning av gemensam påföljd får lända till efterrättelse omedelbart, om ej annorlunda förordnas.

4.3 Ändringar i den nordiska utlämningslagen

Svea hovrätt förelår att även den nordiska verkställighetslagen kompletteras med en föreskrift om att häktningsframställning i fall av provisoriskt anhållande skall göras inom viss tid efter det att framställning om utlämning har kommit in.

I övrigt har promemorians förslag i denna del föranlett endast vissa formella erinringar.

4.4 Användning av tvångsmedel utan samband med utlämning

Ingen av remissinstanserna har motsatt sig att bestämmelser införs som ger möjlighet att utan samband med utlämning besluta om beslag och husrannsakan på begäran av utländsk stat. Från flera håll understryks att bestämmelserna fyller ett stort praktiskt behov.

Frågan om bestämmelserna bör meddelas i form av en särskild lag tas upp av några remissinstanser. *Föreningen Sveriges åklagare* finner det lämpligast att bestämmelserna tas in i utlämningslagarna. Bl. a. *RA* anser det emellertid riktigast att en särskild lag införs i ämnet. På längre sikt kan det enligt *RA* möjligen vara lämpligare att sammanföra de båda

utlämningslagarna och den nya lagen till en författning, som också kunde omfatta vissa övriga bestämmelser om internationell rättshjälp.

När det gäller den nya lagens omfattning anser *länsåklagaren i Skaraborgs län* att lagen bör innehålla regler även om kvarstad och skingringsförbud. Samma förslag framförs av *rikspolisstyrelsen* som också ifrågasätter om inte vissa praktiska svårigheter vid inbördes rättshjälp lämpligen skulle kunna elimineras genom att regler om kroppsbesiktning och personell husrannsakan tas in i lagen. *RA* säger sig dela promemorians uppfattning att man f. n. bör begränsa sig till beslag och husrannsakan men understryker angelägenheten av att frågan om införande av möjlighet att använda kvarstad och skingringsförbud tas upp utan dröjsmål. Uttalanden i samma riktning görs av *överåklagaren i Stockholm* och *Föreningen Sveriges åklagare*. *RA* påpekar vidare i sammanhanget att tillämpningen kan bli vanskelig när det gäller beslag av föremål som kan antas vara förverkat på grund av brott enligt bestämmelserna i den främmande staten.

Frågan om i enlighet med vad som förordas i promemorian beslag skall kunna verkställas även sedan dom har meddelats i den främmande staten tas upp av *JK*. Enligt *JK* är det tveksamt om inte ett utnyttjande av beslagsinstitutet efter utländsk fällande dom i realiteten innebär att man tillägger utländsk brottmålsdom exigibilitet i Sverige såvitt avser förverkande och utlämnande till målsägande av egendom. *JK* motsätter sig inte förslaget men ifrågasätter om inte regleringen av frågan bör göras i form av en bestämmelse att utländsk dom i angivet avseende kan verkställas i Sverige.

När det gäller själva förfarandet enligt den föreslagna lagen konstaterar *rikspolisstyrelsen* att förslaget medför viss tidsvinst genom att framställning från utomnordisk stat överlämnas av utrikesdepartementet direkt till *RA*. Emellertid kan enligt styrelsen ett ännu snabbare förfarande vara påkallat då fara är i dröjsmål. För sådana fall föreslår styrelsen att brådskande kontakter mellan berörda länders åklagarmyndigheter förmedlas via interpolbyråerna i stater som tillhör den Internationella Kriminalpolisorganisationen (Interpol).

Några remissinstanser diskuterar förutsättningarna för domstolsprövning av beslag som har lagts av åklagare. *RA*, *länsåklagaren i Älvsborgs län* och *Föreningen Sveriges statsåklagare* anser att en uttrycklig föreskrift bör meddelas om att åklagaren skall underställa rätten beslagsfrågan eller hos rätten begära fastställelse av verkställt beslag. *Överåklagaren i Göteborg* anser däremot att domstolsprövning är onödig i de fall då den drabbade inte har något att invända mot åtgärden och att det därför räcker om fullföljdshänvisning meddelas. Föreningen Sveriges statsåklagare ifrågasätter vidare om inte åklagarens diskretionära prövning av framställning från nordisk stat bör komma till klarare uttryck i lagtexten.

5 Departementschefen

Genom den ökade internationella rörligheten, som bl. a. har sin grund i livligare kommunikationer mellan länderna, har brottsligheten fått en alltmera internationell karaktär. Som framhållits i många sammanhang har denna utveckling skapat behov av ett intensifierat samarbete mellan olika stater när det gäller brottsbekämpningen. Strävandena efter en vidgad internationell samverkan på detta område har tagit sig uttryck i olika former. Här kan bl. a. pekas på det arbete som under senare år pågått inom Europarådet för att åstadkomma ett samarbete i fråga om verkställighet av brottmålsdomar. Detta arbete fick som ett av sina första resultat 1964 års konvention om straff för vägtrafikbrott, vilken för Sveriges del har lett till antagandet av en särskild lag (1971: 965) om straff för trafikbrott som begåtts utomlands. År 1970 öppnades konventionen om brottmålsdoms internationella rättsverkningar (brottmålsdomskonventionen) för undertecknande. Med anledning av Sveriges tillträde till denna konvention har utfärdats lagen (1972: 260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom (internationella verkställighetslagen). Vidare har inom Europarådet utarbetats en konvention om överförande av lagföring i brottmål (lagföringskonventionen) som öppnades för undertecknande år 1972 och som har undertecknats av bl. a. Sverige. Frågan om Sveriges tillträde till denna konvention och om därav föranledd lagstiftning avser jag att inom kort anmäla för Kungl. Maj:t.

Mellan de nordiska länderna har etablerats ett ännu längre gående samarbete. Genom enhetlig lagstiftning har man sålunda gjort det möjligt att inom Norden verkställa domar och beslut i brottmål i annat land än domslandet. För Sveriges del är dessa frågor reglerade i lagen (1963: 193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m. m. Vidare kan lagföring för brott med stöd av det s. k. nordiska samarbetsavtalet flyttas över till annat nordiskt land där den misstänkte är bosatt eller, i vissa fall, där han uppehåller sig.

En viktig del av det internationella samarbetet i fråga om brottsbekämpningen är reglerad i skilda bestämmelser och konventioner om utlämning för brott från en stat till en annan. För Sveriges del utgörs lagstiftningen på detta område av lagen (1957: 668) om utlämning för brott (den allmänna utlämningslagen) och lagen (1959: 254) om utlämning för brott till Danmark, Finland, Island och Norge (den nordiska utlämningslagen). Lagarna innehåller bestämmelser bl. a. om de minimivillkor som i varje särskilt fall måste vara uppfyllda för att utlämning skall få ske och om förfarandet i utlämningsärenden. Utlämningslagstiftningen kompletteras av de avtal och konventioner genom vilka Sverige i förhållande till viss eller vissa främmande stater har åtagit sig att under när-

mare angivna förutsättningar bevilja utlämning. Den allmänna utlämningslagen bygger på den europeiska utlämningskonventionen av den 13 december 1957 som har ratificerats av Sverige. Sverige är vidare bundet av särskilda utlämningsavtal med Belgien, Amerikas Förenta Stater, Storbritannien och Nordirland samt Australien.

I en inom justitiedepartementet upprättad promemoria (Ds Ju 1974: 8) har förslag lagts fram som syftar till att på vissa punkter anpassa bestämmelserna om utlämning för brott till kraven på en ökad internationell samverkan på brottsbekämpningens område och att skapa möjlighet för viss internationell rättshjälp även utan samband med utlämning. Vidare har eftersträövats att få till stånd en bättre överensstämmelse mellan de svenska bestämmelserna på området och de regler som gäller eller kommer att gälla i de nordiska grannländerna.

Promemorian har vid remissbehandlingen i stort sett fått ett gynnsamt mottagande. De lagförslag som har framlagts har i allt väsentligt tillstyrkts eller lämnats utan erinran. Från flera håll har understrukits att de föreslagna lagstiftningsåtgärderna kommer att undanröja många av de svårigheter som under årens lopp har mött vid tillämpning av gällande bestämmelser om utlämning för brott. Även jag anser att förslagen i promemorian i huvudsak är ägnade att ligga till grund för lagstiftning på de områden som nu är i fråga.

I det följande behandlar jag huvudpunkterna i den föreslagna lagstiftningen. Bestämmelsernas närmare utformning och vissa särskilda frågor avser jag att återkomma till i specialmotiveringen.

När det gäller den allmänna utlämningslagen har i promemorian till en början tagits upp frågan om utlämning för brott som har begåtts i Sverige. I detta avseende gäller f. n. att utlämning — bortsett från ett undantagsfall — får beviljas bara för brott som helt eller delvis har förövats utom riket eller ombord på utländskt fartyg eller luftfartyg eller för medverkan till sådant brott. I promemorian föreslås att det sålunda uppställda kravet för utlämning tas bort och att det alltså skall bli möjligt att utlämna också för brott som har begåtts i Sverige. Förslaget står i överensstämmelse med en rekommendation som har antagits av Europarådets kommitté för brottslighetsfrågor. Vid remissbehandlingen av promemorian har förslaget tillstyrkts eller lämnats utan erinran av samtliga instanser. För min del anser jag att ett slopande av ifrågavarande villkor för utlämning är en naturlig följd av det vidgade internationella samarbetet på brottsbekämpningens område. Det finns sålunda anledning räkna med att det med hänsyn till den ökade rörligheten över gränserna kommer att i allt större utsträckning framstå som ändamålsenligt att ett brott lagförs i annat land än gärningslandet. Jag ansluter mig alltså i denna del till promemorians förslag. Jag vill emellertid understryka att ett upphävande av det principiella kravet på att brottet skall ha begåtts utom Sverige inte innebär att det uppstår nå-

gon skyldighet att utlämna för gärning som har förövats här i landet. Om utlämning i ett sådant fall skall beviljas eller inte får bedömas inom ramen för den diskretionära prövningsrätt som enligt lagen alltid föreligger i dessa ärenden. Det är givet att vid denna bedömning hänsyn i förekommande fall bl. a. kan tas till målsägandens intressen, exempelvis om en utlämning skulle avsevärt försvåra möjligheten för denne att föra skadeståndstalan på grund av det brott som är i fråga.

Som framhållits vid remissbehandlingen av promemorian aktualiseras i detta sammanhang frågan om utlämning skall få ske även i fall då åtal för brottet redan har väckts här i riket. F. n. föreligger hinder mot utlämning i detta fall. Något motsvarande utlämningshinder har inte tagits upp i den nordiska utlämningslagen. Redan under förarbetena till den allmänna utlämningslagen övervägdes om väckt åtal för brottet i vissa fall inte skulle behöva hindra utlämning, men det ansågs då tillräckligt att utlämning i förekommande fall kunde komma till stånd genom beslut av Kungl. Maj:t om nedläggande av åtalet (prop. 1957: 156 s. 66—67). För min del anser jag att de ändamålssynpunkter som talar för att utlämning skall kunna äga rum för brott som har begåtts här i landet kan göra sig gällande med samma styrka också i ett fall då åtal redan har väckts innan framställning om utlämning gjorts. Jag förordar därför att den omständigheten att åtal i Sverige har väckts för brottet inte längre skall utgöra något hinder mot utlämning. Det blir med denna utgångspunkt i stället en fråga som faller under regeringens fria prövningsrätt, om utlämning skall beviljas trots att åtal för brottet har väckts i Sverige. Bifall till framställningen synes böra vägras om det i ett enskilt fall skulle te sig stötande att utlämning sker eller om utlämning framstår som olämplig med hänsyn till att huvudförhandling har påbörjats i Sverige eller kostnader och arbete här har nedlagts på förundersökningen. För att förebygga de komplikationer som kan uppstå, om åtal väcks medan en framställning om utlämning är beroende på prövning, anser jag vidare, likaledes i enlighet med förslag som framförts vid remissbehandlingen, att det sedan framställning om utlämning har gjorts bör gälla förbud mot åtal för det eller de brott som avses med framställningen. Avslås framställningen, bör givetvis åtalsförbudet inte längre bestå. På motsvarande sätt bör bifall till en framställning om utlämning anses utgöra rättegångshinder i brottmålet. Vad nu sagts om förbud mot åtal bör gälla även utfärdande av strafföreläggande eller föreläggande av ordningsbot.

F. n. föreligger i princip hinder mot utlämning även när den person som avses med framställningen är åtalad eller föremål för förundersökning för annat brott för vilket fängelse är stadgat eller om han skall undergå fängelsestraff eller annan anstaltsvistelse i Sverige. Utlämning får i ett sådant fall inte ske så länge hindret består. Hindret är alltså av övergående natur. Utlämning får dock ske för rättegång i den främ-

mande staten på det villkoret, att den utlämnade senare överlämnas till svensk myndighet, och det torde i detta fall föreligga befogenhet för regeringen att medge att ett kortare straff verkställs innan den utlämnade återförs (jfr prop. 1957: 156 s. 121). Jag finner, i motsats till vissa remissinstanser, inte tillräckliga skäl att förorda någon ändring av vad som sålunda gäller. Jag vill dock erinra om att, i den mån utlämning begärs av den som här i landet är åtalad eller dömd för annat brott, lagföring eller straffverkställighet beträffande det andra brottet i vissa fall kan tänkas komma att överflyttas med tillämpning av bestämmelserna i lagförings- eller brottmålsdomskonventionerna.

Utlämning får enligt gällande bestämmelser ske endast för gärning som motsvarar brott för vilket enligt svensk lag är stadgat fängelse i mer än ett år. I promemorian föreslås att utlämning skall kunna beviljas även för lindrigare brott, förutsatt att utlämning samtidigt sker för brott som uppfyller den föreskrivna svårhetsgraden. Förslaget har tillstyrkts av samtliga remissinstanser. Även jag anser att en ändring av gällande regler bör ske i det hänseende som förordats i promemorian. Till bestämmelsernas närmare utformning återkommer jag i specialmotiveringen.

Enligt vad som föreslås i promemorian skall dom i annan främmande stat än den som gjort framställning om utlämning i vissa fall utgöra hinder mot bifall till utlämningsframställningen. Sådant hinder skall enligt förslaget under vissa förutsättningar föreligga när fråga om ansvar för det aktuella brottet har prövats i den stat där brottet begåtts eller i stat som har tillträtt den europeiska utlämningskonventionen, brottmålsdomskonventionen eller lagföringskonventionen. Även på denna punkt står förslaget i överensstämmelse med en rekommendation som nyligen antagits av Europarådets kommitté för brottslighetsfrågor. Jag ansluter mig i likhet med remissinstanserna till promemorians förslag i detta hänseende.

Vid utlämning enligt den allmänna utlämningslagen måste f. n. från svensk sida uppställas det villkoret att den utlämnade under 45 dagar närmast efter rättegång och avtjänande av därvid bestämd påföljd inte får på något sätt hindras att lämna det land till vilket han har utlämnats, såvida han inte begår nytt brott. Denna immunitetsregel saknar motsvarighet i de nordiska grannländernas lagstiftning och någon bestämmelse av angiven innebörd har inte heller tagits upp vare sig i den europeiska utlämningskonventionen eller i de utlämningsavtal som Sverige har ingått med Amerikas Förenta Stater och Storbritannien. Enligt promemorians förslag skall den ifrågavarande immunitetsregeln slopas. I denna fråga har delade meningar yppats bland remissinstanserna.

Jag vill erinra om att en immunitetsregel av motsvarande slag fanns redan i den lag (1913: 68) angående utlämning av förbrytare som föregick gällande allmänna utlämningslag. Grunden till bestämmelsen angavs vara att den främmande staten inte borde få begagna sig av den makt som den genom utlämningen fått över den utlämnade till att företa andra frihetsinskränkande åtgärder, exempelvis av administrativ art.

Den utlämnade ansågs böra äga anspråk på att fritt få avlägsna sig ur landet, sedan ändamålet med hans utlämnande hade uppfyllts. Även i 1913 års lag gjordes dock undantag för ingripanden på grund av nytt brott.

När förslaget till allmän utlämningslag remitterades till lagrådet yttrade dåvarande chefen för justitiedepartementet (prop. 1957: 156 s. 72) att den grundsats som föreskriften uttryckte syntes riktig. Han satte dock i fråga om inte regeln alltför snävt begränsade den utlämningssökande statens befogenheter. Denna stat kunde ha ett berättigat intresse av att hålla kvar den utlämnade också i andra fall än när han hade begått nya brott. Som exempel anfördes att den utlämnade hade ådragit sig gäld som enligt den andra statens lagstiftning kunde föranleda förbud att lämna riket. Departementschefen ansåg att den utlämnade i varje fall inte borde på grund av utlämningen sättas i särställning när det gällde åtgärder som han hade vidtagit efter utlämningen. I lagrådsremissen föreslogs därför en sådan ändring av villkoret att den utlämnade inte fick hindras att lämna landet på grund av förhållande som låg honom till last före utlämningen. I sitt yttrande över lagförslaget ansåg lagrådet (prop. s. 121) emellertid att från den utlämnades synpunkt försiktigheten bjöd att man återgick till den tidigare lydelsen. Departementschefen accepterade lagrådets ändringsförslag utan närmare kommentar.

Jag vill inte bestrida att skäl fortfarande kan anföras till förmån för den grundsats som den nuvarande immunitetsregeln ger uttryck åt. Det synes emellertid vara tveksamt om regeln, i de fall den skulle kunna få betydelse, i praktiken är ägnad att utgöra ett verksamt skydd för den utlämnade. Enligt min mening talar därför önskemålet om en bättre överensstämmelse mellan den allmänna utlämningslagen och de bestämmelser som gäller i andra länder på detta område för att regeln bör upphävas i samband med den nu aktuella översynen av utlämningsbestämmelserna. Jag vill understryka att det intresse som regeln avser att skydda torde kunna tillgodoses inom ramen för den diskretionära prövning som sker i utlämningsärendena och att utlämning givetvis inte får medges i fall där den person som avses med utlämningsframställningen löper risk för att utsättas för förföljelse som riktar sig mot hans liv eller frihet eller för andra allvarliga övergrepp eller om utlämning av andra skäl uppenbart skulle strida mot humanitetens krav. Jag förordar således att den berörda bestämmelsen utgår.

Vad sedan angår själva förfarandet i utlämningsärenden innebär promemoriaförslaget den förenklingen i förhållande till nuvarande ordning att en utlämningsframställning regelmässigt skall kunna remitteras till riksåklagaren (RÅ) utan föregående regeringsbeslut. Jag biträder liksom remissinstanserna promemoriaförslaget i denna del. Från något håll har i detta sammanhang framförts tanken att införa en allmän begränsning av den tid inom vilken ett utlämningsärende skall avgöras. Ett förslag i denna riktning diskuterades redan i samband med tillkoms-

ten av gällande allmänna utlämningslag men avvisades därvid (prop. 1957: 156 s. 84). Jag finner inte skäl till ett ändrat ställningstagande på denna punkt.

I promemorian läggs vidare fram förslag om begränsning av tiden för provisoriskt anhållande och om en närmare reglering av övergången mellan sådant anhållande och häktning. Förslagen är enligt min mening i huvudsak ägnade att ligga till grund för lagstiftning i dessa frågor. Med hänsyn till vad som anförts vid remissbehandlingen bör dock vissa jämkningar företas av promemorieförslagen i denna del. Jag återkommer härtill i specialmotiveringen.

När det gäller transitering innebär promemorieförslaget att även svensk medborgare som utlämnas från utomnordiskt land till Danmark, Finland, Island eller Norge skall få föras genom Sverige under den förutsättningen att hinder inte skulle ha förelegat för utlämning av honom till den mottagande staten. Förslaget syftar till att undanröja en brist i den svenska lagstiftningen som har påtalats från de övriga nordiska ländernas sida. Erinran mot förslaget har inte framställts vid remissbehandlingen. Även jag godtar promemorieförslaget i detta avseende.

I fråga om brottsbalken (BrB) har i promemorian lagts fram förslag till en ny regel som öppnar möjlighet att i vissa fall dela upp en för flera brott gemensamt ådömd påföljd. Avsikten är att detta skall kunna ske i två situationer. Den ena avser det fallet att någon skall begäras utlämnad till Sverige för verkställighet av dom varigenom fängelse, ungdomsfängelse eller internering ådömts som gemensam påföljd för flera brott och den främmande statens lagstiftning lägger hinder i vägen för utlämning beträffande något eller några av brotten. Den andra situationen är den då fråga uppkommer om verkställighet utomlands av svensk dom som avser två eller flera brott och det på motsvarande sätt enligt den främmande statens lagstiftning möter hinder för verkställighet beträffande något eller några av brotten. Någon principiell invändning mot promemorieförslaget har inte framställts av remissinstanserna. Jag finner för egen del bestämmelser av den föreslagna innebörden påkallade och ansluter mig alltså i princip till vad som förordats i promemorian. Med hänsyn till vissa erinringar som gjorts vid remissbehandlingen bör dock de föreslagna bestämmelserna jämkas något. I enlighet med vad som också har påpekats av vissa remissinstanser bör domstolsförfarandet vid handläggning av mål av denna typ regleras utförligare än som skett i promemorieförslaget. Dessa frågor behandlas närmare i specialmotiveringen där också en följdändring i lagen (1963: 197) om allmänt kriminalregister behandlas.

Vad som i promemorian föreslagits beträffande den nordiska utlämningslagen syftar i huvudsak till att begränsa antalet fall i vilka särskilt medgivande från svensk sida behövs för att den mottagande staten skall få åtala eller straffa den utlämnade för andra brott som har begåtts före utlämningen. Medgivande skall enligt förslaget be-

hövas bara när den utlämnade är svensk medborgare eller när det är fråga om politiskt brott. Dessutom skall ett absolut förbud mot åtal och bestraffning gälla i det fallet att dom eller beslut om åtalsunderlåtelse har meddelats i Sverige beträffande brottet. Promemorian utgår i denna del från ett förslag som har framställts från dansk sida vid de nordiska departementsöverläggningar som har ägt rum angående ändringar i utlämningslagstiftningen. Vid dessa överläggningar har enighet nåtts om att förslaget bör genomföras. Vid remissbehandlingen av promemorian har förslaget tillstyrkts eller lämnats utan erinran av samtliga remissinstanser. Inte heller jag hyser någon betänklighet mot förslagets genomförande. Med hänsyn till den nära samhörighet som inte minst i rättsligt avseende råder mellan Sverige och dess grannländer är det angeläget att varje möjlighet att förenkla myndigheternas handläggning av utlämningsärenden utan att åsidosätta rättsskyddssynpunkter tas tillvara. Jag biträder alltså promemorieförslaget i detta hänseende.

Jag övergår nu till att behandla frågan om införande av bestämmelser om användning av tvångsmedel på begäran av främmande stat utan samband med utlämning.

Enligt gällande föreskrifter kan vissa tvångsmedel, bl. a. beslag, användas både i avvaktan på att begäran om utlämning skall göras och sedan sådan framställning har mottagits. Har framställning om verkställighet av utländsk brottmålsdom gjorts, kan enligt internationella verkställighetslagen under vissa förutsättningar egendom som genom domen förklarats förverkad också tas i beslag här i landet. På begäran av utländsk tullmyndighet får vidare svensk tullmyndighet enligt lagen (1973: 431) om utredning angående brott mot utländsk tulllag under vissa förutsättningar tillgripa bl. a. beslag. I övrigt finns det f. n. ingen möjlighet att verkställa beslag för utländsk myndighets räkning. Som påpekats i promemorian medför detta att svensk myndighet i allmänhet inte heller kan få hjälp av utländsk myndighet med åtgärder i utlandet för säkerställande av bevis eller av målsägandes rätt att återfå egendom som fränhänts honom genom brott, eftersom internationell rättshjälp oftast bygger på ömsesidighet. Vid Sveriges tillträde till den europeiska konventionen av den 20 april 1959 om inbördes rättshjälp i brottmål nödgades man från svensk sida också göra ett förbehåll av inbördes rättshjälp som avser husrannsakan och beslag inte skulle lämnas från svensk sida (se prop. 1961: 48 s. 7).

I promemorian har lagts fram förslag till lag om användning av tvångsmedel på begäran av främmande stat. Lagförslaget syftar till att göra det möjligt att under vissa förutsättningar använda institutet beslag på framställning av främmande stat i de fall då någon är misstänkt, tilltalad eller dömd i den främmande staten för där straffbelagd gärning. Vidare skall husrannsakan få företas för eftersökande av föremål som är underkastat beslag. Förslaget bygger på att, liksom enligt utlämningslagarna, en diskretionär prövning av den utländska statens framställning

skall kunna göras. Vissa begränsningar med hänsyn till beskaffenheten och svårhetsgraden av det brott som det är fråga om har ställts upp. Förutsättningarna för bifall till en framställning om tvångsmedel har enligt promemorian gjorts snävare när det gäller begäran från utomnordisk stat än när det är fråga om en framställning från något av de nordiska grannländerna. Både när det gäller förutsättningarna för beslut om tvångsmedel och beträffande förfarandet i ärenden av denna typ knyter förslaget an till bestämmelserna i den allmänna resp. den nordiska utlämningslagen. När de särskilda förutsättningarna är uppfyllda, skall enligt förslaget beslag i princip kunna användas i de fall som anges i 27 kap. 1 § rättegångsbalken (RB). För att ett föremål skall kunna tas i beslag skall det alltså skäligen kunna antas att det har betydelse för utredning om brott, att det har avhånts någon genom brott eller att det är förverkat på grund av brott. Beslagtagen egendom skall enligt promemoriaförslaget överlämnas till den främmande staten, varvid särskilda villkor skall kunna föreskrivas.

Ingen av remissinstanserna har motsatt sig att bestämmelser införs som ger möjlighet att utan samband med utlämning besluta om beslag och husrannsakan på begäran av främmande stat. Från flera håll har understrukits att bestämmelserna fyller ett stort praktiskt behov. Även jag anser det påkallat att föreskrifter av det slag som avses i promemorian införs. I likhet med vad som anförts i promemorian och av flertalet remissinstanser finner jag det vidare lämpligast att föreskrifter meddelas i form av en särskild lag i ämnet.

Angående den nya lagens omfattning har olika meningar yppats vid remissbehandlingen. Från några håll har gjorts gällande att föreskrifter även om användning av kvarstad och skingringsförbud på begäran av främmande stat bör tas in i lagen. Jag är medveten om att ett behov finns av bestämmelser i dessa avseenden. Enligt min mening skulle det emellertid föra för långt att i samband med den begränsade reglering som nu åsyftas införa föreskrifter om användning av kvarstad och skingringsförbud för utländsk myndighets räkning. Frågan om införande av sådana föreskrifter har nära samband med det övergripande spörsmålet om förutsättningarna för verkställighet i Sverige av utländska domar som innebär betalningsförpliktelser. Frågan bör därför behandlas i annat sammanhang än det nu förevarande. Jag anser också att det skulle föra för långt att som rikspolisstyrelsen föreslagit låta den nya lagen omfatta även sådana ingripande åtgärder som kroppsvisitation och kroppsbesiktning.

Promemoriaförslaget innebär att ett föremål på begäran av främmande stat i princip skall kunna tas i beslag inte bara när föremålet behövs för utredningsändamål i den stat som gjort framställningen eller har fränhänts någon på grund av brott utan också när det kan antas vara förverkat på grund av brott. Vid remissbehandlingen av promemo-

rian har RÅ uttalat att tillämpningen kan bli vansklig när det gäller beslag av föremål som kan antas vara förverkat enligt reglerna i en främmande stat. För egen del ställer jag mig också tveksam till promemorian förslag i denna del. En utländsk brottmålsdom som går ut på förverkande kan som förut sagts under vissa förutsättningar verkställas i Sverige enligt bestämmelserna i internationella verkställighetslagen. Denna lag medger också (18 §) att egendom som omfattas av en förverkandeförklaring tas i beslag, sedan framställning om verkställighet här i landet har gjorts. Även om promemorieförslaget går längre än den internationella verkställighetslagen och öppnar möjlighet för beslag redan innan lagakraftgående dom har meddelats i den främmande staten, synes det olämpligt att reglera frågan om beslag för annan stats räkning av egendom som kan antas vara förverkad vid sidan av de bestämmelser som finns i nyssnämnda lag. Frågan om bestämmelserna i den internationella verkställighetslagen bör utvidgas till att avse också beslag innan dom har meddelats i den främmande staten kan inte tas upp i detta sammanhang. Jag förordar således att den lag om användning av tvångsmedel som det nu är fråga om begränsas till att avse beslag av föremål som behövs för utredningen i den främmande staten eller som har avhänts någon genom brott.

Vid remissbehandlingen av promemorian har justitiekanslern (JK), utan att i och för sig motsätta sig promemorieförslaget, ifrågasatt om inte ett utnyttjande av beslagsinstitutet efter utländsk fällande dom i realiteten innebär att man tillägger utländsk brottmålsdom exigibilitet såvitt avser utlämnande till målsägande av egendom. JK har mot bakgrund härav övervägt om inte regleringen borde göras i annan form än som föreslagits. Om man emellertid över huvud taget vill öppna möjlighet att på begäran av främmande stat ta i beslag egendom som fränhänts målsägande genom brott, skulle det enligt min mening vara föga ändamålsenligt att begränsa möjligheten för en sådan åtgärd till de fall då dom inte har hunnit meddelas i utlandet. Någon verkställighet i vanlig mening av den utländska domen blir det inte heller fråga om enligt det förfarande som förutsatts i promemorian. Den beslagtagna egendomen skall från svensk sida endast överlämnas till den främmande staten, varvid förbehåll kan uppställas från svensk sida. De egentliga verkställighetsåtgärderna, i den mån sådana äger rum, ankommer på den främmande statens myndigheter. Jag vill också understryka att det enligt promemorian ståndpunkt — som jag delar — inte skall föreligga någon som helst skyldighet att bifalla den främmande statens begäran utan att man här liksom när det gäller utlämning skall ha en rätt till fri prövning av framställningen. Mot bakgrund av det anförda anser jag inte hinder föreligga mot att den nya lagen i princip får tillämplighet också när dom har meddelats utomlands.

Sammanfattningsvis förordar jag således att en lag om användning av tvångsmedel på begäran av främmande stat införs av huvudsakligen det innehåll som har föreslagits i promemorian med den skillnaden att lagen enligt mitt förslag inte får tillämpning på egendom som har förverkats eller kan antas vara förverkad genom brott.

6 Lagförslag

I enlighet med det anförda har inom justitiedepartementet upprättats förslag till

1. lag om ändring i lagen (1957: 668) om utlämning för brott,
 2. lag om ändring i brottsbalken,
 3. lag om ändring i lagen (1959: 254) om utlämning för brott till Danmark, Finland, Island och Norge,
 4. lag om användning av tvångsmedel på begäran av främmande stat,
 5. lag om ändring i lagen (1963: 197) om allmänt kriminalregister.
- Förslagen torde få fogas till protokollet i detta ärende som *bilaga 2*.

7 Specialmotivering

7.1 Förslaget till lag om ändring i lagen (1957: 668) om utlämning för brott

I överensstämmelse med den nya regeringsformen har i förslaget orden "Konungen" och "statsrådet" bytts ut mot ordet "regeringen" (jfr prop. 1974: 35 s. 65). Vidare har i förekommande fall "riksåklagarämbetet" ändrats till "riksåklagaren".

I 3 § föreskrivs f. n. att utlämning får — fränsett visst undantagsfall — beviljas endast för gärning, som helt eller delvis har förövats utom riket eller ombord på utländskt fartyg eller luftfartyg, eller för medverkan därtill. Enligt förslaget skall 3 § upphävas. I denna fråga hänvisas till vad som har anförts i den allmänna motiveringen.

4 §

I denna paragrafs *första stycke*, som inte föreslås ändrat, föreskrivs som villkor för att utlämning skall få ske att den gärning för vilken utlämning begärs motsvarar brott för vilket enligt svensk lag är stadgat fängelse i mer än ett år. Har personen dömts för gärningen i den främmande staten, gäller vidare som villkor för utlämning att den ådömda påföljden skall utgöra minst frihetsstraff i fyra månader eller annat omhändertagande på anstalt under motsvarande tid.

I departementspromemorian har föreslagits ett nytt andra stycke med det innehållet att om utlämning sker för gärning som avses i första styc-

ket, utlämning samtidigt får medges också för gärning som motsvarar brott för vilket enligt svensk lag är stadgat lindrigare straff än fängelse i mer än ett år. Avsikten med förslaget har varit att göra det möjligt att utlämna även för brott som inte uppfyller kraven på svårhetsgrad, när det är fråga om flera brott och åtminstone ett av dem fyller kraven. Vid remissbehandlingen har promemorians förslag utsatts för viss kritik av RÅ som har framhållit att den föreslagna avfattningen inte i tillräcklig grad löser de svårigheter som uppstår vid fråga om utlämning av en person som i främmande stat har dömts till gemensamt straff för ett jämförelsevis grovt brott och för lindrigare brott. Med anledning härav har promemorians förslag omarbetats. Enligt departementsförslagets avfattning har möjligheten till utlämning när det är fråga om flera brott utvidgats till att avse även andra fall än dem som avsågs i RÅ:s remissyttrande.

I *andra stycket* enligt departementsförslaget föreskrivs att om utlämning skall ske till främmande stat för gärning som avses i första stycket, utlämning får medges även för annan gärning som motsvarar brott enligt svensk lag. Härigenom blir det möjligt att, om utlämning begärs exempelvis för två brott varav ett uppfyller kraven enligt första stycket, bevilja utlämning också för det andra brottet, även om detta enligt svensk lag inte kan föranleda fängelse i mer än ett år eller den som avses med utlämningsframställningen har dömts för brottet till lindrigare påföljd än frihetsstraff i fyra månader. Föreskriften får sålunda aktualitet i flera olika situationer. Om någon i den främmande staten misstänks dels för ett brott som i Sverige skulle ha kunnat föranleda fängelse i mer än ett år och dels för ett lindrigare brott, kan med stöd av andra stycket utlämning beviljas även för det lindrigare brottet. Motsvarande gäller om personen redan har dömts för det lindrigare brottet, oavsett om påföljden är av sådan beskaffenhet som förutsätts i första stycket andra punkten eller ej. Föreligger i stället det fallet att personen har dömts för det grövre brottet till frihetsberövande i minst fyra månader, kan på samma sätt utlämning ske även för ett lindrigare brott, vare sig utlämningsframställningen beträffande sistnämnda brott grundar sig på dom eller endast på misstanke. En förutsättning är i samtliga fall att även det lindrigare brottet är straffbart enligt svensk lag. Givetvis får inte något annat utlämningshinder föreligga, såsom att brottet enligt svensk lag skulle ha varit preskriberat.

Bestämmelsen i *tredje stycket* avser det fallet att den som begärs utlämnad har dömts till gemensam påföljd som innebär frihetsberövande i minst fyra månader dels för en eller flera gärningar som enligt svensk lag motsvarar brott för vilket är stadgat fängelse i mer än ett år, dels för lindrigare brott. I denna situation kan det i regel inte avgöras hur stor del av den gemensamma påföljden som belöper på vart och ett av brotten. För att skapa möjlighet till utlämning även i sådana fall föreskrivs

enligt förslaget att utlämning får äga rum, om den gemensamma påföljden utgör minst frihetsstraff i fyra månader eller annat omhändertagande under motsvarande tid. Det förutsätts att utlämning begärs för samtliga brott som avses med den gemensamma påföljden. En förutsättning är vidare att samtliga dessa brott i och för sig kan föranleda utlämning med hänsyn till de övriga bestämmelserna i lagen. Stycket avser alltså inte det fallet att gemensam påföljd har ådömts dels för ett brott för vilket svensk lag stadgar fängelse i mer än ett år och dels för en lindrigare gärning som äger övervägande karaktär av politiskt brott eller för vilken straff skulle vara förfallet enligt svensk lag. I detta fall kan såväl enligt gällande rätt som enligt förslaget utlämning beviljas enbart för det grövre brottet och detta endast om det med hänsyn till påföljdens längd och övriga omständigheter framgår att frihetsstraff i minst fyra månader belöper på det grövre brottet.

Om utlämning begärs för verkställighet av straff som delvis har verkställts bör, som anfördes i lagens förarbeten (prop. 1957: 156 s. 46), regeln i förevarande paragraf tillämpas så att den kvarstående delen skall vara av den angivna tidslängden fyra månader. Anledning att, som från något håll föreslagits, uttryckligen ange detta i lagtexten anser jag inte föreligga.

9 §

I andra stycket av denna paragraf föreskrivs f. n. att framställning om utlämning skall grundas på häkttningsbeslut i den främmande staten i det fall att dom inte har meddelats där. Med hänsyn till den möjlighet som i 4 § andra stycket enligt den föreslagna bestämmelsen öppnas att i samband med utlämning för grövre brott bevilja utlämning även för brott, som i Sverige inte kan bestraffas med fängelse i mer än ett år, synes ett ovillkorligt krav av detta slag inte längre kunna bibehållas. Man får nämligen räkna med att det i utländsk lagstiftning, liksom enligt svensk rätt, kan finnas vissa begränsningar i möjligheten att använda häktning när det gäller lindrigare brott. I överensstämmelse med önskemål som framförts vid remissbehandlingen har paragrafen i förslaget därför ändrats så att utlämningsframställning i fall som avses i 4 § andra stycket kan grunda sig på annan utredning än häkttningsbeslut. Om utlämning samtidigt begärs för en gärning som motsvarar brott för vilket svensk lag stadgar fängelse i mer än ett år och för lindrigare brott, måste utlämningsframställningen således grundas på häkttningsbeslut såvitt gäller det grövre brottet, medan de sannolika skälen att personen begått det lindrigare brottet får visas på annat sätt, exempelvis genom utdrag av förundersökningsprotokoll eller liknande.

10 §

I överensstämmelse med vad som anförts i den allmänna motive-
ringen har enligt förslaget *första stycket* ändrats på det sättet att den
omständigheten att åtal för det uppgivna brottet har väckts här i landet
inte längre skall utgöra hinder mot utlämning. Utlämningshinder före-
ligger sålunda inte heller i det fallet att åtal har väckts av målsägande.
Som förut anförts kan emellertid målsägandens intressen beaktas vid
den diskretionära prövningen av ärendet.

I gällande lydelse av första stycket tas vidare som utlämningshinder
upp det fallet att beslut om eftergift av åtal har meddelats i Sverige.
Som anmärkts av några remissinstanser används termen åtalseftergift
inte längre i lagtext. Huvudregeln om åtalseftergift fanns tidigare i 20
kap. 7 § RB, där det föreskrevs att åklagare under närmare angivna för-
utsättningar fick efterge åtal. I samband med BrB:s tillkomst ändrades
terminologin i detta lagrum genom lag (1964: 166) om ändring i rätte-
gångsbalken. Enligt bestämmelsens nuvarande lydelse föreskrivs att
åklagare under de angivna förutsättningarna "må besluta att icke tala å
brott". Termen åtalseftergift torde tidigare ha avsett, förutom beslut en-
ligt 20 kap. 7 § RB, sådana beslut att inte väcka åtal som i övrigt medde-
lades med stöd av allmän bestämmelse såsom 1 och 2 §§ lagen (1944:
215) om eftergift av åtal mot vissa underåriga, 69 § barnavårdsla-
gen (1960: 97) och 57 § lagen (1954: 579) om nykterhetsvård. Bestäm-
melserna i 1 och 2 §§ lagen om eftergift av åtal mot vissa underåriga
har ersatts med föreskrifter av samma innebörd i lagen (1964: 167) med
särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare, medan bestämmelserna
i de båda andra lagarna behållits med i sak oförändrad lydelse. En mot-
svarande regel finns numera också i 21 § lagen (1964: 450) om åtgärder
vid samhällsfarlig asocialitet (jfr prop. 1964: 128 s. 98 och 116).

Termen åtalseftergift användes däremot inte för att beteckna beslut
att underlåta åtal som meddelades med stöd av sådana särskilda åtals-
prövningsregler som fanns i strafflagen beträffande flera av de där
upptagna brotten och som i princip förutsatte en prövning från åklaga-
rens sida endast om åtal i det särskilda fallet var påkallat "ur allmän
synpunkt". Systemet med särskilda åtalsprövningsregler av denna typ
har överförts till BrB (se t. ex. 3 kap. 11 §, 4 kap. 11 § och 6 kap. 11 §).

Vid remissbehandlingen av promemorian har förslag från några håll
väckts om en ändring av lagtexten på det sättet att utlämningsförbudet
skulle komma att omfatta alla fall då åklagaren beslutat att inte väcka
åtal, oavsett grunden för beslutet. Jag anser mig emellertid inte kunna
tillmötesgå det sålunda väckta förslaget. Vad till en början avser det fal-
let att åklagare i Sverige har beslutat att inte väcka åtal på grund av
bristande bevisning, synes det inte finnas anledning att låta ett sådant
beslut utgöra ett absolut hinder mot utlämning. Den främmande staten
kan ju förfoga över annat utredningsmaterial som i högre grad än det

material som var tillgängligt för den svenska åklagaren styrker misstanken att personen i fråga har gjort sig skyldig till det uppgivna brottet. Med större fog skulle man kunna överväga att låta förbudet utvidgas till att avse fall då åtal underlåtits med stöd av särskild åtalsprövningsregel i BrB. Enligt min mening skulle emellertid även en sådan utvidgning av det absoluta utlämningsförbudet kunna föra för långt. Ett beslut att inte väcka åtal som meddelats med stöd av särskild åtalsprövningsregel är visserligen till sin innebörd likartad med ett beslut enligt 20 kap. 7 § RB, men reglerna skiljer sig både när det gäller förutsättningarna för och den rättsliga betydelsen av besluten i fråga. Jag anser därför att utlämningsförbudet bör begränsas till att avse fall, då beslut att inte väcka åtal har meddelats med stöd av 20 kap. 7 § RB eller motsvarande bestämmelse i annan särskild författning, dvs. sådana fall då enligt tidigare terminologi åtalseftergift meddelades. Härunder ryms även det fallet att regeringen med stöd av 11 kap. 13 § andra stycket nya regeringsformen har meddelat beslut om s. k. abolition. Det anförda hindrar inte att ett beslut att underlåta åtal på annan grund kan beaktas vid regeringens prövning i utlämningsärendet.

Genom *tredje stycket* har i överensstämmelse med vad som anförts i den allmänna motiveringen införts ett nytt hinder mot utlämning. Hindret avser det fallet att lagakraftäggande dom har meddelats i annan stat än den stat som har gjort framställning om utlämning. Föreskriften knyter an till bestämmelsen i 2 kap. 5 a § BrB som föreskriver att när fråga om ansvar för gärning har prövats genom lagakraftäggande dom meddelad i främmande stat där gärningen förövats eller i stat som tillträtt brottmålsdomskonventionen, lagföring inte får ske här i riket för samma gärning, om den tilltalade har frikänts från ansvar eller förklarats skyldig till brottet utan att påföljd ådömts eller om ådömd påföljd har verkställts i sin helhet, håller på att verkställas eller har fallit bort enligt lagen i den främmande staten. Förslaget innebär att i de fall då lagföring sålunda inte får ske i Sverige inte heller utlämning till annat land än det där domen meddelats får medges. Jag avser som tidigare nämnts att inom kort anmäla frågan om Sveriges tillträde till den europeiska lagföringskonventionen, och jag ämnar i samband härmed föreslå att 2 kap. 5 a § BrB görs tillämplig också på domar som meddelats i stat som har tillträtt denna konvention. På grund härav har i tredje stycket av förevarande paragraf enligt förslaget föreskrivits utlämningsförbud också när dom har meddelats i stat som tillträtt lagföringskonventionen. Med hänsyn till den rekommendation som, enligt vad som anförts i det föregående, har utarbetats inom Europarådets kommitté för brottslighetsfrågor har enligt förslaget utlämningsförbudet vidare gjorts tillämpligt när det gäller dom i stat som har tillträtt den europeiska utlämningskonventionen. Eftersom Sverige är bundet även av vissa bilaterala utlämningsavtal, föreslås utlämningsförbudet utsträckt också till fall där dom har meddelats i stat med vilken Sverige slutit sådant avtal.

De undantag från huvudregeln om utlämningsförbud som föreskrivs i *fjärde stycket* enligt förslaget stämmer överens med motsvarande undantag i 2 kap. 5 a § andra stycket BrB.

12 §

I förslaget har beträffande denna paragraf inte gjorts någon annan saklig ändring än att den s. k. immunitetsregeln i punkt 2 har tagits bort. I denna fråga hänvisas till vad som har anförts i den allmänna motiveringen.

Med anledning av vissa uttalanden som har gjorts under remissbehandlingen vill jag understryka att regeln i punkt 1 inte berörs av ändringsförslaget. Enligt denna regel får den som utlämnas inte utan särskilt medgivande åtalas eller straffas i den främmande staten för annat brott som begåtts före utlämningen och i princip inte heller vidareutlämnas, såvida han inte underlåtit att, oaktat hinder ej mött, lämna landet inom 45 dagar efter rättegång och avtjänandet av därvid bestämd påföljd eller återvänt dit sedan han lämnat landet.

Regler av motsvarande innehåll finns — i motsats till vad fallet är beträffande den nuvarande bestämmelsen i punkt 2 — såväl i den europeiska utlämningskonventionen (art. 14) som i utlämningsavtalen med Amerikas Förenta Stater och Storbritannien (art. 9 i vardera konventionen). Upphävandet av regeln i punkt 2 innebär alltså att det land till vilket utlämning sker visserligen inte är skyldigt att under 45 dagar efter rättegång och undergående av påföljd bereda den utlämnade tillfälle att lämna landet men att, om så inte sker, lagföring, verkställighet eller vidareutlämning inte får äga rum för annat brott som begåtts före utlämningen.

15 §

Ändringen i denna paragraf syftar till att förenkla förfarandet i utlämningsärenden på det sättet att en utlämningsframställning regelmässigt skall överlämnas från utrikesdepartementet till justitedepartementet och vidare till RÅ utan föregående regeringsbeslut. Endast om utlämningsframställningen och övriga handlingar ger anledning till antagande att framställningen inte lagligen kan bifallas, skall enligt förslaget ärendet omedelbart anmälas för regeringen, som då har att pröva om framställningen skall avslås på denna grund. Med hänsyn till att den preliminära bedömningen av framställningen enligt förslaget alltså skall göras av justitedepartementet och inte av regeringen, har det inte ansetts lämpligt att behålla den nuvarande föreskriften om omedelbart avslag efter diskretionär prövning. Att regeringen i och för sig har befogenhet att avslå en framställning av diskretionära skäl på vilket stadium som helst torde vara klart utan särskild föreskrift.

16 §

Denna paragraf reglerar RÅ:s förfarande sedan utlämningsframställningen remitterats till honom. Enligt förslaget skall RÅ genast överlämna ärendet till regeringen, om han anser att framställningen inte bör bifallas, vare sig ställningstagandet grundar sig på en laglighetsprövning eller på diskretionära skäl. Regeringen har då möjlighet att meddela avslagsbeslut. Om regeringen inte gör detta, skall ärendet återlämnas till RÅ. Såväl i det fallet att RÅ inte funnit skäl att anmäla ärendet hos regeringen för avslag som då regeringen har återlämnat ett ärende till RÅ, åligger det RÅ att föranstalta om förundersökning.

23 §

I *första stycket* av denna paragraf föreskrivs f. n. att den som i främmande stat är efterlyst för brott som kan föranleda utlämning får anhållas eller åläggas reseförbud i avvaktan på en framställning om utlämning. Enligt vad som upplysts vid remissbehandlingen har avfattningen av denna föreskrift lett till praktiska svårigheter i fall då det av handlingarna i samband med en begäran från främmande stat om provisoriskt omhändertagande av en person inte framgår huruvida någon formell efterlysning föreligger. Bestämmelsen har med anledning härav i förslaget jämkats på det sättet att något krav på formell efterlysning — ett begrepp som i och för sig knappast torde vara entydigt — inte längre ställs upp. En motsvarande ändring föreslås i enlighet med vad som förordats i departementspromemorian beträffande 17 § nordiska utlämningslagen.

Enligt lagtexten kan beslut om tvångsmedel liksom enligt RB i princip meddelas förutom av åklagare även av polismyndighet. Frågan om användning av tvångsmedel på begäran av främmande stat eller med anledning av där utfärdad efterlysning är emellertid av så grannliga natur att beslutanderätten enligt min mening bör förbehållas åklagare. Det kan f. ö. erinras om att av RÅ och rikspolisstyrelsen gemensamt utarbetade anvisningar angående vissa frågor rörande ledningen av förundersökningen i brottmål innehåller föreskrift om att åklagaren skall inträda som förundersökningsledare när fråga uppstår om användande av tvångsmedel och det ankommer på undersökningsledaren att besluta därom enligt 24—28 kap. RB.

Jag förordar alltså att, som föreslagits av bl. a. RÅ, lagtextens uttryck "polis- eller åklagarmyndighet" ersätts med "åklagarmyndighet".

Enligt vad som f. n. föreskrivs i *andra stycket* skall beslut om användning av tvångsmedel utan uppskov anmälas hos rätten som har att pröva åtgärden. Om tvångsmedlet skall bestå, åligger det rätten att underrätta chefen för justitiedepartementet. Om denne inte finner något lagligt eller diskretionärt hinder mot utlämning, skall den främmande staten underrättas om åtgärden. I samband härmed skall departementschefen ange en viss frist inom vilken framställning om utlämning skall göras.

Någon maximitid för denna frist finns inte angiven i lagen. I departementspromemorian har föreslagits att fristen skall maximeras till 30 dagar från den dag den efterlyste anhölls eller meddelades reseförbud. Detta motsvarar vad som gäller eller kommer att gälla enligt de nordiska grannländernas lagstiftning. Vissa remissinstanser har ifrågasatt om en bestämmelse angående maximitid behöver skrivas in i lagen. Det har därvid hänvisats till att man kan utgå från att en längre frist inte utsetts i det särskilda fallet än vad som är motiverat. Jag anser emellertid för min del att det skulle vara en fördel, om man vid förhandlingar i utlämningsärenden kunde hänvisa till att den svenska lagen innehåller en ovillkorlig bestämmelse om en tidsfrist av nu förevarande slag. På grund härav och med hänsyn till önskemålet att såvitt möjligt uppnå nordisk rättslikhet har i departementsförslaget tagits in en bestämmelse om en sådan maximitid som avses i promemorian. Med hänsyn till att den ifrågavarande maximitiden såväl i den europeiska utlämningskonventionen som i utlämningsavtalet mellan Sverige och Amerikas Förenta Stater har bestämts till 40 dagar, bör dock fristen i den svenska lagen bestämmas till motsvarande tid. Utgångspunkten för tidsberäkningen skall enligt förslaget vara den dag då anhållningsbeslut verkställts eller reseförbud meddelats. Jag vill understryka att den angivna tidsfristen är avsedd endast som en absolut övre gräns och att det givetvis ofta kan finnas skäl att i det särskilda fallet bestämma en kortare frist.

Enligt förslaget skall vidare införas en skyldighet för utrikesdepartementet att genast underrätta den myndighet som först meddelat beslut om tvångsmedel — dvs. i allmänhet lokal åklagarmyndighet — när framställning om utlämning kommer in. Underrättelse skall lämnas också i det fallet att den främmande staten underlåter att begära utlämning inom utsatt tid. Däremot har jag inte funnit skäl att, som förordats från något håll, föreslå införande av en föreskrift om att anhållningsmyndigheten skall underrättas om den tidsfrist som chefen för justitiedepartementet i det enskilda fallet bestämmer.

I *fjärde stycket*, som saknar motsvarighet i gällande rätt, har tagits in bestämmelser som närmare reglerar förfarandet sedan ett provisoriskt tvångsmedel har beslutats. Det föreligger i detta avseende en brist i det gällande regelsystemet som har vållat praktiska svårigheter och som har påtalats bl. a. av JO (se JO:s ämbetsberättelse 1972 s. 496 ff). Enligt förslaget tas i första punkten upp det fallet att utlämningsframställning inte kommer in inom den tid som chefen för justitiedepartementet har bestämt. I detta fall skall enligt förslaget tvångsmedlet hävas. Att tvångsmedlet skall hävas även när utlämningsframställningen avslås enligt 15 § eller enligt 16 § i dess föreslagna nya lydelse torde vara uppenbart. Föreskrift härom meddelas i andra punkten. I sakens natur ligger att beslut om hävande av tvångsmedel enligt dessa föreskrifter regelmässigt ankommer på den myndighet som först beslutat om tvångsmedlet.

För det fallet att en utlämningsframställning kommer in inom före-

skriven tid och inte avslås omedelbart anges i 16 § andra stycket (tredje stycket enligt förslaget) att vad som i allmänhet är föreskrivet för brottmål skall gälla i fråga om tvångsmedel. Om den som avses med framställningen är provisoriskt anhållen enligt förevarande paragraf, förutsätts således att anhållandet regelmässigt skall kunna ersättas med häktning efter häktningsförfarande enligt RB. Någon föreskrift som reglerar inom vilken tid framställning om häktning skall göras finns emellertid inte f. n. I syfte att avhjälpa denna brist har i departementspromemorian föreslagits en regel i tredje punkten av den innebörden att häktningsframställning skall göras inom samma tid som enligt 24 kap. 12 § RB gäller för häktningsframställning i allmänhet beträffande anhållen. Som utgångspunkt för fristens beräkning skall enligt promemorian räknas den dag då RÅ fick del av utlämningsframställningen. Enligt promemorian skall alltså framställningen ges in sist å femte dagen efter sistnämnda dag.

Promemorians förslag har på denna punkt föranlett en hel del kritik under remissbehandlingen. Kritiken har riktat sig både mot den föreslagna utgångspunkten för tidsberäkningen och mot fristens längd. När det gäller den första frågan har från flera håll föreslagits att tiden i stället skall räknas från den dag då utlämningsframställningen har kommit den lokala åklagarmyndigheten till handa. För egen del anser jag mig inte kunna biträda denna ståndpunkt. Att låta fristen börja löpa först den dag då framställningen överlämnats till lokal åklagarmyndighet skulle enligt min mening vara principiellt otillfredsställande eftersom det här gäller att understryka behovet av stor skyndsamhet i hela proceduren. I likhet med bl. a. RÅ godtar jag sålunda promemorians lösning i fråga om utgångspunkten för fristens beräkning.

Vad däremot angår fristens längd finner jag att de synpunkter som framförts vid remissbehandlingen bör leda till att promemorians förslag jämkas något. Med hänsyn till de komplikationer av olika slag som kan uppstå vid handläggningen av utlämningsärenden synes sålunda den i promemorian föreslagna tiden vara för kort. I departementsförslaget har tiden därför bestämts till åtta dagar räknat från den dag då RÅ fått del av utlämningsframställningen. Någon särskild bestämmelse för det fallet att RÅ skulle finna att utlämningsframställningen inte skall bifallas men regeringen inte delar denna uppfattning utan återlämnar ärendet till honom har jag inte ansett behövas. Är frågan tveksam, torde RÅ få föranstalta om häktning för tiden tills regeringen prövat ärendet.

Den nu aktuella fristen berör inte fall då provisoriskt reseförbud har meddelats. Enligt de allmänna bestämmelserna i 25 kap. RB överprövas reseförbud som meddelats av annan än rätten bara i det fallet att den misstänkte begär rättens prövning av förbudet. En sådan överprövning är i fall av provisoriskt reseförbud enligt 23 § första stycket allmänna utlämningslagen obligatorisk med hänsyn till föreskrifterna i samma paragrafs andra stycke.

Ställer man samman de föreslagna ändringarna i 16 och 23 §§ kommer gången av ett ärende om utlämning av den som anhållits provisoriskt i regel att bli följande. Sedan chefen för justitiedepartementet fått rättens underrättelse om att ett beslut om anhållande skall bestå och inte funnit skäl att utverka regeringens förordnande om att upphäva åtgärden, underrättas utrikesdepartementet därom och anges viss dag, när framställning om utlämning senast skall göras. Den aktuella tidsfristen bestäms så kort som möjligt och får inte i något fall utgå senare än 40 dagar från anhållandet. Har utlämningsframställning inte inkommit till utrikesdepartementet inom den bestämda fristen, skall utrikesdepartementet genast underrätta anhållningsmyndigheten, som har att frige den anhållne. Om framställning görs inom utsatt tid, överlämnas handlingarna i ärendet — i förekommande fall efter skyndsam översättning till svenska språket — från utrikesdepartementet via justitiedepartementet till RÅ, samtidigt som anhållningsmyndigheten underrättas om framställningen. Om inte RÅ omedelbart finner att avslag bör meddelas, verkställs utredning i ärendet. Enligt praxis remitterar RÅ ärendet för utredning och yttrande till lokal åklagarmyndighet, vanligen den åklagare som har meddelat anhållningsbeslutet. Denne får då underlag för bedömning av frågan om anhållandet bör övergå i häktning. Om den anhållne inte friges, skall häktningsframställning avlåtas senast på åttonde dagen efter den då RÅ fick del av framställningen om utlämning.

24 a §

I överensstämmelse med vad som anförts i den allmänna motiveringen föreslås i denna nya paragraf, att sedan framställning om utlämning har gjorts, åtal inte får väckas eller strafföreläggande eller föreläggande av ordningsbot utfärdas beträffande det uppgivna brottet, såvida inte framställningen har avslagits. Om förundersökning redan har inletts skall denna således nedläggas i händelse av bifall till framställningen om utlämning. Från något håll har framförts tanken att det dessutom borde uttryckligen föreskrivas att ett väckt åtal skall läggas ned om utlämning sker för det brott som åtalet avser. Jag delar uppfattningen att en bestämmelse rörande detta fall är påkallad. Bestämmelsen bör dock ha den innebörden att bifall till utlämningsframställningen sedan åtal har väckts skall anses utgöra rättegångshinder i det anhängiggjorda målet. Hindret gäller även mot målsäganden såvitt avser ansvarsfrågan. Några bestämmelser för åklagarens handlande behövs inte. Han har endast att anmäla rättegångshindret till domstolen.

25 §

Beträffande det föreslagna nya andra stycket i denna paragraf, vilket avser transitering av svensk medborgare från utomnordiskt land till något av de andra nordiska länderna, hänvisas till vad som har anförts i den allmänna motiveringen.

7.2 Förslaget till lag om ändring i brottsbalken

34 kap.

18 §

Paragrafen saknar motsvarighet i gällande rätt.

Första stycket avser att undanröja de svårigheter som uppstår, när man från svensk sida begär utlämning från annan stat för verkställighet av en påföljd som ådömts gemensamt för flera brott och hinder mot utlämning enligt den främmande statens lagstiftning möter beträffande något av brotten. Hindret kan i ett sådant fall bestå i att något av brotten inte är straffbart eller är preskriberat enligt den främmande statens lagstiftning eller att brottet inte uppfyller de krav som enligt denna gäller i fråga om svårhetsgrad för att utlämning skall få beviljas. I sådana fall måste man f. n. återkalla utlämningsframställningen. Om en svensk begäran om utlämning för verkställighet av en gemensamt ådömd påföljd bifalles endast med avseende på något eller några av brotten kan nämligen domen efter genomförd utlämning inte verkställas i Sverige, eftersom laglig möjlighet hittills saknats att dela upp påföljden på de olika brotten.

Enligt förslaget skall domstol undanröja den gemensamt ådömda påföljden och döma till påföljd för den brottslighet för vilken utlämning kan äga rum i det fall att fråga uppkommer om utlämning till Sverige av någon som har dömts till fängelse, ungdomsfängelse eller internering som gemensam påföljd och hinder mot utlämning enligt den främmande statens lagstiftning möter mot utlämning för något av brotten. Frågan skall tas upp efter anmälan av åklagare. En uppdelning av påföljden i egentlig mening kommer därvid i fråga närmast i det fallet att den som skall utlämnas har dömts till fängelse som gemensamt straff. I detta fall kommer domstolens avgörande i allmänhet att gå ut på en beräkning av vad som av det sammanlagda straffet belöper på den brottslighet för vilken utlämning kan ske. Är den tidigare påföljden ungdomsfängelse eller internering och sålunda obestämd till tiden, bör någon motsvarande beräkning i regel inte göras. Domstolen har i ett sådant fall alltid möjlighet att fastställa ett tidsbegränsat fängelsestraff för den brottslighet för vilken utlämning kan ske. Om den tidigare bestämda påföljden är exempelvis internering med en bestämd minsta tid för anstaltsvården som ger utrymme för en uppdelning, kan det emellertid framstå som mest ändamålsenligt att bestämma påföljden till internering även för den brottslighet som kan föranleda utlämning.

Ett avgörande enligt första stycket innebär att den därvid bestämda påföljden träder i stället för den som ådömts genom den tidigare domen. Någon verkställighet av sistnämnda dom kan därför inte längre komma i fråga.

Andra stycket avser det fallet att fråga uppkommer om verkställighet utomlands av en gemensamt ådömd påföljd enligt internationella verkställighetslagen och hinder mot verkställighet möter beträffande något eller några av brotten enligt lagstiftningen i den främmande staten. Enligt förslaget ges domstolen i detta fall en motsvarande möjlighet att bestämma påföljden för den brottslighet beträffande vilken verkställighet kan ske i den främmande staten. Med anledning av vissa uttalanden som gjorts vid remissbehandlingen vill jag erinra om att internationella verkställighetslagen omfattar varje påföljd enligt BrB som innebär frihetsberövande utom överlämnande till särskild vård. Det finns därför i princip inte något hinder mot att påföljd vid tillämpning av andra stycket bestäms till ungdomsfängelse eller internering. Praktiska skäl och hänsynen till det förhållandet att ifrågavarande påföljder numera i realiteten förlorat mycket av sin tidigare tidsbestämda karaktär talar dock för att det i förevarande sammanhang kan vara en fördel att ersätta sådan påföljd med fängelse. Eftersom verkställighet enligt internationella verkställighetslagen kan anförtros annan stat också när det gäller bötespåföljd, kan fråga om tillämpning av andra stycket i princip komma upp även i fråga om ett gemensamt ådömt bötesstraff, om hinder för begärd verkställighet utomlands föreligger beträffande något av brotten.

38 kap.

4, 6, 8 och 9 §§

Genom de föreslagna ändringarna i dessa paragrafer görs vissa rättegångsbestämmelser som avser likartade situationer tillämpliga på förfarande enligt 34 kap. 18 §. Förslaget innebär att vid sådant förfarande enligt 38 kap. 4 § tredje stycket anmälan skall göras hos den domstol som först har dömt i målet. Enligt 6 § första stycket skall nämnd delta i handläggningen vid underrätt. I 8 § första stycket föreskrivs att den dömde i mål av förevarande slag skall beredas tillfälle att yttra sig, om detta är möjligt. Rättens avgörande skall enligt samma lagrum ske genom beslut. Slutligen innebär 9 § första stycket enligt förslaget att rättens beslut skall lända till omedelbar efterrättelse om inte annorlunda förordnas. Förslaget har i sistnämnda del föranletts av en erinran från kriminalvårdsstyrelsen och avser att motverka att utlämningsförfarandet i fall av det slag som nu avses drar ut på tiden längre än nödvändigt.

De nya bestämmelserna avses bli tillämpliga även på domar som meddelats före den nya lagstiftningens ikraftträdande.

7.3 Förslaget till lag om ändring i lagen (1959: 254) om utlämning för brott till Danmark, Finland, Island och Norge

Liksom i den allmänna utlämningslagen har i denna lag enligt förslaget ordet "Konungen" bytts ut mot ordet "regeringen" och "riksåklagarämbetet" ändrats till "riksåklagaren".

I 20 § första stycket föreskrivs f. n. att det ankommer på Kungl. Maj:t att förordna om tillämpning av den nordiska utlämningslagen i förhållande till stat som avses i 1 §. Med stöd av detta bemyndigande har Kungl. Maj:t genom kungörelse (1960: 472) förordnat om tillämpning av lagen i förhållande till samtliga dessa stater. Föreskriften innebär också att Kungl. Maj:t kan sätta lagen ur tillämpning på grund av ändrade förhållanden. Bemyndigandet är inte förenligt med 8 kap. 10 § nya regeringsformen. Enligt punkt 6 i övergångsbestämmelserna till nya regeringsformen kan bemyndigandet visserligen utnyttjas även efter ingången av år 1975 tills riksdagen bestämmer annorlunda. När emellertid nu andra ändringar görs i lagen, bör bemyndigandet tas bort. Det ankommer då på riksdagen att fatta beslut, om fråga skulle uppstå om att sätta lagen helt eller delvis ur tillämpning. I andra stycket av 20 § i gällande lydelse föreskrivs att Kungl. Maj:t får meddela de föreskrifter i övrigt som behövs för tillämpning av lagen. Detta stadgande är obehövt, eftersom regeringen har befogenhet direkt på grund av regeringsformen att besluta om verkställighet av lag (8 kap. 13 § nya regeringsformen). På grund av det anförda föreslås att 20 § skall upphävas i sin helhet.

5 §

I denna paragraf görs enligt förslaget den ändringen att termen "beslut om eftergift av åtal" byts ut mot "beslut med stöd av 20 kap. 7 § rättegångsbalken eller motsvarande bestämmelse i annan särskild författning att icke tala å brottet". Någon saklig ändring är inte åsyftad. Angående innebörden av uttrycket "motsvarande bestämmelse i annan särskild författning" hänvisas till vad som anförts vid 10 § första stycket allmänna utlämningslagen.

7 §

Som anförts i den allmänna motiveringen bygger de föreslagna ändringarna i denna paragraf på ett förslag som från dansk sida har lagts fram vid de nordiska departementsöverläggningarna angående ändringar i utlämningslagstiftningen. I två hänseenden innefattar förslaget sakliga ändringar i förhållande till vad som f. n. gäller. För det första föreskrivs i första stycket punkt 1 att vid utlämning det villkoret skall ställas upp att den som utlämnas inte i något fall får åtalas eller dömas i den främmande staten för annat före utlämningen begånget brott, om det i Sve-

rige har meddelats dom angående brottet eller beslut med stöd av 20 kap. 7 § rättegångsbalken eller motsvarande bestämmelse i annan särskild författning att inte tala å detta. F. n. kan den utlämnade i ett sådant fall åtalas eller straffas i den främmande staten, om han själv inför domstol har samtyckt därtill, om han har underlåtit att lämna landet inom en månad efter rättegång och undergående av därvid bestämd påföljd eller om han har återvänt dit sedan han lämnat landet. Enligt förslaget blir emellertid förbudet mot åtal eller bestraffning absolut i de fall som nu avses.

Den andra sakliga ändringen framgår av *punkt 2*. Den går ut på att de villkor som f. n. enligt 7 § skall gälla i samtliga utlämningsfall i fortsättningen avser endast svensk medborgare. För medborgare i annat land än Sverige medför ändringsförslaget sålunda att han kan åtalas eller straffas för tidigare brott utan att medgivande behöver inhämtas från Sverige och utan att hans eget samtycke eller annan undantagssituation föreligger, om inte dom eller beslut om åtalsunderlåtelse beträffande brottet har meddelats i Sverige. Ett undantag har dock i *punkt 3* gjorts i fråga om politiskt brott. Beträffande sådant brott skall vad som föreskrivs i punkt 2 gälla även utländsk medborgare. Om en medborgare i annan stat än Sverige utlämnas till något av de nordiska grannländerna, måste sålunda enligt förslaget medgivande inhämtas från Sverige eller också den utlämnades samtycke eller annat i punkt 2 nämnt undantagsfall föreligga för att den utlämnade skall kunna åtalas eller straffas för tidigare brott som är av politisk natur.

17 §

Angående den föreslagna ändringen i *första stycket* hänvisas till vad som har anförts vid 23 § första stycket allmänna utlämningslagen. Begäran om provisoriskt tvångsmedel enligt förevarande paragraf kan givetvis göras av polis- eller åklagarmyndighet i den främmande staten.

Den ändring som har föreslagits i *tredje stycket* avser att reglera tiden för ingivande av häkningsframställning i det fallet att utlämningsbegäran kommer in beträffande den som har anhållits provisoriskt. Föreskriften motsvarar 23 § fjärde stycket tredje punkten allmänna utlämningslagen i nu föreslagna lydelse med de avvikelserna att utgångspunkten för tidsberäkningen i förevarande fall skall vara den dag då anhållningsmyndigheten har fått del av utlämningsframställningen och att fristen har satts till fem dagar. Att tiden i detta fall enligt förslaget skall räknas från det att framställningen har kommit anhållningsmyndigheten till handa beror på att framställningen enligt nordiska utlämningslagen i normalfallet görs direkt hos denna myndighet. Fristen har ansetts kunna bestämmas kortare än i motsvarande fall enligt allmänna utlämningslagen, eftersom någon tidsutdräkt i samband med översändande av handlingar och översättning av dessa i allmänhet inte uppkommer i fall som avses i nordiska utlämningslagen.

7.4 Förslaget till lag om användning av tvångsmedel på begäran av främmande stat

1 §

I denna paragraf anges de allmänna förutsättningarna för att beslag skall få verkställas på utländsk stats begäran. Grundförutsättningen är enligt förslaget, liksom enligt utlämningslagarna, att någon i den främmande staten är misstänkt, tilltalad eller dömd för där straffbelagd gärning. För att beslag skall få äga rum förutsätts vidare att det skäligen kan antas att den egendom som avses med framställningen har betydelse för utredning om gärningen eller att den har frånhänts någon genom denna. De nu angivna förutsättningarna stämmer överens med de krav som i 27 kap. 1 § RB har ställts upp beträffande beslag i allmänhet med den avvikelser att beslag enligt förevarande lag inte skall få ske med avseende på egendom som kan antas vara förverkad genom brott. Angående de skäl som har föranlett att sistnämnda beslagsfall inte har tagits upp i departementsförslaget hänvisas till den allmänna motiveeringen.

Beslagsförfarande avses enligt förslaget kunna tillämpas såväl när den misstänkte eller dömd befinner sig i Sverige som i det fallet att han inte uppehåller sig här i landet. Liksom när det gäller beslag enligt RB avses vidare åtgärden i princip kunna företas vare sig egendomens innehavare samtycker till dess utlämnande eller motsätter sig detta. Om beslag begärs under åberopande av att egendomen har frånhänts annan genom brott, kan emellertid beslag uppenbarligen inte ske i den situationen att egendomen innehas av tredje man och denne visar att han förvärvat egendomen i god tro. Beslag på den nu angivna grunden syftar till att säkerställa målsägandens anspråk på att få tillbaka egendom som har frånhänts honom, och åtgärden är därför ändamålslös, om tredje man har en mot målsäganden gällande rätt till egendomen.

Beslag kan enligt förslaget användas även när lagakraftäggande dom har meddelats i den främmande staten. I denna fråga hänvisas till vad som har anförts i den allmänna motiveringen.

Liksom utlämningslagarna bygger förevarande lag enligt förslaget på den principen att förfarandet skall föregås av en diskretionär prövning inom den ram som lagen anger. Vid denna prövning bör beaktas om ett beslag med hänsyn till omständigheterna i det ifrågavarande fallet är en lämplig åtgärd. Det intresse som ligger bakom den främmande statens framställning får därvid vägas mot åtgärdens mer eller mindre ingripande verkan från den enskildes synpunkt och dennes anspråk på berättigat rättsskydd. Särskild uppmärksamhet påkallar det fallet att beslag begärs av egendom som har frånhänts någon genom brott och som i

Sverige innehas av en person som gör gällande godtrosförvärv av egendomen eller rätt till denna på annan grund men som inom ramen för beslagsförfarandet likväl inte förmått styrka denna påstådda rätt. Beslag enligt förevarande lag innebär visserligen ingen verkställighetsåtgärd i vanlig mening eftersom det ankommer på den främmande staten att sörja för en eventuell domsverkställighet. Men innehavarens möjlighet att i utlandet bevaka sina intressen och hävda den rätt som han kan ha till egendomen i fråga kan givetvis bli starkt begränsade, inte minst av rent praktiska skäl. Med hänsyn härtill bör framställning från utomnordisk stat i allmänhet avslås, om tredje man som innehar egendomen gör gällande exempelvis godtrosförvärv och visar sannolika skäl för sitt påstående, såvida man inte i det särskilda fallet finner att tillfredsställande rättsskydd för denne kan skapas genom att förbehåll ställs upp när egendomen lämnas ut till den främmande staten. Större möjlighet att bifalla den främmande statens framställning i de fall tredje man påstår sig ha rätt till egendomen föreligger, när framställningen avser endast att säkerställa bevisning för rättegång. I sådana fall torde nämligen oftast tredje mans intresse kunna tillgodoses genom att man vid utlämnandet av egendomen gör förbehåll om att den skall återställas, när rättegången har slutförts.

2 §

I denna paragraf föreskrivs att egendom som har tagits i beslag får överlämnas till den främmande staten och att de förbehåll som är påkallade med hänsyn till enskilds rätt eller från allmän synpunkt därvid får föreskrivas. Paragrafen knyter an till bestämmelserna i 21 § allmänna utlämningslagen och 15 § tredje stycket nordiska utlämningslagen. Som framgår av de följande bestämmelserna skall emellertid ett verkställt beslag kunna hävas av domstol, om åtgärden inte befinnes lagligen grundad eller, såvitt rör framställning från nordisk stat, om domstolen efter en diskretionär prövning finner att den i beslag tagna egendomen inte bör överlämnas. I fråga om framställning från annan än nordisk stat skall regeringen kunna avslå framställningen även om domstolen har förordnat att beslaget skall bestå. En erinran om att egendomen inte skall överlämnas i dessa fall har gjorts vid avfattningen av förevarande bestämmelse.

Angående uppställandet av förbehåll vid egendomens utlämnande har förut berörts det fallet att tvångsmedel från den främmande statens sida begärs för säkerställande av bevisning i rättegång och egendomen i Sverige innehas av tredje man som gör gällande rätt till denna. Som förbehåll kan i ett sådant fall föreskrivas t. ex. att föremålet efter avslutad rättegång i den främmande staten skall återställas till svensk myndighet,

lämpligen den åklagarmyndighet som först har förordnat om beslag. Förbehåll av detta slag har förutsatts kunna föreskrivas vid utlämnande av beslagtagen egendom enligt utlämningslagarna.

3 §

I denna paragraf lämnas föreskrifter i fråga om innehållet i en framställning från främmande stat om användning av tvångsmedel. Paragrafen knyter an till motsvarande bestämmelse i 14 § andra stycket allmänna utlämningslagen.

4 §

Paragrafen avser fall då framställning om tvångsmedel görs av myndighet i Danmark, Finland, Island eller Norge. På motsvarande sätt som enligt nordiska utlämningslagen skall enligt *första stycket* framställning från någon av dessa stater kunna göras direkt av polis- eller åklagarmyndighet i den främmande staten till RÅ eller, om egendomens förvaringsplats är känd, till lokal åklagare.

Genom hänvisning till nordiska utlämningslagen föreskrivs i *andra stycket* vissa hinder mot bifall till framställningen om tvångsmedel. Hänvisningarna till 3 § första stycket och 4 § i nämnda lag avser de fallen att brottet kan bestraffas endast med böter eller är av politisk natur. Genom hänvisningen till 5 § föreskrivs ett absolut förbud mot tvångsmedelsförfarande när dom eller beslut att ej tala å brottet har meddelats enligt 20 kap. 7 § RB eller motsvarande bestämmelse i annan särskild författning.

I *tredje stycket* anges att åklagaren efter prövning av framställningen får företa de åtgärder som påkallas därav. Avsikten är att de aktuella bestämmelserna om beslag i 27 kap. RB därvid skall äga motsvarande tillämpning. Genom hänvisning även till vissa bestämmelser i 28 kap. samma balk öppnas dessutom möjlighet att företa husrannsakan för eftersökande av föremål som skall tas i beslag.

Vid åklagarens prövning av framställningen måste först avgöras om de lagliga förutsättningarna för bifall till denna är för handen. Åklagaren har alltså att ta ställning till frågan om det skäligen kan antas att den ifrågavarande egendomen har betydelse för brottsutredningen i den främmande staten eller att den har fränthänts någon genom brott. Vidare måste tillses att inte något av de hinder mot bifall till framställningen möter som anges i andra stycket genom hänvisning till de angivna paragraferna i nordiska utlämningslagen. Även om åklagaren finner att det inte finns något lagligt hinder mot bifall till den främmande statens begäran, har han emellertid enligt den föreslagna avfattningen inte absolut skyldighet att verkställa den begärda åtgärden. Avsikten är att åklagaren

skall kunna underlåta att bifalla framställningen, om han av särskild anledning finner att beslag inte bör äga rum. Att sålunda även underordnad åklagare har anförtrots en fri prövningsrätt när det är fråga om framställning från annan nordisk stat, har inte ansetts vara ägnat att väcka betänkligheter. En motsvarande befogenhet till diskretionär prövning för stats- eller distriktsåklagare föreligger enligt 15 § första stycket nordiska utlämningslagen (jfr prop. 1959: 72 s. 43). I allmänhet bör dock en lagligen grundad framställning efterkommas. Det torde kunna förutsättas att RÅ kommer att verka för en enhetlig praxis.

I fjärde stycket ges regler för domstolsprövningen. Ett verkställt beslag skall enligt förslaget obligatoriskt anmälas hos domstol. Domstolens prövning skall i första hand avse frågan om beslaget är lagligen grundat. Domstolen har därvid att beakta samtliga de i lagen uppställda förutsättningarna för att beslag skall få äga rum, således även de hinder mot sådan åtgärd som föreskrivs i andra stycket genom hänvisningen till 3 § första stycket samt 4 och 5 §§ nordiska utlämningslagen.

Om domstolen inte finner beslaget lagligen grundat, skall detta givetvis hävas. Föreligger inte något lagligt hinder mot beslaget, har domstolen att göra en diskretionär prövning av lämpligheten att överlämna den beslagtagna egendomen till den främmande staten. Beträffande denna prövning må hänvisas till vad jag förut anfört om åklagarens motsvarande prövningsrätt.

Skall beslaget bestå, åligger det domstolen att föreskriva de förbehåll som anses påkallade av hänsyn till enskilds rätt eller från allmän synpunkt.

Domstolsförfarandet regleras enligt förslaget genom en hänvisning till 27 kap. 5 § RB. Härav följer att domstolen har att sätta ut förhandling så snart det kan ske. Med hänsyn till att det i fall av förevarande slag kan bli fråga om delgivning av kallelse och andra handlingar i utlandet och eventuellt också om inställelse vid domstolen av utomlands bosatt person, har det inte ansetts lämpligt att föreskriva en så kort frist som den fyradagarsfrist för prövning av fråga om beslag som anges i 27 kap. 6 § RB. I föreskriften om att förhandlingen skall äga rum så snart det kan ske ligger emellertid ett krav på att domstolen skall iaktta största möjliga skyndsamhet.

Genom hänvisningen till 27 kap. 5 § RB och den där gjorda hänvisningen till 24 kap. samma balk får vidare vissa bestämmelser i sistnämnda kapitel motsvarande tillämpning på förfarandet. Härav följer bl. a. att förhandling i vissa fall kan äga rum, trots att den som har drabbats av beslaget inte är närvarande. Så kan, i överensstämmelse med 24 kap. 14 §, ske om han har berövats friheten i den främmande staten och synnerligt hinder möter mot hans inställande vid svensk domstol. Inte heller när han har kallats till förhandlingen utan att själv eller genom ombud inställa sig eller när anledning förekommer att han

har avvikt eller eljest håller sig undan föreligger hinder mot att förhandlingen hålls i hans utevaro (24 kap. 17 § andra stycket).

Slutligen föreskrivs enligt förslaget att rättens avgörande skall ske genom beslut. Beslutet är att anse som slutligt och kan givetvis överklagas enligt vanliga regler.

5 §

Paragrafen avser framställning om tvångsmedel från utomnordiskt land. Förfarandet har enligt förslaget byggts upp i nära anslutning till förfarandet enligt allmänna utlämningslagen. I överensstämmelse härmed anges i *första stycket* att framställning skall göras på diplomatisk väg.

I *andra stycket* föreskrivs genom en hänvisning till 4 § första stycket första punkten samt 5, 6 och 10 §§ allmänna utlämningslagen vissa hinder mot bifall till den främmande statens begäran. Hinder skall enligt vad som följer av hänvisningarna föreligga, om den ifrågavarande gärningen inte motsvarar brott för vilket i svensk lag är stadgat fängelse i mer än ett år, om det är fråga om brott av krigsman eller brott av övervägande politisk beskaffenhet, om det i Sverige har meddelats dom eller beslut om åtalsunderlåtelse beträffande brottet eller preskription inträtt enligt våra regler och i vissa fall om dom har meddelats i tredje land.

I sakens natur ligger att någon formell hänvisning till 7 eller 8 § allmänna utlämningslagen inte har kunnat göras. Dessa lagrum förbjuder utlämning vid risk för politisk eller liknande förföljelse, som riktar sig mot liv eller frihet eller eljest är av svår beskaffenhet, och utlämning som är oförenlig med humanitetens krav. Det är emellertid utan särskild föreskrift uppenbart att en framställning om användning av tvångsmedel enligt förevarande lag skall avslås, om den har karaktären av politisk förföljelse mot den avsedda personen eller skulle strida mot de krav som kan ställas upp av humanitetsskäl.

Förfarandet sedan en framställning om tvångsmedel kommit in regleras närmare i *tredje stycket* som helt ansluter till 15 § allmänna utlämningslagen i dess nu förslagna lydelse.

6 §

Första stycket överensstämmer med 16 § allmänna utlämningslagen i dess föreslagna nya lydelse. Av dess avfattning följer att RÅ vid sin prövning av framställningen har att beakta både om lagligt hinder mot bifall till framställningen föreligger och om den bör avslås av lämplighetsskäl. På samma sätt som enligt allmänna utlämningslagen är det emellertid regeringen som enligt förslaget har att göra den slutliga diskretionära prövningen. Underordnad åklagare får enligt förslaget inte någon fri prövningsrätt i detta fall.

I *andra stycket* föreskrivs att RÅ skall låta företa de åtgärder som på-

kallas av framställningen, om denna inte avslås, samt att aktuella bestämmelser om beslag i 27 kap. RB och om husrannsakan i 28 kap. samma balk skall äga motsvarande tillämpning. Liksom i ärenden enligt allmänna utlämningslagen torde RÅ vanligen komma att överlämna åt underordnad åklagare att företa erforderliga åtgärder.

I *tredje stycket*, som avser domstolsprövningen, anges att vad som föreskrivs i 4 § fjärde stycket skall ha motsvarande tillämpning. Jag hänvisar alltså i denna del till vad som har anförts vid 4 §. Liksom enligt sistnämnda lagrum har domstolen att pröva beslagets laglighet och, om åtgärden inte anses vara lagligen grundad, häva beslaget. Med hänsyn till att det när framställningen har gjorts av utomnordisk stat enligt förslaget är regeringen som har det slutliga avgörandet om framställningen skall bifallas, föreligger dock vissa avvikelser från vad som har föreskrivits i 4 § fjärde stycket. Eftersom domstolens avgörande inte är slutgiltigt, har sålunda domstolen inte tillagts någon diskretionär prövningsrätt och inte heller har angetts att domstolen skall föreskriva förbehåll som avses i 2 § utan i stället att den skall pröva om sådana förbehåll bör föreskrivas. Vidare har, i nära anslutning till 16 § tredje stycket andra punkten allmänna utlämningslagen angetts att beslut av rätten gäller fram till dess regeringen har avgjort ärendet. Regeringen kan nämligen enligt förslaget avslå framställningen även när det genom lagakraftätagande beslut har fastslagits att beslagsåtgärden är lagligen grundad.

Fjärde stycket avser regeringens slutliga prövning. Det motsvaras i allmänna utlämningslagen av 20 § första stycket. Enligt förslaget skall regeringen vara bunden av lagakraftätagande beslut av domstol så till vida att regeringen inte får bifalla framställningen, om domstolen har funnit beslaget ej vara lagligen grundat. Även om domstolen inte funnit laga hinder mot åtgärden föreligga, har emellertid regeringen befogenhet att avslå framställningen av diskretionära skäl. Om regeringen bifaller framställningen, skall vidare de förbehåll ställas upp som domstolen har funnit påkallade. I sakens natur ligger att regeringen också äger föreskriva ytterligare förbehåll, om det skulle anses behövas.

7.5 Förslaget till lag om ändring i lagen (1963: 197) om allmänt kriminalregister

Enligt 3 § lagen om allmänt kriminalregister skall i det hos rikspolisstyrelsen förda allmänna kriminalregistret anteckning ske bl. a. om beslut meddelas jämlikt 34 kap. 10 § BrB. Som tidigare berörts föreslås att i samma kapitel skall införas en ny paragraf, 18 §, som ger domstol möjlighet att i vissa fall då gemensam påföljd har ådömts för två eller flera brott bestämma påföljden för en del av denna brottslighet. Även sådant beslut bör antecknas i det allmänna kriminalregistret. En bestämmelse härom föreslås därför införd i 3 § lagen om allmänt kriminalregister.

7.6 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Lagarna föreslås träda i kraft den 1 juli 1975.

De nya bestämmelserna torde utan komplikationer kunna tillämpas även beträffande framställningar om utlämning som ingivits före ikraftträdandet. Detta gäller både de materiella reglerna om förutsättningar för utlämning och stadgandena om förfarandet. Några särskilda övergångsbestämmelser behövs därför inte i dessa hänseenden.

Beträffande ändringarna i den allmänna utlämningslagen bör emellertid liksom vid lagens tillkomst föreskrivas att bestämmelser i överenskomme med främmande stat som gäller vid ikraftträdandet skall lända till efterrättelse även om de avviker från lagen. Övergångsbestämelsen får aktualitet exempelvis i fråga om det nya utlämningshinder som föreslås infört i 10 § tredje stycket. I övrigt torde särskilda övergångsbestämmelser inte behövas.

8 Hemställan

Jag hemställer att lagrådets yttrande över förslagen till

1. lag om ändring i lagen (1957: 668) om utlämning för brott,
2. lag om ändring i brottsbalken,
3. lag om ändring i lagen (1959: 254) om utlämning för brott till Danmark, Finland, Island och Norge,
4. lag om användning av tvångsmedel på begäran av främmande stat,
5. lag om ändring i lagen (1963: 197) om allmänt kriminalregister inhämtas genom utdrag av protokollet.

Vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt bifaller Hans Maj:t Konungen.

Ur protokollet:

Brita Gyllensten

Bilaga 1
(Promemoriaförslaget)

1 Förslag till**Lag om ändring i lagen (1957: 668) om utlämning för brott**

Härigenom förordnas i fråga om lagen (1957: 668) om utlämning för brott

dels att 3 § skall upphöra att gälla,

dels att i 1, 11, 21, 22 och 24 §§ ordet "Konungen" skall bytas ut mot "regeringen",

dels att 4, 10, 12, 15—17, 20, 23 och 25 §§ skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 §

Ej må någon utlämnas, med mindre den gärning för vilken utlämning begäres motsvarar brott, för vilket enligt svensk lag är stadgat fängelse i mer än ett år. Har personen i den främmande staten dömts för gärningen, må han utlämnas allenast om påföljden utgör minst frihetsstraff i fyra månader eller annat omhändertagande på anstalt under motsvarande tid.

Sker utlämning till främmande stat för gärning som avses i första stycket, må utlämning till den staten samtidigt medgivas jämväl för gärning som motsvarar brott, för vilket enligt svensk lag är stadgat lindrigare straff än fängelse i mer än ett år.

10 §

Är den person som avses med framställningen här i riket åtalad för det uppgivna brottet, eller har här i riket meddelats dom eller beslut om eftergift av åtal beträffande samma brott, må utlämning för det brottet ej äga rum.

Ej heller må utlämning beviljas, om straff för brottet skulle vara förfallet enligt svensk lag.

Har fråga om ansvar för brottet prövats genom lagakraftäggande dom, meddelad i annan främmande stat än den som gjort framställning om utlämning, och är brottet förövat i den först nämnda staten eller har denna stat tillträtt den europeiska utlämningskonventionen den 13 december 1957, den europeiska konventionen den 28 maj 1970 om brottmålsdoms internationella rättsverkningar eller den europeiska konventionen den

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

15 maj 1972 om överförande av lagföring i brottmål, må den tilltalade ej utlämnas för det brottet,

1. om han har frikänts från ansvar,

2. om han har förklarats skyldig till brottet utan att påföljd har ådömts,

3. om ådömd påföljd har verkställts i sin helhet, eller

4. om ådömd påföljd har bortfallit enligt lagen i den främmande staten.

Tredje stycket gäller ej i fråga om brott, som förövats i den stat som begärt utlämning eller mot denna stat eller menighet eller allmän inrättning i den staten.

12 §

Vid beviljande av utlämning skola i tillämpliga delar uppställas följande villkor:

1. Den som utlämnas må icke, utan särskilt medgivande enligt 24 §, i den främmande staten åtalas eller straffas för annat brott som begåtts före utlämningen eller, utom i fall som avses i 13 § andra stycket, utlämnas till annan stat, med mindre han underlåtit att, oaktat hinder ej mött, lämna landet inom fyrtiofem dagar efter rättegång och undergående av straff eller annan påföljd som må hava ådömts honom för brott, varför utlämning ägt rum, eller återvänt dit sedan han lämnat landet.

2. Den som utlämnas må icke under den tid av fyrtiofem dagar som under 1 sägs på något sätt hindras att lämna landet, såframt han icke gör sig skyldig till nytt brott.

3. Den som utlämnas må icke för brottet åtalas vid domstol, som endast för tillfället eller för särskilda undantagsförhållanden erhållit befogenhet att pröva mål av sådan beskaffenhet. Konungen äger dock medgiva undantag från vad nu sagts, om det finnes förenligt med rättssäkerheten.

4. Den som utlämnas må ej för brottet straffas med döden.

2. Den som utlämnas må icke för brottet åtalas vid domstol, som endast för tillfället eller för särskilda undantagsförhållanden erhållit befogenhet att pröva mål av sådan beskaffenhet. Regeringen äger dock medgiva undantag från vad nu sagts, om det finnes förenligt med rättssäkerheten.

3. Den som utlämnas må ej för brottet straffas med döden.

I fall som avses i 5 eller 6 § skall särskilt angivas, att den som utlämnas icke må straffas enligt bestämmelse som avser brott av krigsman eller såsom för politiskt brott.

I övrigt uppställer Konungen de villkor som prövas erforderliga.

I övrigt uppställer regeringen de villkor som prövas erforderliga.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

15 §

Framgår av inkomna handlingar, att framställningen icke lagligen kan bifallas, eller finner Konungen eljest anledning föreligga att icke villfara framställningen, skall den omedelbart avslås.

Framgår av inkomna handlingar, att framställningen icke lagligen kan bifallas, skall den omedelbart avslås av regeringen. I annat fall överlämnas de inkomna handlingarna genast från utrikesdepartementet till riksåklagaren. Chefen för justitiedepartementet skall samtidigt underrättas om framställningen.

16 §

Därest framställningen icke omedelbart avslås, överlämnas ärendet till riksåklagarämbetet, som verkställer erforderlig utredning enligt vad om förundersökning i brottmål är stadgat.

Finner riksåklagaren av de till honom enligt 15 § överlämnade handlingarna, att framställningen icke kan bifallas, skall han genast överlämna ärendet jämte eget yttrande till regeringen. Finner regeringen anledning föreligga att icke bifalla framställningen, skall den avslås. I annat fall skall ärendet återlämnas till riksåklagaren.

I ärende, som icke avslås efter vad i första stycket sägs, skall riksåklagaren verkställa erforderlig utredning enligt vad om förundersökning i brottmål är stadgat.

Om tvångsmedel skall gälla vad som i allmänhet är föreskrivet för brottmål. Beslut av rätten gäller tills vidare intill dess högsta domstolen prövat ärendet enligt vad nedan sägs och, om utlämning enligt dess beslut kan lagligen beviljas, Konungen avgjort ärendet. Talan mot rättens beslut föres genom besvär till högsta domstolen utan inskränkning till viss tid.

Om tvångsmedel skall gälla vad som i allmänhet är föreskrivet för brottmål. Beslut av rätten gäller tills vidare intill dess högsta domstolen prövat ärendet enligt vad nedan sägs och, om utlämning enligt dess beslut kan lagligen beviljas, regeringen avgjort ärendet. Talan mot rättens beslut föres genom besvär till högsta domstolen utan inskränkning till viss tid.

Den som häktats äger påfordra, att ny förhandling skall äga rum inom tre veckor från det beslut senast meddelats.

17 §

Sedan utredningen avslutats, överlämnar riksåklagarämbetet ärendet jämte eget yttrande till högsta domstolen.

Sedan utredningen avslutats, överlämnar riksåklagaren ärendet jämte eget yttrande till högsta domstolen.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

20 §

Sedan högsta domstolens beslut meddelats, anmäles ärendet *i statsrådet*. Om högsta domstolen funnit hinder mot utlämning möta enligt 1—10 §§, må framställningen icke bifallas. Genom överenskommelse med främmande stat må dock bestämmas att, om hinder ansetts möta enligt 8 eller 9 §, frågan skall kunna hänskjutas till internationell skiljedom.

Därest utlämning beviljas, skall utsättas tid, inom vilken den främmande staten skall hämta den som utlämnas. Tiden må icke utan synnerliga skäl överstiga en månad från det nämnda stat erhållit del av beslutet.

Konungen äger förordna, att den, som enligt beslut skall utlämnas, i avbidan på verkställigheten skall tagas i förvar eller ställas under uppsikt.

Sedan högsta domstolens beslut meddelats, anmäles ärendet *för regeringen*. Om högsta domstolen funnit hinder mot utlämning möta enligt 1—10 §§, må framställningen icke bifallas. Genom överenskommelse med främmande stat må dock bestämmas att, om hinder ansetts möta enligt 8 eller 9 §, frågan skall kunna hänskjutas till internationell skiljedom.

Regeringen äger förordna, att den, som enligt beslut skall utlämnas, i avbidan på verkställigheten skall tagas i förvar eller ställas under uppsikt.

23 §

Den som i främmande stat är efterlyst för brott, vilket enligt denna lag kan föranleda utlämning, må i avvaktan på begäran därom omedelbart anhållas eller åläggas reseförbud av polis- eller åklagarmyndighet enligt vad som i allmänhet gäller om brottmål. Beslag må ock i sådant fall åga rum.

Beslut om användning av tvångsmedel skall utan uppskov anmälas hos rätten, som skyndsamt efter förhandling enligt vad om brottmål är stadgat prövar åtgärden samt, om anhållande eller reseförbud skall bestå, genast underrättar chefen för justitiedepartementet därom. Finner denne, att hinder mot utlämning föreligger eller att utlämning eljest ej bör ske, har han att utverka *Konungens* förordnande om upphävande av åtgärden. I annat fall skall den främmande staten genom utrikesdepartementets försorg underrättas om åtgärden. Därvid skall angivas viss av chefen för justitiedepartementet bestämd tid, inom vilken framställning om utlämning skall göras.

Beslut om användning av tvångsmedel skall utan uppskov anmälas hos rätten, som skyndsamt efter förhandling enligt vad om brottmål är stadgat prövar åtgärden samt, om anhållande eller reseförbud skall bestå, genast underrättar chefen för justitiedepartementet därom. Finner denne, att hinder mot utlämning föreligger eller att utlämning eljest ej bör ske, har han att utverka *regeringens* förordnande om upphävande av åtgärden. I annat fall skall den främmande staten genom utrikesdepartementets försorg underrättas om åtgärden. Därvid skall angivas viss av chefen för justitiedepartementet bestämd tid, inom vilken framställning om utlämning skall göras. *Denna tid får inte*

Nuvarande lydelse

Mot rättens beslut må talan ej föras. Den som anhållits eller underkastats reseförbud äger dock för prövning, om åtgärden skall bestå, påfordra ny förhandling inom tre veckor från det beslut senast meddelats.

Föreslagen lydelse

vara längre än trettio dagar från den dag den efterlyste anhölls eller meddelades reseförbud enligt första stycket. När framställning om utlämning inkommer skall utrikesdepartementet genast underätta den myndighet som först meddelat beslut om åtgärden.

Har framställning om utlämning av den som är anhållen eller underkastad reseförbud ej gjorts inom den enligt andra stycket bestämda tiden eller, om längre frist bestämts genom överenskommelse med främmande stat, inom den sålunda bestämda fristen, skall den anhållne frigivas eller meddelat reseförbud hävas. Detsamma gäller när framställning avslås enligt 15 eller 16 §. Om anhållen i annat fall ej frigives skall framställning om hans häktande avläsas till rätten enligt vad som stadgas i 24 kap. rättegångsbalken. Som utgångspunkt för den i 12 § sagda kapitel stadgade fristen skall räknas den dag riksåklagaren fick del av utlämningsframställningen.

25 §

Chefen för justitiedepartementet äger medgiva, att den som av främmande stat utlämnas till annan stat må föras genom riket, såframt denne icke är svensk medborgare och ej heller eljest synnerliga skäl äro däremot. Framställning härom göres på diplomatisk väg.

Sker utlämningen till Danmark, Finland, Island eller Norge får även svensk medborgare föras genom riket, om hinder ej föreligger för utlämning av honom till den mottagande staten enligt 2 eller 4 § lagen (1959: 254) om utlämning för brott till Danmark, Finland, Island och Norge.

Denna lag träder i kraft den

Bestämmelser i överenskommelse med främmande stat, som för Sveriges del är gällande vid nya lagens ikraftträdande, skall lända till efterrättelse även om de avviker från vad lagen stadgar.

2 Förslag till

Lag om ändring i brottsbalken

Härigenom förordnas i fråga om brottsbalken,
dels att i 34 kap. skall införas en ny paragraf, 18 §, av nedan angivna lydelse,
dels att 38 kap. 4 § skall ha nedan angivna lydelse,

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

34 kap.

18 §

Uppkommer fråga att begära någon utlämnad till Sverige för verkställighet av dom, varigenom dömts till fängelse, ungdomsfängelse eller internering som gemensam påföljd för två eller flera brott, och kan utlämning enligt den främmande statens lagstiftning ej ske för alla brotten, skall domstol, efter anmälan av åklagare, bestämma vilken del av påföljden som avser den brottslighet för vilken utlämning kan äga rum.

Motsvarande skall gälla för det fall att fråga uppkommer om verkställighet utomlands av svensk brottmålsdom, som avser två eller flera brott, i enlighet med lagen (1972: 260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom och hinder mot verkställighet föreligger enligt den främmande statens lagstiftning såvitt avser något eller några av brotten.

38 kap.

4 §

Anmälan jämlikt 34 kap. 10, 12 eller 15 § göres hos första domstol i något av målen.

Anmälan jämlikt 34 kap. 10, 12, 15 eller 18 § göres hos första domstol i något av målen.

Ansökan jämlikt 34 kap. 13 § göres hos den rätt som först avgjort det mål vari dömts till internering.

Denna lag träder i kraft den

3 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1959: 254) om utlämning för brott till Danmark, Finland, Island och Norge

Härigenom förordnas i fråga om lagen (1959: 254) om utlämning för brott till Danmark, Finland, Island och Norge, att 7, 9, 17, 18 och 20 §§ skall ha nedan angivna lydelse

Nuvarande lydelse

Vid utlämning skall såsom villkor gälla, att den som utlämnas icke må i den främmande staten åtalas eller straffas för annat brott som begåtts före utlämningen med mindre

särskilt medgivande lämnats enligt 18 §;

han själv inför domstol samtyckt därtill;

han underlåtit att, oaktat hinder ej mött, lämna landet inom en månad efter rättegång och undergående av straff eller annan påföljd som må hava ådömts honom för brott, varför utlämning ägt rum; eller

han återvänt dit sedan han lämnat landet.

Därjämte skall gälla, att den som utlämnas allenast må i fall som avses i 8 § eller efter medgivande enligt 18 § utlämnas till tredje stat för brott, som han förövat före utlämningen.

Föreslagen lydelse

7 §

Vid utlämning skall i tillämpliga delar följande villkor gälla:

1. Den som utlämnas må icke i den främmande staten åtalas eller straffas för annat före utlämningen begånget brott, om här i riket meddelats dom angående brottet eller beslut om eftergift av åtal för brottet.

2. Svensk medborgare som utlämnas må i den främmande staten ej heller åtalas eller straffas för annat brott som begåtts före utlämningen med mindre

särskilt medgivande lämnats enligt 18 §;

han själv inför domstol samtyckt därtill;

han underlåtit att, oaktat hinder ej mött, lämna landet inom en månad efter rättegång och undergående av straff eller annan påföljd som må hava ådömts honom för brott, varför utlämning ägt rum; eller

han återvänt dit sedan han lämnat landet.

3. Vad som föreskrives under 2 skall i fråga om politiskt brott gälla även när den som utlämnas icke är svensk medborgare.

4. Den som utlämnas må icke utlämnas till tredje stat för brott, som han förövat före utlämningen, med mindre särskilt medgivande därtill lämnas i beslutet om utlämning eller enligt 18 §.

I samband med beviljande av utlämning må uppställas de ytterligare villkor, som prövas erforderliga.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

9 §

Framställning om utlämning skall av polis- eller åklagarmyndighet i den stat som önskar utlämningen göras antingen hos *riksåklagarämbetet* eller, om gärningsmannens uppehållsort i riket är känd, direkt hos stats- eller distriktsåklagare.

Framställning om utlämning skall av polis- eller åklagarmyndighet i den stat som önskar utlämningen göras antingen hos *riksåklagaren* eller, om gärningsmannens uppehållsort i riket är känd, direkt hos stats- eller distriktsåklagare.

Om icke den, som begäres utlämnad, enligt vad i 10 § sägs samtycker till utlämning eller erkänner den gärning för vilken utlämning begäres eller, om framställningen avser flera gärningar, någon av dessa, skall framställningen grundas på en av domstol i den stat, från vilken framställningen inkommit, meddelad fällande dom eller ock annat av domstol i nämnda stat meddelat beslut, varav framgår, att domstolen funnit sannolika skäl föreligga till misstanke att den som begäres utlämnad begått det uppgivna brottet. Begäres någon utlämnad för att lagföras för flera brott är det tillfyllest att till grund för framställningen föreligger sådant beslut beträffande allenast något av brotten.

Vid framställningen skall, om det i förekommande fall ej framgår av domen eller beslutet, fogas uppgift om personens nationalitet och hemvist, brottets beskaffenhet, tid och plats för detta samt i den främmande staten tillämpliga straffbestämmelser. Signalement skall om möjligt företas.

17 §

Den som är *efterlyst* för brott, vilket enligt denna lag kan föranleda utlämning, må, såframt för gärningen eller gärning av motsvarande beskaffenhet enligt svensk lag är stadgat fängelse, *i avvaktan på begäran om utlämning* omedelbart anhållas eller åläggas reseförbud av polis- eller åklagarmyndighet enligt vad som i allmänhet gäller om brottmål. Beslag må ock i sådant fall äga rum.

Den som är *misstänkt, tilltalad eller dömd* för brott, vilket enligt denna lag kan föranleda utlämning, må, såframt för gärningen eller gärning av motsvarande beskaffenhet enligt svensk lag är stadgat fängelse, *på begäran av den främmande staten eller med anledning av där utfärdad efterlysning* omedelbart anhållas eller åläggas reseförbud av polis- eller åklagarmyndighet enligt vad som i allmänhet gäller om brottmål. Beslag må ock i sådant fall äga rum.

Beslut om användning av tvångsmedel enligt denna paragraf skall på begäran av den som beslutet avser prövas av rätten, som i ärendet skyndsamt skall hålla förhandling enligt vad om brottmål är stadgat. Mot rättens beslut må talan ej föras.

Polis- eller åklagarmyndighet i den främmande staten skall ofördröjligen underrättas, då beslut fattats om användning av tvångsmedel enligt denna paragraf. Har icke framställning om utlämning mottagits inom två veckor från det underrättelsen avsändes, skall beslutet omedelbart hävas.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

18 §

Utan hinder av villkor som uppställts för utlämning äger *Konungen* på framställning medgiva, att den som utlämnats må ställas till ansvar för annan före utlämningen förövad gärning än den, för vilken utlämning skett, eller utlämnas till annan av de i 1 § omförmälda staterna. I fråga om sådan framställning skall i tillämpliga delar gälla vad i denna lag är stadgat angående framställning om utlämning. Medgivande må lämnas allenast om, såvitt handlingarna visa, utlämning för gärningen kunnat lagligen äga rum.

Framgår av inkomna handlingar, att framställningen icke kan lagligen bifallas, eller finner *Konungen* eljest anledning att icke villfara framställningen, skall den omedelbart avslås. I annat fall prövas frågan av högsta domstolen, dock endast om det begäres av den som avses med framställningen. Finner högsta domstolen att hinder möter, må framställningen icke bifallas.

Beträffande tillstånd till utlämning till annan än de i 1 § omförmälda staterna skola bestämmelserna i 24 § lagen om utlämning för brott äga tillämpning.

20 §

Det ankommer på *Konungen* att förordna om tillämpning av denna lag i förhållande till stat, som omförmäles i 1 §.

Konungen meddelar i övrigt de närmare föreskrifter, som erfordras för tillämpningen av denna lag.

Utan hinder av villkor som enligt 7 § första stycket 2—4 eller andra stycket uppställts för utlämning äger *regeringen* på framställning medgiva, att den som utlämnats må ställas till ansvar för annan före utlämningen förövad gärning än den, för vilket utlämning skett, eller utlämnas till annan av de i 1 § omförmälda staterna. I fråga om sådan framställning skall i tillämpliga delar gälla vad i denna lag är stadgat angående framställning om utlämning. Medgivande må lämnas allenast om, såvitt handlingarna visa, utlämning för gärningen kunnat lagligen äga rum.

Framgår av inkomna handlingar, att framställningen icke kan lagligen bifallas, eller finner *regeringen* eljest anledning att icke villfara framställningen, skall den omedelbart avslås. I annat fall prövas frågan av högsta domstolen, dock endast om det begäres av den som avses med framställningen. Finner högsta domstolen att hinder möter, må framställningen icke bifallas.

Det ankommer på *regeringen* att förordna om tillämpning av denna lag i förhållande till stat, som omförmäles i 1 §.

Denna lag träder i kraft den

4 Förslag till

Lag om användning av tvångsmedel på begäran av främmande stat

Härigenom förordnas som följer.

1 § Är någon i främmande stat misstänkt, tilltalad eller dömd för där straffbelagd gärning, får efter framställning av den främmande staten beslag läggas på här i riket befintlig egendom enligt vad i denna lag sägs.

2 § Egendom som enligt 1 § belagts med beslag skall överlämnas till den främmande staten. Därvid får föreskrivas de förbehåll som av hänsyn till enskilds rätt eller från allmän synpunkt finns påkallade.

3 § Framställning om användning av tvångsmedel skall innehålla uppgift om den misstänktes, tilltalades eller dömdes namn, nationalitet och hemvist, den egendom som avses med framställningen, brottets beskaffenhet, tid och plats för detta, i den främmande staten tillämpliga straffbestämmelser samt, om dom inte meddelats i den främmande staten, de omständigheter som styrker misstanken eller åtalet.

4 § Framställning från Danmark, Finland, Island eller Norge skall av vederbörande polis- eller åklagarmyndighet göras antingen hos riksåklagaren eller, om egendomens förvaringsplats är känd, direkt hos stats- eller distriktsåklagare.

Framställningen skall avslås om hinder mot utlämning för brottet skulle ha förelegat enligt 3 § första stycket, 4 § eller 5 § lagen (1959: 254) om utlämning för brott till Danmark, Finland, Island och Norge.

Finner åklagaren framställningen lagligen grundad kan han företaga de åtgärder som påkallas därav. Bestämmelserna i 27 kap. 1—13 §§ samt 28 kap. 1 och 3—10 §§ rättegångsbalken äger därvid motsvarande tillämpning.

Rätten skall pröva huruvida hinder mot utlämnande av egendom som tagits i beslag möter enligt andra stycket samt i förekommande fall föreskriva förbehåll som avses i 2 §.

5 § Framställning från annan stat än som nämnts i 4 § skall göras på diplomatisk väg.

Framställningen skall avslås om hinder mot utlämning för brottet skulle ha förelegat enligt 4 § första punkten, 5 §, 6 §, 7 § eller 10 § lagen (1957: 668) om utlämning för brott.

Framgår av inkomna handlingar, att framställningen icke lagligen kan bifallas, skall den omedelbart avslås. I annat fall överlämnas de inkomna handlingarna genast från utrikesdepartementet till riksåklagaren. Chefen för justitiedepartementet skall samtidigt underrättas om framställningen.

Finner riksåklagaren av de till honom överlämnade handlingarna, att framställningen icke lagligen kan bifallas, skall han genast överlämna

ärendet jämte eget yttrande till regeringen. Finner regeringen anledning föreligga att icke bifalla framställningen, skall den avslås. I annat fall skall ärendet återlämnas till riksåklagaren.

I ärende, som icke avslås, skall riksåklagaren låta företaga de åtgärder som påkallas av framställningen. Bestämmelserna i 27 kap. 1—13 §§ samt 28 kap. 1 och 3—10 §§ rättegångsbalken äger därvid motsvarande tillämpning.

Rätten skall pröva huruvida hinder mot utlämnande av egendom som tagits i beslag möter enligt andra stycket samt i förekommande fall huruvida förbehåll som avses i 2 § bör stadgas.

Sedan rättens beslut meddelats, skall ärendet av riksåklagaren anmälas hos regeringen. Om rätten funnit hinder mot den begärda åtgärden möta enligt andra stycket, får framställningen icke bifallas. I annat fall skall, därest framställningen bifalles, de förbehåll stadgas som rätten funnit erforderliga.

Denna lag träder i kraft den

Bilaga 2

(De remitterade förslagen)

1 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1957: 668) om utlämning för brott

Härigenom föreskrives i fråga om lagen (1957: 668) om utlämning för brott¹

dels att 3 § skall upphöra att gälla,

dels att i 1, 11, 20—22 och 24 §§ ordet "Konungen" skall bytas ut mot "regeringen",

dels att i 17 § ordet "riksåklagarämbetet" skall bytas ut mot "riksåklagaren",

dels att i 20 § orden "i statsrådet" skall bytas ut mot "för regeringen",

dels att 4, 9, 10, 12, 15, 16, 23 och 25 §§ skall ha nedan angivna lydelse,

dels att i lagen skall införas en ny paragraf, 24 a §, av nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 §

Ej må någon utlämnas, med mindre den gärning för vilken utlämning begäres motsvarar brott, för vilket enligt svensk lag är stadgat fängelse i mer än ett år. Har personen i den främmande staten dömts för gärningen, må han utlämnas allenast om påföljden utgör minst frihetsstraff i fyra månader eller annat omhändertagande på anstalt under motsvarande tid.

Skall utlämning till främmande stat ske för gärning som avses i första stycket, må utlämning till den staten samtidigt medgivas jämväl för annan gärning som motsvarar brott enligt svensk lag.

Har personen i den främmande staten dömts till gemensam påföljd för gärning som avses i första stycket första punkten och för annan gärning som motsvarar brott enligt svensk lag må utlämning för gärningarna äga rum, om den gemensamma påföljden utgör minst frihetsstraff i fyra månader eller annat omhändertagande på anstalt under motsvarande tid.

¹ Senaste lydelse av 3§ 1962: 82, av 11§ 1964: 176.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

9 §

Har den som begäres utlämnad dömts för gärningen i den främmande staten, må utlämning ej beviljas, med mindre domen stöddes av utredningen och ej heller eljest föranleder allvarlig erinran.

Om dom angående gärningen ej meddelats i den främmande staten, skall framställningen om utlämning grundas på beslut om häktning, som meddelats av behörig myndighet i den främmande staten. Framställningen må ej bifallas, med mindre sannolika skäl äro, att personen begått gärningen.

Om dom angående gärningen ej meddelats i den främmande staten, skall framställningen om utlämning grundas på beslut om häktning, som meddelats av behörig myndighet i den främmande staten *samt, såvitt gäller gärning som avses i 4 § andra stycket, annan utredning*. Framställningen må ej bifallas, med mindre sannolika skäl äro, att personen begått gärningen.

Genom överenskommelse med främmande stat må bestämmas, att i förhållande till den staten fällande dom eller sådant beslut om häktning som meddelats av domstol eller domare skall godtagas, om det ej i särskilt fall framgår, att domslutet eller häktningsbeslutet är uppenbart oriktigt.

10 §

Är den person som avses med framställningen här i riket åtalad för det uppgivna brottet, eller har här i riket meddelats dom eller beslut om eftergift av åtal *beträffande samma brott*, må utlämning för det brottet ej äga rum.

Har i fråga om den person som avses med framställningen här i riket meddelats dom *beträffande* det uppgivna brottet eller med stöd av 20 kap. 7 § rättegångsbalken eller motsvarande *bestämelse i annan särskild författning* meddelats beslut att icke tala å brottet, må utlämning för det brottet ej äga rum.

Ej heller må utlämning beviljas, om straff för brottet skulle vara förfallet enligt svensk lag.

Har fråga om ansvar för brottet prövats genom lagakraftäggande dom, meddelad i annan främmande stat än den som gjort framställning om utlämning, och är brottet förövat i den först nämnda staten eller har denna stat tillträtt den europeiska utlämningskonventionen den 13 december 1957, den europeiska konventionen den 28 maj 1970 om brottmålsdoms internationella rättsverkningar eller den europeiska konventionen den 15 maj 1972 om överförande av

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

lagföring i brottmål eller har den staten slutit utlämningsavtal med Sverige, må den tilltalade ej utlämnas för det brottet,

1. om han har frikänts från ansvar,

2. om han förklarats skyldig till brottet utan att påföljd har ådömts,

3. om ådömd påföljd har verkställts i sin helhet eller verkställigheten pågår, eller

4. om ådömd påföljd har bortfallit enligt lagen i den främmande staten.

Tredje stycket gäller ej i fråga om brott, som förövats i den stat som gjort framställning om utlämning eller mot denna stat eller menighet eller allmän inrättning i den staten, eller brott, som avses i 2 kap. 3 § 5 eller 6 brottsbalken, såvida ej lagföringen skett på begäran av den stat som gjort framställning om utlämning.

12 §

Vid beviljande av utlämning skola i tillämpliga delar uppställas följande villkor:

1. Den som utlämnas må icke, utan särskilt medgivande enligt 24 §, i den främmande staten åtalas eller straffas för annat brott som begåtts före utlämningen eller, utom i fall som avses i 13 § andra stycket, utlämnas till annan stat, med mindre han underlåtit att, oaktat hinder ej mött, lämna landet inom fyrtiofem dagar efter rättegång och undergående av straff eller annan påföljd som må hava ådömts honom för brott, varför utlämning ägt rum, eller återvänt dit sedan han lämnat landet.

2. Den som utlämnas må icke under den tid av fyrtiofem dagar som under 1 sägs på något sätt hindras att lämna landet, såframt han icke gör sig skyldig till nytt brott.

3. Den som utlämnas må icke för brottet åtalas vid domstol, som endast för tillfället eller för särskilda undantagsförhållanden erhållit befogenhet att pröva mål av sådan beskaffenhet. *Konungen* äger dock medgiva undantag från

2. Den som utlämnas må icke för brottet åtalas vid domstol, som endast för tillfället eller för särskilda undantagsförhållanden erhållit befogenhet att pröva mål av sådan beskaffenhet. *Regeringen* äger dock medgiva undantag från

Nuvarande lydelse

vad nu sagts, om det finnes förenligt med rättssäkerheten.

4. den som utlämnas må ej för brottet straffas med döden.

I fall som avses i 5 eller 6 § skall särskilt angivas, att den som utlämnas icke må straffas enligt bestämmelse som avser brott av krigsman eller såsom för politiskt brott.

I övrigt uppställer *Konungen* de villkor som prövas erforderliga.

Föreslagen lydelse

vad nu sagts, om det finnes förenligt med rättssäkerheten.

3. Den som utlämnas må ej för brottet straffas med döden.

I övrigt uppställer *regeringen* de villkor som prövas erforderliga.

15 §

Framgår av inkomna handlingar, att framställningen icke lagligen kan bifallas, eller finner *Konungen* eljest anledning föreligga att icke villfara framställningen, skall den omedelbart avslås.

Framgår av inkomna handlingar, att framställningen icke lagligen kan bifallas, skall den omedelbart avslås av *regeringen*. I annat fall överlämnas de inkomna handlingarna genast från justitiedepartementet till riksåklagaren.

16 §

Därest framställningen icke omedelbart avslås, överlämnas ärendet till riksåklagarämbetet, som verkställer erforderlig utredning enligt vad om förundersökning i brottmål är stadgat.

Anser riksåklagaren att framställningen icke bör bifallas, skall han genast överlämna ärendet jämte eget yttrande till *regeringen*. Finner *regeringen* anledning föreligga att icke bifalla framställningen, skall den avslås. I annat fall skall ärendet återlämnas till riksåklagaren.

Avslås icke framställningen, skall riksåklagaren verkställa erforderlig utredning enligt vad om förundersökning i brottmål är stadgat.

Om tvångsmedel skall gälla vad som i allmänhet är föreskrivet för brottmål. Beslut av rätten gäller tills vidare intill dess högsta domstolen prövat ärendet enligt vad nedan sägs och, om utlämning enligt dess beslut kan lagligen beviljas, *Konungen* avgjort ärendet. Talan mot rättens beslut föres genom besvär till högsta domstolen utan inskränkning till viss tid.

Om tvångsmedel skall gälla vad som i allmänhet är föreskrivet för brottmål. Beslut av rätten gäller tills vidare intill dess högsta domstolen prövat ärendet enligt vad nedan sägs och, om utlämning enligt dess beslut kan lagligen beviljas, *regeringen* avgjort ärendet. Talan mot rättens beslut föres genom besvär till högsta domstolen utan inskränkning till viss tid.

Den som häktats äger påfordra, att ny förhandling skall äga rum inom tre veckor från det beslut senast meddelats.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

23 §

Den som i främmande stat är efterlyst för brott, vilket enligt denna lag kan föranleda utlämning, må i avvaktan på begäran därom omedelbart anhållas eller åläggas reseförbud av polis- eller åklagarmyndighet enligt vad som i allmänhet gäller om brottmål. Beslag må ock i sådant fall äga rum.

Beslut om användning av tvångsmedel skall utan uppskov anmälas hos rätten, som skyndsamt efter förhandling enligt vad om brottmål är stadgat prövar åtgärden samt, om anhållande eller reseförbud skall bestå, genast underrättar chefen för justitiedepartementet därom. Finner denne, att hinder mot utlämning föreligger eller att utlämning eljest ej bör ske, har han att utverka *Konungens* förordnande om upphävande av åtgärden. I annat fall skall den främmande staten genom utrikesdepartementets försorg underrättas om åtgärden. Därvid skall angivas viss av chefen för justitiedepartementet bestämd tid, inom vilken framställning om utlämning skall göras.

Den som i främmande stat är misstänkt, tilltalad eller dömd för brott, vilket enligt denna lag kan föranleda utlämning, må på begäran av den främmande staten eller med anledning av där utfärdad efterlysning omedelbart anhållas eller åläggas reseförbud av åklagarmyndighet enligt vad som i allmänhet gäller om brottmål. Beslag må ock i sådant fall äga rum.

Beslut om användning av tvångsmedel skall utan uppskov anmälas hos rätten, som skyndsamt efter förhandling enligt vad om brottmål är stadgat prövar åtgärden samt, om anhållande eller reseförbud skall bestå, genast underrättar chefen för justitiedepartementet därom. Finner denne, att hinder mot utlämning föreligger eller att utlämning eljest ej bör ske, har han att utverka *regeringens* förordnande om upphävande av åtgärden. I annat fall skall den främmande staten genom utrikesdepartementets försorg underrättas om åtgärden. Därvid skall angivas viss av chefen för justitiedepartementet bestämd tid, inom vilken framställning om utlämning skall göras. *Denna tid får inte vara längre än fyrtio dagar från den dag personen anhölls eller meddelades reseförbud enligt första stycket. När framställning om utlämning inkommer, skall utrikesdepartementet genast underrätta den myndighet som först meddelat beslut om åtgärden. Sådant underrättelse skall jämväl lämnas, därest framställning om utlämning ej inkommer inom utsatt tid.*

Mot rättens beslut må talan ej föras. Den som anhållits eller underkastats reseförbud äger dock för prövning, om åtgärden skall bestå, påfordra ny förhandling inom tre veckor från det beslut senast meddelats.

Har framställning om utlämning av den som är anhållen eller

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

underkastad reseförbud ej gjorts inom den enligt andra stycket bestämda tiden, skall den anhållne frigivas eller meddelat reseförbud hävas. Detsamma gäller när framställning avslås enligt 15 eller 16 §. Om anhållen i annat fall ej frigives, skall framställning om hans häktande avlåtas till rätten sist å åttonde dagen efter den, då riksåklagaren fick del av utlämningsframställningen. Göres ej framställning, som nu sagts, skall den anhållne omedelbart frigivas.

24 a §

Sedan framställning om utlämning gjorts, må ej åtal väckas eller strafföreläggande eller föreläggande av ordningsbot utfärdas beträffande det uppgivna brottet, såvida icke framställningen avslagits.

Beviljas utlämning sedan åtal väckts, skall detta förhållande anses utgöra rättegångshinder i brottmålet.

25 §

Chefen för justitiedepartementet äger medgiva, att den som av främmande stat utlämnas till annan stat må föras genom riket, såframt denne icke är svensk medborgare och ej heller eljest synnerliga skäl äro däremot. Framställning härom göres på diplomatisk väg.

Sker utlämningen till Danmark, Finland, Island eller Norge må medgivas, att även svensk medborgare föres genom riket, om hinder ej skulle ha förelegat för utlämning av honom till den mottagande staten enligt 2 eller 4 § lagen (1959: 254) om utlämning för brott till Danmark, Finland, Island och Norge.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1975.

Bestämmelser i överenskommelse med främmande stat, som för Sveriges del är gällande vid lagens ikraftträdande, skall lända till efterrättelse även om de avviker från vad lagen föreskriver.

2 Förslag till

Lag om ändring i brottsbalken

Härigenom förordnas i fråga om brottsbalken,
dels att 38 kap. 4, 6, 8 och 9 §§ skall ha nedan angivna lydelse,
dels att i balken skall införas en ny paragraf, 34 kap. 18 §, av nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

34 kap.

18 §

Uppkommer fråga om utlämning till Sverige för verkställighet av dom, varigenom någon dömts till fängelse, ungdomsfängelse eller internering som gemensam påföljd för två eller flera brott, och kan utlämning enligt den främmande statens lagstiftning ej ske för alla brotten, skall domstol, efter anmälan av åklagare, undanröja den gemensamt ådömda påföljden och döma till påföljd för den brottslighet, för vilken utlämning kan äga rum.

Motsvarande skall gälla för det fall att fråga uppkommer om verkställighet utomlands av svensk brottmålsdom, som avser två eller flera brott, i enlighet med lagen (1972: 260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom och hinder mot verkställighet föreligger enligt den främmande statens lagstiftning såvitt avser något eller några av brotten.

38 kap.

4 §

Anmälan jämlikt 34 kap. 10, 12 eller 15 § göres hos första domstol i något av målen.

Ansökan jämlikt 34 kap. 13 § göres hos den rätt som först avgjort det mål vari dömts till internering.

Anmälan jämlikt 34 kap. 18 § göres hos den rätt som först dömt i målet.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

6 §¹

Nämnd skall deltaga vid under-
rätts avgörande av fråga, som av-
ses i 2 § eller i 27 kap. 6 §, 28 kap.
9 §, 30 kap. 8 § eller 34 kap. 10 §
andra stycket, 12 eller 13 § eller
15 § såvitt angår tillämpning av
10 § andra stycket. Detsamma
skall gälla i fråga om undanrö-
jande av påföljd enligt 34 kap. 1 §
3, förverkande av villkorligt med-
given frihet eller annan åtgärd en-
ligt 34 kap. 4 §, åtgärd enligt 34
kap. 5 §, åtgärd eller behandling
enligt 34 kap. 6 § samt återintag-
ning i anstalt eller annan åtgärd
enligt 34 kap. 8 eller 9 §.

Vid avgörande av fråga, som avses i 27 kap. 5 § andra stycket eller
28 kap. 11 §, är underrätt domför med en lagfaren domare.

Nämnd skall deltaga vid under-
rätts avgörande av fråga, som av-
ses i 2 § eller i 27 kap. 6 §, 28 kap.
9 §, 30 kap. 8 § eller 34 kap. 10 §
andra stycket, 12 §, 13 §, 15 § så-
vitt angår tillämpning av 10 §
andra stycket eller 18 §. Det-
samma skall gälla i fråga om un-
danröjande av påföljd enligt 34
kap. 1 § 3, förverkande av villkor-
ligt medgiven frihet eller annan
åtgärd enligt 34 kap. 4 §, åtgärd
enligt 34 kap. 5 §, åtgärd eller be-
handling enligt 34 kap. 6 § samt
återintagning i anstalt eller annan
åtgärd enligt 34 kap. 8 eller 9 §.

8 §

I mål om åtgärd enligt 2 § eller
27 kap. 5 § andra stycket eller 6 §,
28 kap. 9 §, 30 kap. 8 § eller 34
kap. 10 § andra stycket, 12 eller
13 § eller 15 § såvitt angår till-
lämpning av 10 § andra stycket
skall underrätt lämna den dömde
tillfälle att yttra sig. Begär han att
bliva muntligen hörd, skall tillfälle
därtill beredas honom. Rättens av-
görande av saken sker genom be-
slut.

I mål om åtgärd enligt 2 § eller
27 kap. 5 § andra stycket eller 6 §,
28 kap. 9 §, 30 kap. 8 § eller 34
kap. 10 § andra stycket, 12 eller
13 § eller 15 § såvitt angår till-
lämpning av 10 § andra stycket
skall underrätt lämna den dömde
tillfälle att yttra sig. Begär han att
bliva muntligen hörd skall tillfälle
därtill beredas honom. *I mål om
åtgärd enligt 34 kap. 18 § skall
den dömde lämnas tillfälle att
yttra sig där så är möjligt.* Rättens
avgörande av saken sker genom
beslut.

Åtgärd enligt 28 kap. 11 § må beslutas utan att tillfälle beredes den
dömde att yttra sig.

9 §²

Rättens beslut om åtgärd enligt
27 kap. 5 § andra stycket, 28 kap.
11 § eller 34 kap. 10 § andra styc-
ket, 12 eller 13 § eller 15 § såvitt
angår tillämpning av 10 § andra
stycket länder omedelbart till ef-
terrättelse, om ej annorlunda för-
ordnas. Detsamma gäller avgöran-

Rättens beslut om åtgärd enligt
27 kap. 5 § andra stycket, 28 kap.
11 § eller 34 kap. 10 § andra
stycket, 12 §, 13 §, 15 § såvitt an-
går tillämpning av 10 § andra
stycket eller 18 § länder omedel-
bart till efterrättelse, om ej annor-
lunda förordnas. Detsamma gäller

¹ Senaste lydelse 1969: 259.

² Senaste lydelse 1974: 205.

Nuvarande lydelse

den enligt 27 kap. 6 §, 28 kap. 9 § eller 34 kap. 4, 5, 6 eller 8 § angående föreskrifter, prövotid eller tid för ungdomsfängelse.

Föreslagen lydelse

avgöranden enligt 27 kap. 6 §, 28 kap. 9 § eller 34 kap. 4, 5, 6 eller 8 § angående föreskrifter, prövotid eller tid för ungdomsfängelse.

Avser beslut jämlikt 28 kap. 9 § andra stycket eller 34 kap. 6 § att någon skall undergå behandling varom stadgas i 28 kap. 3 §, äger rätten, om förhållandena påkalla det, förordna att beslutet skall gå i verkställighet utan hinder av att det ej vunnit laga kraft. Sådant förordnande må ock meddelas i fråga om beslut jämlikt 34 kap. 8 § om återintagning i anstalt av den som undergår ungdomsfängelse.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1975.

3 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1959: 254) om utlämning för brott till Danmark, Finland, Island och Norge

Häriigenom förordnas i fråga om lagen (1959: 254) om utlämning för brott till Danmark, Finland, Island och Norge,

dels att 20 § skall upphöra att gälla,

dels att i 9 § ordet "riksåklagarämbetet" skall bytas ut mot "riksåklagaren",

dels att i 15 och 18 §§ ordet "Konungen" skall bytas ut mot "regeringen",

dels att 5, 7 och 17 §§ skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Utlämning må ej äga rum, om här i riket meddelats dom angående det uppgivna brottet eller beslut om eftergift av åtal för brottet.

Föreslagen lydelse

5 §

Utlämning må ej äga rum, om här i riket meddelats dom angående brottet eller beslut med stöd av 20 kap. 7 § rättegångsbalken eller motsvarande bestämmelse i annan särskild författning att icke tala å detta.

7 §

Vid utlämning skall såsom villkor gälla, att den som utlämnas icke må i den främmande staten åtalas eller straffas för annat brott som begåtts före utlämningen med mindre

Vid utlämning skall i tillämpliga delar följande villkor gälla:

1. Den som utlämnas må icke i den främmande staten åtalas eller straffas för annat före utlämningen begånget brott, om här i ri-

Nuvarande lydelse

särskilt medgivande lämnats enligt 18 §;

han själv inför domstol samtyckt därtill;

han underlåtit att, oaktat hinder ej mött, lämna landet inom en månad efter rättegång och undergående av straff eller annan påföljd som må hava ådömts honom för brott, varför utlämning ägt rum; eller

han återvänt dit sedan han lämnat landet.

Därjämte skall gälla, att den som utlämnas allenast må i fall som avses i 8 § eller efter medgivande enligt 18 § utlämnas till tredje stat för brott, som han förövat före utlämningen.

I samband med beviljande av utlämning må uppställas de ytterligare villkor, som provas erforderliga.

17 §¹

Den som är *efterlyst* för brott, vilket enligt denna lag kan föranleda utlämning, må, såframt för gärningen eller gärning av motsvarande beskaffenhet enligt svensk lag är stadgat fängelse, i avvaktan på begäran om utlämning omedelbart anhållas eller åläggas reseförbud av polis- eller åklagarmyndighet enligt vad som i allmänhet gäl-

Föreslagen lydelse

ket meddelats dom angående brottet eller beslut med stöd av 20 kap. 7 § rättegångsbalken eller motsvarande bestämmelse i annan särskild författning att icke tala å detta.

2. *Svensk medborgare som utlämnas må i den främmande staten ej heller åtalas eller straffas för annat brott som begåtts före utlämningen med mindre*

särskilt medgivande lämnats enligt 18 §;

han själv inför domstol samtyckt därtill;

han underlåtit att, oaktat hinder ej mött, lämna landet inom en månad efter rättegång och undergående av straff eller annan påföljd som må hava ådömts honom för brott, varför utlämning ägt rum eller

han återvänt dit sedan han lämnat landet.

3. *Vad som föreskrives under 2 skall i fråga om politiskt brott gälla även när den som utlämnas icke är svensk medborgare.*

4. Den som utlämnas må allenast i fall som avses i 8 § eller efter medgivande enligt 18 § utlämnas till tredje stat för brott, som han förövat före utlämningen.

Den som är *misstänkt, tilltalad eller dömd* för brott, vilket enligt denna lag kan föranleda utlämning, må, såframt för gärningen eller gärning av motsvarande beskaffenhet enligt svensk lag är stadgat fängelse, på begäran av den främmande staten eller med anledning av där utfärdad efterlysning omedelbart anhållas eller

¹ Senaste lydelse 1964: 212.

Nuvarande lydelse

ler om brottmål. Beslag må ock i sådant fall äga rum.

Föreslagen lydelse

åläggas reseförbud av åklagarmyndighet enligt vad som i allmänhet gäller om brottmål. Beslag må ock i sådant fall äga rum.

Beslut om användning av tvångsmedel enligt denna paragraf skall på begäran av den som beslutet avser prövas av rätten, som i ärendet skyndsamt skall hålla förhandling enligt vad om brottmål är stadgat. Mot rättens beslut må talan ej föras.

Polis- eller åklagarmyndighet i den främmande staten skall ofördröjligen underrättas då beslut fattats om användning av tvångsmedel enligt denna paragraf. Har icke framställning om utlämning mottagits inom två veckor från det underrättelsen avsändes, skall beslutet omedelbart hävas.

Polis- eller åklagarmyndighet i den främmande staten skall ofördröjligen underrättas då beslut fattats om användning av tvångsmedel enligt denna paragraf. Har icke framställning om utlämning mottagits inom två veckor från det underrättelsen avsändes, skall beslutet omedelbart hävas. *Om anhållen i annat fall ej frigives, skall framställning om hans häktande avlätas till rätten sist å femte dagen från den dag anhållningsmyndigheten fick del av utlämningsframställningen.*

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1975.

4 Förslag till

Lag om användning av tvångsmedel på begäran av främmande stat

Härigenom förordnas som följer.

1 § Är någon i främmande stat misstänkt, tilltalad eller dömd för där straffbelagd gärning, får efter framställning av den främmande staten här i riket befintlig egendom tagas i beslag, om egendomen skäligen kan antagas äga betydelse för utredning om gärningen eller vara någon frånhänd genom denna.

2 § Egendom som enligt 1 § tagits i beslag får, såvida ej annat följer av vad nedan stadgas, överlämnas till den främmande staten. Därvid får föreskrivas de förbehåll, som av hänsyn till enskilds rätt eller från allmän synpunkt finnes påkallade.

3 § Framställning om beslag skall innehålla uppgift om personens namn, nationalitet och hemvist, den egendom som avses med framställningen, brottets beskaffenhet, tid och plats för detta samt i den främmande staten tillämpliga straffbestämmelser. Har dom meddelats i den främmande staten, skall avskrift därav fogas vid framställningen. I

annat fall skall uppgift lämnas om de omständigheter som styrker misstanken eller åtalet och, i förekommande fall, det enskilda anspråk varom är fråga.

4 § Framställning från Danmark, Finland, Island eller Norge skall av vederbörande polis- eller åklagarmyndighet göras antingen hos riksåklagaren eller, om egendomens förvaringsplats är känd, direkt hos stats- eller distriktsåklagare.

Framställningen får ej bifallas, om hinder mot utlämning för brottet skulle ha förelegat enligt 3 § första stycket, 4 § eller 5 § lagen (1959: 254) om utlämning för brott till Danmark, Finland, Island och Norge.

Finner åklagaren icke hinder enligt denna lag föreligga mot bifall till framställningen, får han företaga de åtgärder som påkallas därav. Bestämmelserna i 27 kap. 2, 3 och 9—13 §§ samt 28 kap. 1 och 3—10 §§ rättegångsbalken äger därvid motsvarande tillämpning.

Verkställt beslag skall skyndsamt anmälas hos rätten, som har att pröva om åtgärden är lagligen grundad och om den i beslag tagna egendomen skall överlämnas till den främmande staten. Skall egendomen överlämnas har rätten att i förekommande fall föreskriva förbehåll som avses i 2 §. Om rättens handläggning av målet gäller i tillämpliga delar vad som föreskrives i 27 kap. 5 § rättegångsbalken. Rättens avgörande av saken sker genom beslut.

5 § Framställning från annan stat än som nämnts i 4 § skall göras på diplomatisk väg.

Framställningen får ej bifallas, om hinder mot utlämning för brottet skulle ha förelegat enligt 4 § första stycket första punkten, 5 §, 6 § eller 10 § lagen (1957: 668) om utlämning för brott.

Framgår av inkomna handlingar, att framställningen icke lagligen kan bifallas, skall den omedelbart avslås av regeringen. I annat fall överlämnas de inkomna handlingarna genast från justitiedepartementet till riksåklagaren.

6 § Anser riksåklagaren att framställning enligt 5 § icke bör bifallas, skall han genast överlämna ärendet jämte eget yttrande till regeringen. Finner regeringen anledning föreligga att icke bifalla framställningen, skall den avslås. I annat fall skall ärendet återlämnas till riksåklagaren.

Avslås icke framställningen, skall riksåklagaren låta företaga de åtgärder som påkallas därav. Bestämmelserna i 27 kap. 2, 3 och 9—13 §§ samt 28 kap. 1 och 3—10 §§ rättegångsbalken äger därvid motsvarande tillämpning.

Verkställt beslag skall skyndsamt anmälas hos rätten, som har att pröva om åtgärden är lagligen grundad samt i förekommande fall om förbehåll som avses i 2 § bör föreskrivas. I övrigt äger 4 § fjärde stycket motsvarande tillämpning. Beslut av rätten gäller tills vidare till dess regeringen avgjort ärendet.

Sedan rättens beslut vunnit laga kraft, skall ärendet av riksåklagaren anmälas för regeringen. Om rätten funnit beslaget ej vara lagligen grundat, får framställningen icke bifallas. I annat fall skall, om framställningen bifalles, de förbehåll föreskrivas som rätten funnit påkallade eller regeringen eljest anser erforderliga.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1975.

5 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1963: 197) om allmänt kriminalregister

Härigenom förordnas att 3 § lagen (1963: 197) om allmänt kriminalregister skall ha nedan angivna lydelse.

3 §¹

Nuvarande lydelse

I registret skall anteckning ske

1. om för den som dömts till påföljd av beskaffenhet att skola antecknas i registret provotid förlänges eller påföljden förklaras skola avse jämväl annat brott eller undanröjes eller ock påföljd förklaras skola träda i stället för annan påföljd;

2. om villkorligt medgiven frihet förklaras förverkad;

3. om för den som dömts till skyddstillsyn förordnande meddelas om behandling enligt 28 kap. 3 § brottsbalken;

4. om för den som dömts till ungdomsfängelse domstol förlänger den längsta tid som ungdomsfängelse må pågå eller föreskriver, att överförande till vård utom anstalt ej må ske före viss tidpunkt;

5. om för den som dömts till internering domstol medgiver förlängning av tiden för vård i anstalt eller bestämmer ny minsta tid för anstaltsvården;

6. om beslut meddelas jämlikt 34 kap. 10 § brottsbalken; samt

7. om för den som erhållit anstånd med verkställigheten av förvandlingsstraff provotiden förlänges eller anståndet förklaras förverkat.

Föreslagen lydelse

I registret skall anteckning ske

1. om för den som dömts till påföljd av beskaffenhet att skola antecknas i registret provotid förlänges eller påföljden förklaras skola avse jämväl annat brott eller undanröjes eller ock påföljd förklaras skola träda i stället för annan påföljd;

2. om villkorligt medgiven frihet förklaras förverkad;

3. om för den som dömts till skyddstillsyn förordnande meddelas om behandling enligt 28 kap. 3 § brottsbalken;

4. om för den som dömts till ungdomsfängelse domstol förlänger den längsta tid som ungdomsfängelse må pågå eller föreskriver, att överförande till vård utom anstalt ej må ske före viss tidpunkt;

5. om för den som dömts till internering domstol medgiver förlängning av tiden för vård i anstalt eller bestämmer ny minsta tid för anstaltsvården;

6. om beslut meddelas jämlikt 34 kap. 10 eller 18 § brottsbalken; samt

7. om för den som erhållit anstånd med verkställigheten av förvandlingsstraff provotiden förlänges eller anståndet förklaras förverkat.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1975.

¹ Senaste lydelse 1964: 549.

Utdrag ur protokoll, hållet i lagrådet den 28 januari 1975.

Närvarande: justitierådet Bergsten, regeringsrådet Lidbeck, justitierådet Höglund, justitierådet Brundin.

Enligt lagrådet den 8 januari 1975 tillhandakommet utdrag av protokollet över justitieärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet den 15 november 1974, har Kungl. Maj:t förordnat, att lagrådets yttrande skulle inhämtas över upprättade förslag till

1. lag om ändring i lagen (1957: 668) om utlämning för brott,
 2. lag om ändring i brottsbalken,
 3. lag om ändring i lagen (1959: 254) om utlämning för brott till Danmark, Finland, Island och Norge,
 4. lag om användning av tvångsmedel på begäran av främmande stat,
 5. lag om ändring i lagen (1963: 197) om allmänt kriminalregister.
- Förslagen, som finns bilagda detta protokoll¹, har inför lagrådet föredragits av byråchefen Thorsten Cars.

Förslagen föranleder följande yttrande av *lagrådet*:

Förslaget till lag om ändring i lagen om utlämning för brott**3 §**

Enligt förslaget skall denna paragraf, som nu uppställer det principiella kravet för utlämning att brottet begåtts utom riket, upphävas. Föredragande departementschefen uttalar, att detta inte innebär att det uppstår någon skyldighet att utlämna för gärning som har förövats här i landet, utan att frågan får bedömas inom ramen för den diskretionära prövningsrätt som enligt lagen alltid föreligger. Av uttalandet kan slutas att det är förutsatt att Sverige vid träffande av utlämningsavtal med främmande stat alltid skall göra förbehåll om prövningsrätt beträffande utlämning för gärning begången i Sverige. Det kan ifrågasättas om inte den diskretionära prövningsrätt som avses borde — såsom skett i den finska utlämningslagen och i det norska utkastet till ny utlämningslag — få stöd i lagtexten genom en regel som anger att särskilda skäl krävs för att utlämning skall få ske för sådan gärning.

¹ Bilagan har uteslutits här. Förslagen är likalydande med dem som är intagna på s. 90—102.

10 §

I redaktionellt avseende anmärkes, att i första stycket uttrycket "annan särskild författning" torde böra utbytas mot "annan författning".

14 §

I lagrådsremissen föreslås ingen ändring i denna paragraf. Emellertid bör paragrafen kompletteras med anledning av de nya regler som föreslås i 4 § andra stycket och 9 § andra stycket. Sålunda bör i andra stycket av förevarande paragraf infogas en bestämmelse av innebörd att i fall som avses i 4 § andra stycket vid framställningen om utlämning alternativt skall fogas "annan utredning på vilken framställningen grundas".

15 och 16 §§

När främmande stat gör framställning om utlämning från Sverige, blir ärendet anhängigt hos regeringen. Ett sådant ärende skall, liksom övriga regeringsärenden, beredas inom regeringskansliet (7 kap. 1 § regeringsformen). Hur beredningen närmare skall gå till bestäms av regeringen och behöver inte föreskrivas i lag. Beredningen av ett utlämningsärende syftar i första hand till att införskaffa den särskilda utredning som lagen — närmast av hänsyn till den enskildes rättsskydd — kräver. Sålunda skall RÅ yttra sig och högsta domstolen pröva framställningen. Beslut att inhämta behövliga yttranden och upplysningar under beredningen av regeringsärenden kan i regel träffas inom vederbörande departement på departementschefens ansvar (7 kap. 2 § regeringsformen och 17 § instruktionen för regeringskansliet, se SFS 1974: 834). Anledning torde inte föreligga att tillämpa annan ordning i utlämningsärenden. Enligt nuvarande lydelse av 15 § utlämningslagen skall emellertid regeringen alltid företa viss omedelbar prövning av inkommen utlämningsframställning, och för överlämnande av handlingarna till RÅ har regeringsbeslut ansetts erforderligt. Med den ändring av 15 § som nu föreslås avses att införa den ordningen att handlingarna, om inte anledning till omedelbart avslag förekommer, skall kunna sändas till RÅ utan formellt regeringsbeslut.

Den föreslagna ändringen syns välgrundad. Lagrådet vill dock förorda viss jämkning av lydelsen på så sätt att paragrafen får innehålla att, innan regeringen meddelar beslut i anledning av framställningen, yttrande skall avges av RÅ och ärendet prövas av högsta domstolen samt att, om det är uppenbart att framställningen ej skall bifallas, den omedelbart skall avslås.

Någon regel som tar sikte på en prövning av RÅ i uppenbara avslagsfall synes inte behövas. Första stycket i 16 § i det remitterade förslaget torde därför kunna utgå. Som en följd härav bör den föreslagna bestäm-

melsen i 16 § andra stycket, vilken i stället får bilda ett första stycke i paragrafen, jämkas och ges det innehållet att RÅ skall till grund för sitt yttrande verkställa erforderlig utredning enligt vad om förundersökning i brottmål är stadgat. Vidare kan orden "enligt vad nedan sägs" i andra punkten i tredje stycket i 16 § utgå.

Om 15 och 16 §§ avfattas enligt det anförda, torde ordet "eget" i 17 § — som enligt det remitterade förslaget lämnas oförändrad — böra ersättas med "sitt".

23 §

Det är tydligtvis avsett att framställning om åtgärd enligt paragrafen ej skall behöva göras på diplomatisk väg. För klargörande av detta kan lämpligen i första stycket före "den främmande staten" inskjutas orden "behörig myndighet i".

Ordet "åklagarmyndighet" bör i anslutning till rättegångsbalkens terminologi bytas ut mot "åklagare".

24 a §

Genom det remitterade förslaget införs möjlighet att utlämna också för brott som har begåtts i Sverige. Därmed uppkommer inte bara fråga, om utlämning skall få ske när åtal redan har väckts här i riket för brottet, utan också fråga, om åtal skall få väckas sedan framställning om utlämning har gjorts. Den förra frågan besvaras genom den föreslagna ändringen av 10 § första stycket. Den senare frågan behandlas i förevarande 24 a §. Denna föreskriver i första stycket att, sedan framställning om utlämning gjorts, åtal ej må väckas och inte heller strafföreläggande eller föreläggande av ordningsbot utfärdas beträffande det uppgivna brottet, såvida inte framställningen avslagits. I ett andra stycke av paragrafen föreskrivs att, om utlämning beviljas sedan åtal väckts, detta förhållande skall anses utgöra rättegångshinder i brottmålet.

Vad sålunda föreslagits ger ej anledning till erinran i sak. Invändning kan dock riktas mot att i paragrafen särskilt nämns strafföreläggande och föreläggande av ordningsbot. Detta är nämligen onödigt och dessutom ägnat att framkalla missförstånd rörande dessa båda speciella former av förenklat straffprocessuellt förfarande. Båda följer nämligen i princip de villkor som gäller för åtal. I fråga om strafföreläggande stadgas sålunda i 48 kap. 5 § rättegångsbalken, att strafföreläggande inte får utfärdas, om förutsättningar för allmänt åtal ej föreligger. Samma princip kommer till uttryck i fråga om föreläggande av ordningsbot i 48 kap. 13 § andra stycket samma balk, som föreskriver att bestämmelserna om föreläggande av ordningsbot inte är tillämpliga, om särskilt villkor är stadgat för allmänt åtal. Lagrådet hemställer där-

för att orden "eller strafföreläggande eller föreläggande av ordningsbot utfärdas" får utgå ur första stycket.

För undvikande av a-beteckning synes förevarande paragraf böra få beteckningen 25 §, varvid nuvarande 25 och 26 §§ kommer att betecknas 26 och 27 §§.

Förslaget till lag om ändring i lagen om utlämning för brott till Danmark, Finland, Island och Norge

I 5 och 7 §§ bör vidtas samma redaktionella jämkning som lagrådet förordat beträffande 10 § allmänna utlämningslagen. Vidare bör av samma skäl som anförts vid 23 § allmänna utlämningslagen i första stycket av 17 § före "den främmande staten" inskjutas "polis- eller åklagarmyndighet i" samt "åklagarmyndighet" ändras till "åklagare".

Förslaget till lag om användning av tvångsmedel på begäran av främmande stat

Detta lagförslag syftar till att möjliggöra att egendom tas i beslag och överlämnas till främmande stat, då någon är misstänkt, tilltalad eller dömd i den staten för gärning som är straffbelagd där.

Förslaget föranleder i sakligt hänseende inga väsentliga invändningar från lagrådets sida. Hänvisningen i 4 § fjärde stycket till 27 kap. 5 § rättegångsbalken torde dock kunna utgå och ersättas med en hänvisning direkt till 24 kap. 17 § andra stycket samma balk. Behov av interimistiskt beslut som avses i 27 kap. 5 § tredje stycket sista punkten rättegångsbalken synes ej föreligga. Bestämmelserna i 6 § första stycket i förslaget bör kunna utgå i överensstämmelse med vad lagrådet anmärkt vid 15 och 16 §§ allmänna utlämningslagen. Vidare kan enligt lagrådets mening föreskriften i 6 § tredje stycket sista punkten, att beslut av rätten gäller tills vidare till dess regeringen avgjort ärendet, undvaras. Föreskriften fyller ingen funktion för det fall att rätten funnit verkställt beslag ej vara lagligen grundat. Beslut av rätten som innebär att beslaget skall bestå, skall självfallet gälla i avbidan på regeringens prövning av ärendet. Vid avslag på framställningen förfaller det, och om regeringen beslutar att den beslagtagna egendomen skall överlämnas till den främmande staten, ersätts beslaget av erforderliga åtgärder för verkställighet av beslutet.

Vad angår den redaktionella utformningen av förslaget blir enligt lagrådets mening lagtexten mera överskådlig, om villkoren för användningen av tvångsmedel samlas i ett avsnitt, som i så fall bör inleda lagen. I detta avsnitt bör då förutom den inledande 1 § upptas regler motsvarande 4 § andra stycket och 5 § andra stycket samt dessutom regler motsvarande 4 § tredje stycket andra punkten och 6 §

andra stycket andra punkten såvitt angår de där upptagna hänvisningarna till 27 kap. 2 och 3 §§ och 28 kap. 1 och 3 §§ rättegångsbalken. Vidare bör där ingå 2 § i förslaget. Att beslagtagen egendom kan överlämnas till den främmande staten bör framgå redan av 1 §. Bestämmelserna om förfarandet torde sedan få bilda två särskilda avsnitt i lagen, det första avseende framställning från utomnordisk stat och det andra framställning från nordisk stat. När det gäller framställning från nordisk stat synes reglerna om åklagarens handläggning av ärendet böra förtydligas så, att det uttryckligen anges att han genast skall avslå framställningen, om han finner att hinder mot bifall till framställningen föreligger eller att bifall eljest bör vägras.

I lagens rubrik bör ordet "vissa" inskjutas före "tvångsmedel".

Efter omarbetning enligt det anförda och med vissa redaktionella jämkningar i övrigt kan lagen avfattas förslagsvis på sätt som framgår av bilaga till lagrådets protokoll.

Övriga lagförslag

Förslagen lämnas utan erinran.

*Bilaga till lagrådets protokoll***Lag om användning av vissa tvångsmedel på begäran av främmande stat**

Härigenom föreskrives följande.

Villkor för användningen av tvångsmedel

1 § Är någon i främmande stat misstänkt, tilltalad eller dömd för där straffbelagd gärning, får enligt vad som föreskrives i denna lag föremål eller skriftlig handling, som finns här i riket, efter framställning tagas i beslag och överlämnas till den främmande staten.

2 § Egendom som avses i 1 § får tagas i beslag, om den skäligen kan antagas äga betydelse för utredning om gärningen eller vara någon frånhänd genom denna. Bestämmelserna i 27 kap. 2 och 3 §§ rättegångsbalken äger därvid motsvarande tillämpning.

För eftersökande av egendom som är underkastad beslag får husrannsakan företagas enligt vad som föreskrives i 28 kap. 1 och 3 §§ rättegångsbalken.

3 § Med anledning av framställning från annan stat än Danmark, Finland, Island eller Norge får åtgärd enligt 1 § ej vidtagas, om hinder mot utlämning för brottet skulle ha förelegat enligt 4 § första stycket första punkten, 5 §, 6 § eller 10 § lagen (1957: 668) om utlämning för brott.

När fråga är om framställning från Danmark, Finland, Island eller Norge får åtgärden ej vidtagas, om hinder mot utlämning för brottet skulle ha förelegat enligt 3 § första stycket, 4 § eller 5 § lagen (1959: 254) om utlämning för brott till Danmark, Finland, Island och Norge.

4 § I beslut om överlämnande av beslagtagen egendom till den främmande staten får stadgas de förbehåll som är påkallade av hänsyn till enskild rätt eller från allmän synpunkt.

Förfarandet vid framställning från utomnordisk stat

5 § Framställning från annan stat än Danmark, Finland, Island eller Norge skall göras på diplomatisk väg.

Framställningen skall innehålla uppgift om personens namn, nationalitet och hemvist, den egendom som avses, brottets beskaffenhet, tid och plats för brottet samt i den främmande staten tillämpliga straffbestämmelser. Har dom meddelats i den främmande staten, skall avskrift därav fogas vid framställningen. I annat fall skall uppgift lämnas om de omständigheter som åberopas till stöd för misstanken eller åtalet och, i förekommande fall, det enskilda anspråk varom är fråga.

6 § Framställningen och övriga inkomna handlingar skall genast överlämnas till riksåklagaren. Är det uppenbart att framställningen ej skall bifallas, skall den dock omedelbart avslås av regeringen.

7 § Riksåklagaren skall låta företaga de åtgärder som påkallas av framställningen. Bestämmelserna i 27 kap. 9—13 §§ samt 28 kap. 4—10 §§ rättegångsbalken äger därvid motsvarande tillämpning.

8 § Verkställt beslag skall skyndsamt anmälas hos rätten för prövning, huruvida beslaget är lagligen grundat och följaktligen skall bestå samt om det är påkallat att vid egendomens överlämnande till den främmande staten stadga förbehåll som avses i 4 §.

Rätten skall så snart det kan ske hålla förhandling i frågan. Om förhandlingen gäller i tillämpliga delar bestämmelserna i 24 kap. 17 § andra stycket rättegångsbalken. Rättens avgörande av saken sker genom beslut.

9 § Sedan de åtgärder som avses i 7 och 8 §§ fullgjorts, överlämnar riksåklagaren ärendet jämte eget yttrande till regeringen.

Har rätten funnit verkställt beslag ej vara lagligen grundat, skall regeringen avslå framställningen. I annat fall prövar regeringen, om den beslagtagna egendomen skall överlämnas till den främmande staten. Vid bifall till framställningen stadgas de förbehåll enligt 4 § som rätten funnit påkallade eller som regeringen eljest finner erforderliga.

Förfarandet vid framställning från nordisk stat

10 § Framställning från Danmark, Finland, Island eller Norge skall av vederbörande polis- eller åklagarmyndighet göras antingen hos riksåklagaren eller, om det är känt var egendomen finns, hos stats- eller distriktsåklagare.

Angående framställningen gäller bestämmelserna i 5 § andra stycket.

11 § Finner åklagaren att hinder mot bifall till framställningen föreligger enligt denna lag eller att bifall eljest bör vägras, skall han genast avslå framställningen. I annat fall skall han företaga de åtgärder som påkallas av framställningen. Därvid äger bestämmelserna i 27 kap. 9—13 §§ samt 28 kap. 4—10 §§ rättegångsbalken motsvarande tillämpning.

12 § Verkställt beslag skall skyndsamt anmälas hos rätten. Denna prövar om beslaget är lagligen grundat och avgör om egendomen skall överlämnas till den främmande staten. Bifalles framställningen, skall rätten stadga de förbehåll enligt 4 § som finnes erforderliga.

I fråga om rättens handläggning av ärendet gäller vad som föreskrives i 8 § andra stycket.

JUSTITIEDEPARTEMENTET

Utdrag
PROTOKOLL
vid regeringssammanträde
1975-02-20

Närvarande: statsministern Palme, ordförande, och statsråden Sträng, Andersson, Johansson, Holmqvist, Aspling, Geijer, Bengtsson, Norling, Löfberg, Lidbom, Carlsson, Feldt, Sigurdson, Gustafsson, Zachrisson, Hjelm-Wallén

Föredragande: statsrådet Geijer

Proposition om ändringar i lagstiftningen om utlämning för brott m. m.

Föredraganden anmäler lagrådets yttrande¹ över förslag till

1. lag om ändring i lagen (1957: 668) om utlämning för brott,
2. lag om ändring i brottsbalken,
3. lag om ändring i lagen (1959: 254) om utlämning för brott till Danmark, Finland, Island och Norge,
4. lag om användning av tvångsmedel på begäran av främmande stat samt
5. lag om ändring i lagen (1963: 197) om allmänt kriminalregister.

Föredraganden redogör för lagrådets yttrande och anför.

Enligt det remitterade förslaget skall 3 § allmänna utlämningslagen, som f. n. ställer upp det principiella kravet för utlämning att brottet har begåtts utom riket, upphävas. I motiveringen till förslaget i denna del yttrade jag i remissprotokollet bl. a. att ett upphävande av det berörda kravet för utlämning inte innebär att det uppstår någon skyldighet att utlämna för gärning som har förövats här i landet utan att frågan om utlämning i ett sådant fall skall beviljas får bedömas inom ramen för den diskretionära prövningsrätt som föreligger i dessa ärenden. I enlighet med vad som påpekats av lagrådet förutsätter detta att det i utlämningsavtal med främmande stat görs förbehåll om prövningsrätt beträffande utlämning för gärning begången i Sverige. Lagrådet har i anslutning härtill ifrågasatt om inte den diskretionära prövningsrätt som avses borde få stöd i lagtexten genom en regel som anger att särskilda skäl krävs för att utlämning skall få ske för sådan gärning. Med hänsyn till de uttalanden angående tillämpningen som har gjorts i remissprotokollet anser jag emellertid för min del inte att en regel av detta inne-

¹ Beslut om lagrådsremiss fattat av Kungl. Maj:t den 15 november 1974.

håll behövs. En sådan regel skulle knappast få någon självständig betydelse, eftersom det ligger i sakens natur att särskilda skäl måste föreligga för att utlämning för brott som har begåtts här i landet skall kunna komma i fråga. Jag är alltså inte beredd att tillmötesgå lagrådet på denna punkt.

Jag godtar i allt väsentligt de jämkningar som lagrådet i övrigt har föreslagit i fråga om förslagen till ändringar i allmänna utlämningslagen och nordiska utlämningslagen. Jämkningarna är endast av formell art och innebär ingen ändring i sak i förhållande till de remitterade förslagen.

Utöver vad som sagts nu bör vissa redaktionella ändringar vidtas beträffande förslagen till ändringar i de båda utlämningslagarna och förslaget till ändring i brottsbalken.

I fråga om förslaget till lag om användning av tvångsmedel på begäran av främmande stat har lagrådet förordat vissa formella ändringar i utformningen av lagtexten samt en mindre justering av lagens rubrik. Jag kan — bortsett från några redaktionella jämkningar — ansluta mig till lagrådets förslag i dessa avseenden. Inte heller i denna del innebär lagrådets förslag någon ändring i sak i förhållande till det remitterade förslaget. De uttalanden i tillämpningsfrågor som jag gjort i remissprotokollet har sålunda alltjämt giltighet.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen att antaga de av lagrådet granskade lagförslagen med vidtagna ändringar.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och beslutar att genom proposition föreslå riksdagen att antaga de förslag som föredraganden har lagt fram.

